

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİMDALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİMDALI

**REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YÖNETİCİ VE
ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
(İstanbul İli Örneği)
(Yüksek Lisans Tezi)**

Hazırlayan: **Eren AYDIN**

İSTANBUL, 2009

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİMDALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİMDALI

**REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YÖNETİCİ VE
ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLEDİRİLMESİ
(İstanbul İli Örneği)
(Yüksek Lisans Tezi)**

Tezi Hazırlayan
Eren AYDIN
Öğrenci No
070712065

Danışman
Dr.Zülfikar ÖZKAN

İSTANBUL, 2009

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi,Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak,hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim .../..../2009

Aday: Eren AYDIN

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

23.06.2009

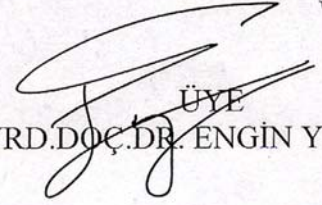
Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden 070712065 numaralı *Eren Aydın'ın* "Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ)**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 04.06.2009 tarih ve 2009/14 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince 60 dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile **Kabul/Red veya Düzeltme** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 7 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

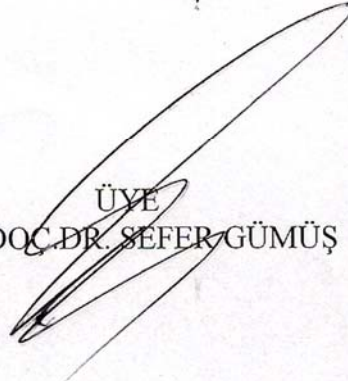
DANIŞMAN
DR. ZÜLFİKAR ÖZKAN

ÜYE
YRD.DOÇ.DR. ENGİN YÖRÜK

ÜYE
YRD.DOÇ.DR. SEFER GÜMÜŞ

REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLEDİRİLMESİ (İstanbul İli Örneği)

Tezi Hazırlayan: Eren AYDIN

Özet

Bu araştırmada, Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yönetici ve öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. İstanbul ili Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde 2008–2009 yılı eğitim öğretim yılında faaliyette olan 26 Rehberlik ve Araştırma Merkezi’nde yönetici ve öğretmen olarak görev yapan 208 yönetici ve öğretmen araştırmaya katılmıştır. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yönetici ve öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi için araştırmacı tarafından ilgili literatür taranarak geliştirilen kişisel bilgi formu ile Prof. Dr. Gönül KIRCAALİ İFTAR tarafından geliştirilen “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler SPSS programı kullanılarak çözümlenmiştir. Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumlarını tespit etmek amacıyla oluşturulan değişkenler bağımsız grup t testi ve Anova testi ile işleme koyulmuştur. Araştırma sonucunda şu bulgular elde edilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin ortalamalar seviyesinde olduğu görülmüştür. Cinsiyete göre bay ve bayanların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde çalışma konumlarına göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Branşlarına göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri Aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Eğitim durumlarına göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kıdemlerine göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Yaşlarına göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları

arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Özel eğitim dersi alma durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Özel eğitim öğrencisi ile çalışma durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Ailede özel eğitim gerektiren çocuk olması durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Özel eğitimle ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, Eğitim, Öğretim, Özel Eğitim, Rehberlik

**IT IS INTENDED TO EVALUATE ATTITUDE TRAINING FOR THE
FUSE OF GUIDANCE AND RESEARCH CENTER'S DIRECTORS
AND TEACHERS**

(FOR EXAMPLE; IN ISTANBUL)

Prepare A Thesis That: Eren AYDIN

Abstract

In this study, it is intended to evaluate attitude training for the fuse of Guidance and Research Center's directors and teachers. Participants are 208 directors and teachers who work in 26 different guidance and research center in 2008 – 2009 education period in Istanbul only. Personel information form which is developed by researcher by scanning all related literature and "Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği" which is developed by Prof.Dr.Gönül Kırcaali İftar are used to evaluate attitude training for the fuse of Guidance and Research Center's directors and teachers datas are analysed by SPSS. Attitude training for the fuse of Guidance and Research Center's directors and teachers is analysed by one way anova test and one sample "T" test to determine the differance between multiple variables. Results are as follows: It is observed thatthe visions of directors and teachers about fuse are close to avarage.Statistically the differance of arithmetical means by gender is not meaningfull. Statistically the differance of arithmetical means due to status title in the Guidance and Research Center is not meaningful. Statistically the difference of arithmetical means due to education difference between workers is not meaningful. Statistically the difference of arithmetical means due to seniority between workers is not meaningful.Statistically the difference of arithmetical means for the fuse training due to ages between workers is not meaningful.statiscally the difference of arithmetical means for the fuse training due to getting private lessons is not meaningful .Statistically the difference of arithmetical means for the fuse training between workers who work together with private lesson student, is not meaningful.Statistically the difference of arithmetical means for the fuse training between the workers whom are having a child needs private lessons, is not meaningful.statistically the difference of arithmetical means for the fuse training between workers who need to have inside education for private education, is not meaningful.

Key words: Fuse, education, instruction,private lesson,guidance

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler(Abtract)	
Tablolar Listesi	V
Kısaltmalar	VII
Giriş	1

I. BÖLÜM

GENEL OLARAK KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ

1. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN TANIMI	8
2. ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİNE GÖRE KİMLER KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ ALABİLİR	10
2.1. Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Öğrenciler	11
2.2. Dil Ve Konuşma Güçlüğü Olan Öğrenciler	12
2.3. Duygusal Ve Davranış Bozukluğu Olan Öğrenciler	12
2.4. Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler	13
2.5. Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler	13
2.6. İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler	14
2.7. Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler	14
2.8. Ortopedik Yetersizliği Olan Öğrenciler	15
2.9. Otistik Öğrenciler	15
2.10. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler	15
2.11. Serebral Palsy Öğrenciler	16
2.12. Süreğen Hastalığı Olan Öğrenciler	16
2.13. Üstün Yetenekli Öğrenciler	16
3. BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI (BEP) HAZIRLAMA	17
4. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ UYGULAMALARI	18
4.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Uygulaması	18
4.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma Uygulaması	19
5. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN AMAÇLARI	19

6. KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİNİ UYGULAMA İLKELERİ	20
7. KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİNİN YARARLARI	21
7.1. KaynaŖtırma Eğitiminin Özel Gereksinimli Öğrencilere Yararları	21
7.2. Normal GeliŖim Göstere Öğrencilere Yararları	22
7.3. Ailelere Yararları	23
7.4. Öğretmenlere Yararları	23
8. KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİNİN NİTELİĞİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	23
9. KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİNDE TESPİT EĞİTSEL DEĞERLENDİRME VE TANILAMA YÖNLENDİRME YERLEŖTİRME VE İZLEME	24
9.1. Tespit	25
9.2. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama	26
9.3. Yönlendirme YerleŖtirme ve İzleme	26

II. BÖLÜM

ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİNİN TARİHÇESİ VE YAPILMIŖ ARAŖTIRMALAR

1. ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİNİN TÜRKİYEDEKİ TARİHÇESİ	28
2. ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİNİN DÜNYADAKİ TARİHÇESİ	30
3. KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİ İLE İLGİLİ TÜRKİYEDE YAPILMIŖ ARAŖTIRMALAR	32

III. BÖLÜM

REHBERLİK VE ARAŖTIRMA MERKEZİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLEDİRİLMESİ (İstanbul İli Örneği)

1. ARAŖTIRMA YÖNTEMİ	39
1.1. Evren Ve Örneklem	39

1.2. Veri Toplama Aracı	39
1.2.1. Kişisel Bilgi Formu	40
1.2.2. Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği	40
1.3. Verilerin Toplanması	41
1.4. Verilerin Çözümlemesi	41
2. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	43
2.1. Araştırma Grubunun Kişisel Özelliklerine İlişkin Frekans Ve Yüzde Değerleri	43
2.2. Araştırmanın Alt Problemlerine Göre Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	48
2.2.1. Yönetici Ve Öğretmenlerin Cinsiyeti Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	50
2.2.2. Yönetici Ve Öğretmenlerin Rehberlik ve Araştırma Merkezinde Çalışma Konumları Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	51
2.2.3. Yönetici Ve Öğretmenlerin Branşı Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	52
2.2.4. Yönetici Ve Öğretmenlerin Yüksek Lisans Yapmış Veya Yapmamış Olmaları Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	53
2.2.5. Yönetici Ve Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	54
2.2.6. Yönetici Ve Öğretmenlerin Yaşları Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	55

2.2.7. Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitim Dersi Alma Durumu Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	56
2.2.8. Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitim Öğrencisi İle Çalışma Durumu Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	57
2.2.9. Yönetici Ve Öğretmenlerin Ailede Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey Bulunması Durumu Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	58
2.2.10. Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitimle İlgili Hizmetiçi Eğitime Katılma Durumları Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	59
SONUÇ VE ÖNERİLER	61
KAYNAKÇA	63
ÖZ GEÇMİŞ	65
EKLER	
Ek1. M.E. B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği	66
Ek 2. Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği	118
Ek 3. Kişisel Bilgi Formu	120

TABLULAR LİSTESİ

<u>Tablo No.</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1: Cinsiyete Göre Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	43
Tablo 2: Çalışma Konumlarına Göre Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	44
Tablo 3: Branş Değişkeni İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	44
Tablo 4: Yüksek Lisans Yapmış Olma Durumu Değişkeni İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	45
Tablo 5: Kıdem Değişkeni İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	45
Tablo 6: Yaş Değişkeni İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	46
Tablo 7: Özel Eğitim Dersi Alma Durumu Değişkeni İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	46
Tablo 8: Özel Eğitim Çocukları İle Çalışma Durumu Değişkeni İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	47
Tablo 9: Ailede Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Çocuk Olma Durumu Değişkeni İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	47
Tablo 10: Özel Eğitim Konusunda Hizmetiçi Eğitimine Katılma Durumu Değişkeni İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	48
Tablo 11:Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği Ve Alt Ölçeklere İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Alınan En Düşük Ve En Yüksek Değerler İle Ölçek Madde Sayısı.....	48
Tablo 12: Yönetici Ve Öğretmenlerin Cinsiyetleri Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları.....	50
Tablo 13: Yönetici Ve Öğretmenlerin Rehberlik Ve Araştırma Merkezlerinde Çalışma Konumlarına Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları.....	51
Tablo 14: Yönetici Ve Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları.....	52

<u>Tablo No.</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 15: Yönetici Ve Öğretmenlerin Yüksek Lisans Yapmış Veya Yapmamış Olmaları Değişkenine Göre Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları.....	53
Tablo 16: Yönetici Ve Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine Göre Yapılan Anova Testi Analizi Sonuçları.....	54
Tablo 17: Yönetici Ve Öğretmenlerin Yaşları Değişkenine Göre Yapılan Anova Testi Analizi Sonuçları.....	55
Tablo 18: Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitim Dersi Alma Durumu Değişkenine Göre Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları.....	56
Tablo 19: Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitim Öğrencisi İle Çalışma Değişkenine Göre Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları.....	57
Tablo 20: Yönetici Ve Öğretmenlerin Ailede Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey Bulunması Değişkenine Göre Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları.....	58
Tablo 21: Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitimle İlgili Hizmetiçi Eğitime Katılma Durumları Değişkenine Göre Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları.....	59

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.k.	Adı Geçen Kitap
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.t.	Adı Geçen Tez
BEP	Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
RAM	Rehberlik Ve Araştırma Merkezi
s.	Sayfa
ss.	Sayfa Sayısı

Giriş

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla istendik değişiklikler meydana getirme süreci olarak ifade edilmektedir. İnsan yaşamının ayrılmaz ve vazgeçilmez bir parçası olan eğitimden beklenen işlevin yerine getirilmesi ve birey için, bireyin kendisi ile içinde yaşadığı toplumun yararına uygun olacak şekilde ortaya konmuş olan kısa, orta ve uzun dönemli amaçları gerçekleştirmede istenilen başarıya ulaşılabilmesi ancak bütün paydaşların dikkate alınıp önemsenmesi ile birlikte tüm ilgili kişi ve kurumların gerekli katkıyı işbirliği içinde sunmaları ile olur.

Her birey farklı sosyal, duygusal ve bilişsel özelliklerle dünyaya gelmektedir. Kimi doğuştan kimi de sonradan belli bir özre sahip olabilmektedir. Her çocuğun bir diğerinden farklı olduğu ve bu nedenle de eğitimin bireysel temelli olmasının gerekliliği çağdaş eğitim anlayışının özünü oluşturmaktadır. Oysa yıllarca vurgulanan normal eğitim, özel eğitim gibi temelde iyi niyetle yapılan bir ayırım özel eğitim gereksinimi olan bireylerin normal bireyler ve engelli bireyler diye iki kutba ayrılmasına neden olmuş ve zihinlerde bu iki grup çok farklı yerlere oturtulmuştur.¹ “Ancak durum böyle olsa da beden, zihin, duygusal ve sosyal gelişim özellikleri yönünden çocukların eğitim ve öğretim işlerini kapsayan çalışmalar “Özel Eğitim” olarak tanımlanmaktadır ve bu anlamıyla da özel eğitim, genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.”²

Eğitimde niceliksel gelişmelere paralel olarak niteliksel gelişmelerinde olması gerekir. Eğitimde fırsat eşitliği ve engelli bireyler için en az kısıtlayıcı ortam ilkesinden hareketle bu tür öğrenciler için niceliksel gelişmeler kadar, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitimlerinin niteliğini artırmaya yönelik olarak da gerekli ve uygun tedbirlerin alınması bir zorunluluktur. Özel eğitim gereksinimi olan bireyler, eğitimlerinin hangi basamamağında olurlarsa olsunlar kendilerini en az kısıtlayan bir çevrede eğitim alma hakkına sahiptirler. “Bireyin ailesi ve akranlarıyla en fazla birlikte olabileceği ve aynı zamanda eğitim gereksinimlerinin en iyi şekilde karşılanabileceği ortam, o birey için en az

¹ Kulaksızoğlu, A. , Farklı Gelişen Çocuklar, İstanbul, 2003, s.57.

² Ersoy, Ö.- Avcı, N. , Özel Gereksinimli Çocuklar Ve Eğitimleri “Özel Eğitim” ,İstanbul,2001,s.7.

kısıtlayıcı çevreyi ifade etmektedir.”³ Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin kaynaştırma yoluyla eğitimleri en yaygın ve en çok tercih edilen bir yöntemdir. Engelliler toplumun küçük bir kısmını oluştururlar. Buna rağmen, bu küçük grupta küçük alt gruplara ayrılmıştır. Her bir grubu tanımak için uzmanları için bile tam mümkün olamamaktadır.

Bir özel eğitim uygulaması olan kaynaştırma eğitiminde aile, öğretmen, yetersizliği olmayan öğrenci ve yönetici tutumları bu eğitimden alınacak verimin yüksek olmasında etkili unsurlardır. Kaynaştırma eğitiminin Türkiye deki tarihine baktığımızda 1950’lili yıllara kadar Sağlık Ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak verilen özel eğitim hizmetlerinin 1951 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altına girdiğini görüyoruz. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde 50 yıldan fazla bir zamandan beri özel eğitim uygulamaları devam etmekte ve her geçen gün konuyla ilgili olarak yeni uygulamalarla bu tür öğrencilerin eğitimleri ile ilgili imkânlar artırılmaktadır. Kaynaştırma eğitimi, engelli öğrencilere ayrı okullarda verilen eğitimden daha az maddi kaynak gerektirmektedir. Bu uygulama ile daha çok öğrenciye daha az maliyetli bir eğitim verilebilmektedir. Ülkemizde bugün kaynaştırma eğitimindeki verimsizlik önemli bir problemdir. Kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilerin buldukları ortamlarda kabulü bu eğitimden maksimum verimin elde edilmesi için en önde gelen şarttır.

Yöneticiler, kaynaştırma konusunda, bir orkestradaki şefe benzetilmektedir. Bir orkestra şefi ne kadar başarılı olursa olsun, çalınacak parça hakkında bilgi sahibi olmadığında, icrada mutlaka yanlışlıklar ve hatalı sesler çıkar. Eğitim kurumlarının liderleri olarak yöneticilerin bu öğrencileri kabul düzeyi okuldaki öğretmen, öğrenci ve veliler ile diğer okul çalışanları tarafından da kabulünün sağlanması eğitim ortamındaki engelleri mümkün olduğunca ortadan kaldırmaya yardım edecek ve verimi artıracaktır. Kaynaştırmanın başarılı olup olmaması, bu çocukların eğitimlerinde doğrudan ya da dolaylı olarak katkıda bulunan herkesin geniş anlamda yüksek düzeyde olumlu bir tutuma sahip olmalarına bağlı olarak gerçekleşecektir.⁴ Okullarımızda kaynaştırma eğitimi ile eğitimlerine devam edecek öğrencilerin bu eğitime alınmaları için gerekli yerleştirme

³ Ersoy-Avcı, a.g.k. ,s.27.

⁴ Sarı, H., Özel Eğitime Muhtaç Öğrencilerin Eğitimleriyle İlgili Öneriler, Ankara, 2002, s.10

kararını veren kurumlar Rehberlik ve Araştırma Merkezleridir (RAM). Özel eğitime destek veren kurumlardan biri olarak Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin yönetici ve öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine alınacak öğrenciye ilişkin olumlu ya da olumsuz tutumlarının okullardaki idareci, öğretmen, öğrenci ve velilerin bu öğrencilere yönelik tutumları üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Özel eğitim alanı giderek önem kazanmakta bu öğrencilerin eğitim imkânları gün geçtikçe artmaktadır. Ancak uygulamaya bakıldığında çeşitli engellerle karşılaşmakta ve istenen düzeyde verim alınamamaktadır.

İlgili yayınlara baktığımızda bu engelleri;

- Olumsuz öğretmen, aile ve engeli olmayan öğrencilerin engelli öğrencilere yönelik tutumları,
- Uygun personelin olmayışı,
- Destek servislerin olmayışı,
- Genel ve özel eğitimin farklı algılanışı,
- Fiziksel çevrenin yetersizliği olarak görmekteyiz.

Olumsuz öğretmen tutumları kaynaştırmanın en önemli engellerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kaynaştırmaya ilişkin olumsuz görüşlere sahip olan öğretmenler, bu sistemin engelli olmayan çocukların gelişimini olumsuz olarak etkileyeceğini ve özel gereksinimli öğrencilerin akademik ve sosyal yönden yararlanamayacaklarını ifade etmişlerdir.⁵

Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilimdir.⁶

Yukarıdaki tanımda da görüldüğü gibi tutumu oluşturan üç öge vardır.

- 1.Düşünce(Bilişsel Öge): O tutum objesi hakkında sahip olunan bilgiler.
- 2.Duygusal Öge: O tutum objesine karşı gözlenebilen duygusal tepkiler.
- 3.Davranışsal Öge: O tutum objesine karşı gözlenebilen tüm davranışlar.

Son yıllarda, tutumların düşünce duygu ve davranış eğilimi öğelerinden oluştuğu tezi sorgulanmaya başlamıştır. Son yıllarda gerçekleştirilen araştırmalar da, bir tutumun var

⁵ Sucuoğlu, B.-Kargın, T. „İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar Yöntemler Teknikler, İstanbul, 2006, s.53.

⁶ Kağıtçıbaşı, Ç. ,Yeni İnsan Ve İnsanlar, İstanbul, 2006, s.103.

olabilmesi için bu öğelerin hepsinin birden var olması gerekmediği ortaya konulmuştur. Örneğin televizyonda reklâmını gördüğümüz bir ürünle ilgili olarak olumlu bir tutum geliştirebiliriz, ancak o ürün hakkında herhangi bir davranışta bulunmayabiliriz.⁷

Duygularımızı, davranışlarımızı, düşüncelerimizi yönlendiren tutumlarımız kaynaştırma eğitiminde de öğrenciye yönelik duygu, düşünce ve davranışlarımızı bazen biz farkında iken bazen farkında değil iken yönlendirmektedir.

Bu çalışmanın amacı; Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin sahip oldukları bireysel özellikleri ile kaynaştırma eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve bu ilişki üzerinde hangi faktörlerin etkili olduğunu ortaya çıkararak çözüm önerileri geliştirebilmektir.

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin bireysel özellikleri ile kaynaştırma eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere şu sorulara cevap aranacaktır:

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin kurumdaki çalışma konumunu değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin branş değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin yüksek lisans yapmış olmaları değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin yaş değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

⁷ Kağıtçıbaşı, a.g.k., s..106.

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin “Özel Eğitim” konusunda herhangi bir lisans dersi almaları değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin öğretmenlik hayatı boyunca farklı gelişen(Özel Eğitim İhtiyacı Olan) bir öğrenci ile çalışmış olmaları değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin aile bireyleri arasında farklı gelişen(Özel Eğitim İhtiyacı Olan) bir birey olması değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri vb. hizmet içi eğitim kurslarına katılmaları değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Kaynaştırma eğitime yönelik olumsuz öğretmen ve idareci tutumları ile uygulamada sıklıkla karşılaşılmaktadır. Eşit ve demokratik eğitimin gereği olarak kaynaştırma öğrencilerinin kapasitesi ve bireysel ayrılıkları doğrultusunda desteklenerek, sadece zihinsel olarak değil bedensel, sosyal ve duygusal olarak da akranları ile birlikte gereği gibi eğitim almaları bu öğrencilerin buldukları kurumlarda kabulleri ile yakından ilişkilidir. Kaynaştırma eğitime ilişkin birçok araştırma vardır ancak, bunların içerisinde RAM yönetici ve öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimiyle ilgili tutumlarına yönelik bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlükleri’nde çalışmakta olan yönetici ve öğretmenlerin özel eğitime gereksinimi olan öğrencileri tanılama, yönlendirme, yerleştirme ve izlemede aktif olarak görev aldıkları düşüncesinden yola çıkarak, Rehberlik ve Araştırma Merkezinde çalışmakta olan yönetici ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitime ilişkin tutumları ile ilgili bu çalışmanın yapılmasına gereksinim duyulmuştur. Gerek öğrencileri tanılama, yerleştirme, izleme ve gerekse aile ve öğretmenleri bilgilendirmede büyük bir öneme sahip olan Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlükleri’nde çalışmakta olan yönetici ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitime karşı olan tutumlarının aile, öğrenci, öğretmen ve diğer yöneticiler üzerinde de etkili olacağı düşünülmüştür. Yasalarla desteklenen ve engelli öğrenciler için yararlı olması düşünülen

kaynaştırma eğitimi konusunda RAM yönetici ve öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin tutumlarının araştırılmasının önemli olacağı düşünülmektedir.

Kaynaştırma uygulamasına karar veren Rehberlik ve Araştırma Merkezleri de dâhil bu öğrencileri kabul edici tutumları belirleyen değişkenlerin ne olduğunun araştırılması kaynaştırma uygulamalarının verimli olarak yürütülmesi için önemlidir.

Bu çalışma İstanbul ili Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nde gerçekleştirilmiş olup çalışma evrenini İstanbul ilindeki 26 Rehberlik ve Araştırma Merkezi oluşturmaktadır. Çalışma evreninin tamamına ulaşılmış olup örneklem alınmamıştır.

Veri toplama araçları olarak araştırmacı tarafından ilgili araştırmalar ve literatür taranarak oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ve Kırcalı İftar tarafından geliştirilmiş “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesi için SPSS 15 programından yararlanılmıştır.

Araştırmada kullanılan tutum ölçeğinin geçerli ve güvenilir ve araştırmaya katılan kişilerin tarafsız ve objektif olarak görüşlerini yansıttığı varsayılmıştır.

Araştırma 2008 – 2009 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde açık bulunan 26 Rehberlik ve Araştırma Merkezinde yönetici ve öğretmen olarak görev yapanlar ve araştırmada kullanılan uygulama araçları ile sınırlıdır.

Araştırma dört bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde kaynaştırma eğitime ilişkin tanımlar, kimlerin kaynaştırma eğitime alınabileceği, kaynaştırma eğitiminde BEP, kaynaştırma eğitimi uygulamaları, kaynaştırma eğitiminin ilkeleri, amaçları, yararları, kaynaştırma eğitiminde niteliği etkileyen faktörler ve kaynaştırma eğitiminde tespit, teşhis ve yerleştirmeye ilişkin bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde özel eğitim ve kaynaştırma eğitiminin Türkiye ve dünyadaki tarihçesi ile kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarla ilgili yapılmış araştırmalardan bahsedilmiştir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ile çözümlenmesi ve verilerin değerlendirilmesi yapılmış son olarak da sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırma ile elde edilecek bilgilerle, Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin sahip oldukları bireysel özellikleri ile kaynaştırma eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve bu ilişki üzerinde hangi faktörlerin etkili olduğunun belirleneceği, kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgilerin kullanımını güncelleştirip, üzerinde düşünme, tartışma ve araştırma olanakları sağlayacağı; var olan etkinlikler hakkında doğru ve geleceğe yönelik değerlendirmeler yapılmasına olanak sağlayacağı; değerlendirme ve geliştirme çalışmalarında, burada belirtilen ayrıntılardan yararlanılacağı umulmaktadır.

I.BÖLÜM

GENEL OLARAK KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ

Bu bölümde kaynaştırma eğitiminin ne olduğu, tanımı, kimlerin kaynaştırma eğitimi alabileceği, kaynaştırma eğitiminde BEP, kaynaştırma eğitimi uygulamaları, kaynaştırma eğitiminin amaçları, ilkeleri, yararları, kaynaştırma eğitiminde niteliği etkileyen faktörler ve kaynaştırma eğitiminde tespit, eğitsel değerlendirme ve tanılama, yönlendirme, yerleştirme ve izleme konuları incelenecektir.

1. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN TANIMI

Engelli bireylerin kendilerinden farklı gelişen ve kendilerinin de diğerlerinden farklı olduğunu anladığı ilk yer belki de eğitim kurumlarıdır. “Okul, öğrencilerin doğuştan sahip olduğu öğrenme yetenekleriyle, sonradan kazandığı becerilerini ortaya çıkarır ve değerlendirir. Bütün bu bilgi ve becerileri toplumun yararına kullanmak için geliştirip kullanımını sağlar.”¹ Zorunlu eğitim yaşının gelmesi ile birlikte okula kaydolan birey yaşamını birlikte sürdüreceği kendisinden farklı gelişen bireylerle daha sıklıkla birlikte olmaya başlar. Eğitim sisteminde sınıf içi öğretim metotları genelde engeli olmayan öğrenciler düşünülerek hazırlanmaktadır, oysa eğitimin hedefinde kişinin bireysel özellikleri ve gereksinimleri yer almalıdır.

“Bütün çocukların gelişimsel becerileri, temel düzey olarak aynı yaşta aynı oranda gelişmeyebilir.”² “Bazı çocuklar doğuştan bazı çocuklar ise sonradan dezavantajlı olabilirler. Engelli bireyler, yaşamlarında karşılaşacakları normal bireylerle ne kadar çok ve ne kadar erken karşılaşılırsa, toplumla bütünleşmede o kadar başarılı olacaklardır.”³ Engellilerin, eğitimlerini engelli olmayan akranları ile birlikte sürdürebilmeleri için bazı özel uygulamaların olması gerekir ki bunlardan biri de kaynaştırma uygulamasıdır.

¹ Nazik, B. , Çocuk Ruh Sağlığı, İstanbul, 2003, s.59.

² Bayhan, P.S.-Artan, İ. , Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi, İstanbul, 2004, s.89.

³ Kaya, A. , “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerinin Ve Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma İle İlgili Bilgi, Tutum Ve Uygulamalarının İncelenmesi.”(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2003, s.12.

Son yıllarda sıkça kullanılır olan “Kaynaştırma” terimine ilişkin birçok tanım bulunmaktadır. Bu tanımlara bakacak olursak kaynaştırma eğitiminin yasal zeminini oluşturan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nin kaynaştırma yoluyla eğitim başlığı altında, 23.maddesi 1.fikrasında kaynaştırma eğitimi için, “ Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır ”⁴ denilmektedir.

Yine 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 3.maddesi c fıkrasında “Kaynaştırma, özel eğitim gerektiren bireylerin diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını sağlamak ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmek için geliştirilmiş eğitim ortamlarını ifade eder ”⁵ denilmektedir. Kaynaştırma eğitiminin yasal zemini olan bu yönetmelik ve kanun hükmünde kararnamenin dışında çeşitli kaynaklarda kaynaştırmanın nasıl tanımlandığına bakacak olursak:

Kaynaştırma, “Sınıf öğretmenine ve/veya engelli öğrenciye destek özel eğitim hizmetleri sağlanması koşulu ile özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında eğitilmesidir.”⁶

Kaynaştırma, “ Gerektiğinde sınıf öğretmenine ve/veya engelli öğrenciye özel eğitim uzmanları tarafından, destek özel eğitim hizmetleri sağlanması koşuluyla, engelli öğrencilerin, bireysel özellikleri göz önüne alınarak, normal eğitim ortamında ve normal yaşlarıyla birlikte eğitilmeleridir.”⁷

“Kaynaştırma, engelli öğrencilerin, özel olarak yetişmiş elemanların özel destekleriyle, normal sınıflarda eğitimlerini sürdürmesidir.”⁸

Kaynaştırma “Engelli öğrencileri engel derecesine göre ortaya çıkan ihtiyaçları

⁴ M. E. B Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, s.15

⁵ 573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, s.

⁶ Sucuoğlu, B.-Kargın, T. ,İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar Yöntemler Teknikler, İstanbul, 2006, s.29.

⁷ Kaya, a.g.t., s.12.

⁸ Kurt, M., “Makaleler Raporu” (Yüksek Lisans Ödevi) Ankara, 2006, s.2.

okullarında veya sınıflarında karşılamak üzere ailesinin de görüşleri alınmak suretiyle, normal okullarda akranlarıyla birlikte eğitilmesidir.”⁹

Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin, normal öğrencilerin devam ettiği eğitim ortamlarında (normal anaokulu, normal ilköğretim okulu, vb.) eğitilmesidir.¹⁰

Tüm bu tanımlamalara baktığımızda kaynaştırma eğitimi için yapılan vurgu normal olarak addedilen öğrencilerle birlikte bazı dezavantajları dolayısı ile normal sınıflarda verilen eğitimden diğer öğrenciler gibi yararlanamayacak öğrencilerin yine aynı sınıflarında verilecek destek özel eğitim imkânlarıyla akranları ile birlikte eğitilmeleridir diyebiliriz. Ancak bu bir süreç olup öğrencinin normal sınıfa yerleştirilmesi ile biten bir durum değildir. Kaynaştırma her eğitim seviyesinde okul öncesinden daha ileri yaşlara kadar yapılabilir. Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP), destek eğitim odası ve sınıf içi yardım gibi çeşitli düzenlemelerinde beraberinde sunulduğu bir uygulamadır.

2. ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİNE GÖRE KİMLER KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ ALABİLİR

Kaynaştırma eğitimi uygulamasında akranları ile birlikte normal sınıflarda veya özel eğitim sınıflarında eğitim alacak öğrenciler, M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde şu şekilde sıralanmıştır: Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrenciler, dil ve konuşma güçlüğü olan öğrenciler, duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrenciler, görme yetersizliği olan öğrenciler, hafif ve orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler, işitme yetersizliği olan öğrenciler, ortopedik yetersizliği olan öğrenciler, otistik öğrenciler, özel öğrenme güçlüğü olan öğrenciler, serebralpalsyli öğrenciler, süregen hastalığı olan öğrenciler ve üstün özel yetenekli öğrencilerdir. Bu öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesi Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nin 24.maddesinde şu şekildedir;

MADDE 24-(1) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde ilgili mevzuatın yanında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

⁹ Sarı, H., Özel Eğitime Muhtaç Öğrencilerin Eğitimleriyle İlgili Öneriler, Ankara, 2002, s.5.

¹⁰ Kırcaali İftar, G., (Ed. S., Eripek), Özel Eğitim, Eskişehir, 1998, s.17.

a) Bulunduğu okulun eğitim programını veya denkliği olan bir programı izleyen öğrencilerin başarıları, devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümlerine göre değerlendirilir. Ancak, değerlendirmelerde öğrencilerin BEP'leri dikkate alınır.

b) Bulunduğu okulun eğitim programına denkliği olmayan bir özel eğitim programını izleyen öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesiyle ilgili işlemler, bu Yönetmeliğin 85 inci maddesindeki ilgili hükümlere göre yapılır.

c) Öğrencilerin başarılarının değerlendirmesinde kullanılacak yöntem, teknik, ölçme araçları ve değerlendirme süresi, değerlendirme zamanı, değerlendirme aralıkları, değerlendirmeden sorumlu kişiler ve değerlendirmenin yapılacağı ortam, BEP geliştirme biriminin görüş ve önerileri doğrultusunda belirlenir.

ç) Yazma güçlüğu olan öğrenciler ve özel öğrenme güçlüğu olan öğrencilerin değerlendirilmesi sözlü, sözlü ifadeye güçlük yaşayan öğrencilerin değerlendirilmesi ise yazılı olarak yapılır. Yazılı ve sözlü ifade etme becerilerinde yetersizliği olan bireyler ise davranışlarının gözlemlenmesi yoluyla değerlendirilir.

d) Yazılı sınavlar öğrencilerin yetersizlik türüne, eğitim performanslarına ve gelişim özelliklerine göre çeşitlendirilir. Sınavlar kısa cevaplı ve az sorulu olarak düzenlenir.

e) Öğrenciler, yetersizliklerinden kaynaklanan güçlüklerini gidermek amacıyla sınavlarda uygun araç-gereç, cihaz ve yöntemlerden yararlandırılır. İhtiyacı olan bireyler için yazılı sınavlarda refakat etmek üzere bir öğretmen görevlendirilir.

f) Görme yetersizliği olan öğrencilerin yazılı sınavlarda Braille yazı olarak verdiği cevaplar sınavdan hemen sonra öğretmenin öğrenciye okutmasıyla değerlendirilir. Bu öğrenciler, çizimli ve şekilli sorulardan muaf tutulurlar. Az gören öğrenciler için sınav soruları kalın ve büyük puntolu hazırlanır.

g) İşitme yetersizliği olan öğrenciler ilköğretim ve ortaöğretimde, istekleri doğrultusunda yabancı dil programlarındaki bazı bilgi ve becerilerin öğretiminden veya dersin tamamından muaf tutulurlar.

ğ) Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler; dikkat, bellekte tutma ve hatırlama güçlükleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla değerlendirilirler.

h) Otistik bireyler ile duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerin değerlendirilmesi, iletişim özellikleri ile sosyal-duygusal hazır bulunuşlukları dikkate alınarak yapılır.

ı) Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerin değerlendirilmesi, bu öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla ve kısa süreli sınavlarla yapılır.

i) Kas ve sinir sistemi bozukluklarına bağlı motor becerilerde yetersizliği olan öğrenciler motor beceri gerektiren derslerin uygulamalı bölümlerinden istekleri doğrultusunda muaf tutulurlar.

Bu öğrencilerin tanım ve özellikleri aşağıda kısaca anlatılmaya çalışılmıştır.

2.1. Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Öğrenciler

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu, yedi yaşından önce başlayan kendini dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik ve dürtüsellikle gösteren nöropsikiyatrik bir

bozukluktur¹¹. Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu, çocuğun gelişimini sosyal, zihinsel ve duygusal alanlarda etkilemektedir¹².Tespiti tıbbi bir durumdur, tıbbi tanılması yapıldıktan sonra ilaçlı tedavinin yanında eğitimsel tedbirlerinde alınması gerekir.

Eğitimlerini normal sınıflarda sürdüren bu öğrenciler için kaynaştırma eğitimi kapsamında zihinsel, duygusal ve sosyal durumlarına göre BEP hazırlanır, bu BEP doğrultusunda eğitimin hedeflerine ulaşması sağlanır.

2.2. Dil Ve Konuşma Güçlüğü Olan Öğrenciler

“Konuşma bozukluğu, konuşmanın akışında, ritminde, tizliğinde, vurgularında, ses birimlerinin çıkarılışında ve anlaşılmasında bir bozukluğun olması durumudur.”¹³ Dil ve konuşma alanında öğrencinin yaşadığı problem başka alanlarda da probleme sebep olmakta ve gelişimin olumsuz yönde etkilenmesine sebep olmaktadır. Bu durum psikolojik rahatsızlıklar yarattığı gibi öğrenmeye ilişkin problemler de yaratabilir. Bu öğrenciler dili kullanmada, konuşmayı edinmede ve iletişimdeki güçlükleri nedeni ile kaynaştırma eğitimi ile öğrenimlerine devam edebilirler.

2.3. Duygusal Ve Davranış Bozukluğu Olan Öğrenciler

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 4.maddesi'nde; “Yaşına uygun olmayan sosyal ve kültürel normlardan farklı duygusal tepki ve davranışlar göstermesi nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” olarak tanımlanır. “Uyumsuz çocuklar, kurallara uymakta güçlük çekerler, bu nedenle okula gitmek istemezler ve okulla ilgili sorunlar yaşarlar. Ödevlerini yapmazlar, geç yaparlar ya dfa ödevlerine özen göstermezler. Derslerinde başarısızdırlar, akranlarına göre akademik olarak daha geridedirler. Arkadaşları ile sık sık kavga ederler ve arkadaşları tarafından alay

¹¹ Aysev, A., Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ve Özgül Öğrenme Güçlüğü , Ankara 200 , s.24.

¹² Ordu, F. ,Farklı Gelişen Çocukların Tanımlanması Ve Eğitimi, İstanbul, 2005, s.159.

¹³ Özgür, İ. , Engelli Çocuklar Ve Eğitimi-Özel Eğitim, Adana, 2004, s.78.

edilerek dışlanırlar.”¹⁴ Alınacak bazı eğitsel tedbirler ile eğitimlerine sınıflarında kaynaştırma eğitimi ile devam edebilirler.

2.4. Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 4.maddesi'nde; “Görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybindan dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” olarak tanımlanır.Eğitimlerini görme engelliler için açılmış okullarda sürdürebilecekleri gibi,görme gücünden etkilenme durumlarına göre normal okullarda da eğitimlerine, hazırlanacak BEP doğrultusunda kaynaştırma eğitimi ile de devam edebilirler.

2.5. Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 4.maddesi'nde; “Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde hafif düzeydeki yetersizliği nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine sınırlı düzeyde ihtiyaç duyan birey” olarak tanımlanmaktadır. “Hafif düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocuklar pek çok beceriyi normal yaşlıları gibi öğrenirler. Ancak öğrenmeleri daha yavaş olur ve biraz daha zaman alır.”¹⁵ Özel gereksinimi olan çocuklar arasında en popüler gruptur. Bununla birlikte toplum tarafından yeterince tanındığı söylenemez doğuştan getirdikleri kalıtsal özelliklere, sağlanan tıbbi iyileştirme, eğitim ve çevre olanaklarına bağlı olarak kendi aralarında önemli bireysel farklılıklar gösterirler geriliği hafif derecede olan çocuklar, uygun eğitim hizmetleri ve olanakların sağlanması durumunda yaşamlarını bağımsız, üretici ve toplumla bütünleşmiş olarak sürdürebilmektedirler.¹⁶

¹⁴ Aral, N. , Gürsoy, F. , Özel Eğitim Gerektiren Çocuklar Ve Özel Eğitime Giriş, İstanbul, 2007, s.260.

¹⁵ Ordu, a. g. k. , s.104.

¹⁶ Eripek, S. , Zeka Geriliği, Ankara, 2005, s.10

2.6. İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 4.maddesi'nde; "İşitme duyarlılığının kısmen veya tamamen kaybindan dolayı konuşmayı edinmede, dili kullanma ve iletişimde yaşadığı güçlükler nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey" olarak tanımlanmıştır. Bu öğrenciler işitme durumlarındaki yetersizliklerinden dolayı kaynaştırma eğitimine ihtiyaç duyarlar. Kaynaştırma eğitimi ile eğitim öğretimlerinde işitme engellerinden doğan farklılıkları hazırlanacak bireyselleştirilmiş eğitim programı ile en aza indirilmektir.

2.7. Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 4.maddesi'nde; "Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine yoğun şekilde ihtiyaç duyan birey" olarak tanımlanmaktadır. Zihinsel engelin ağırlık derecesi arttıkça öğrenmeleri yavaşlamakta ve zorlaşmaktadır. Soyut terim, tanım ve kavramları çok güç anlamakta ve kavramaktadırlar. Somut kavramları daha kolay ve iyi kavrarlar. Kavramların somutlaştırılması bu çocukların anlamalarını kolaylaştırmaktadır. Hafif derecede zihinsel engelliler grubuna çocukların okuma-yazma, matematik gibi temel akademik becerileri öğrenebilecekleri kabul edilmektedir. Orta derecede zihinsel engelliler grubuna giren çocukların ise; akademik becerilerde eğitilemezlerse de,gündelik yaşamın gerektirdiği sosyal uyum,pratik iletişim ve öz bakım becerileri (giyinme,yemek yeme,kişisel temizlik becerileri vb.) gibi becerileri öğrenebilecekleri beklenmektedir.¹⁷

¹⁷ [http://ozelegitimci.blogcu.com/OZEL+EGITIM+GENEL+BILGILER/\(16.02.2009\)](http://ozelegitimci.blogcu.com/OZEL+EGITIM+GENEL+BILGILER/(16.02.2009))

2.8. Ortopedik Yetersizliği Olan Öğrenciler

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 4.maddesi'nde; “Hastalıklar, kazalar ve genetik problemlere bağlı olarak kas, iskelet ve eklemlerin işlevlerini yerine getirememesi sonucunda meydana gelen hareket ile ilgili yetersizlikler nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” olarak tanımlanmaktadır. Bu öğrencilerin yetersizlikleri nedeni ile bağımsız hareket edebilme becerileri, devimsel koordinasyonları sınırlıdır. Uyum, konuşma ve öğrenme güçlükleri görülebilir. Hazırlanacak BEP ile kaynaştırma eğitimi ile eğitimlerine devam edebilirler.

2.9. Otistik Öğrenciler

“Otizm, yaşamın erken dönemlerinde başlayan ve yaşam boyu süren sosyal ilişkiler, iletişim, davranış ve bilişsel gecikme ve sapmayla belirli, nöropsikiyatrik bir bozukluk olarak kabul edilmektedir. Nadir görülmesine karşın bireyin ve ailesinin tüm yaşamını etkilemektedir”¹⁸. Bu öğrenciler sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişimlerdeki sınırlılıkları nedeniyle özel eğitime ihtiyaç duyarlar.

Bu öğrencilerin eğitimleri M.E. B. bünyesindeki bağımsız otistik çocuklar eğitim merkezi ve yine ilköğretim okulları bünyesinde oluşturulan bağımlı otistik çocuklar eğitim merkezinde yapılmaktadır. İlköğretim okulları bünyesinde oluşturulan bu sınıflarda öğrenciler yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi ile eğitimlerini sürdürürler.

2.10. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 4.maddesi'nde; “Dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya bir kaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme,

¹⁸ AYDIN,A .,Otizmde İlk Adım, İstanbul, 2003, s.17.

dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapma güçlüğü nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” olarak tanımlanır. Eğitimlerine etkilenme durumlarına göre normal okullarda ve hazırlanacak BEP doğrultusunda kaynaştırma eğitimi ile devam edebilirler.

2.11. Serebral Palsy Öğrenciler

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 4.maddesi'nde; “Doğum öncesi, doğum sırası veya doğum sonrasında meydana gelen beyin hasarının neden olduğu kas ve sinir sistemi bozukluklarına bağlı motor becerilerde yetersizliğinden dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” olarak tanımlanmıştır.” Beyindeki hasarlar motor bozuklukla birlikte zeka, görme, işitme, konuşma, algılama ve duygusal oluşumu da etkileyebilir.”¹⁹ Yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama neticesinde eğitimlerini okullarda kaynaştırma eğitim ile sürdürmesi uygun görülen öğrenciler hazırlanacak BEP ile eğitimlerini kaynaştırma eğitimi ile sürdürebilirler.

2.12.Süreğen Hastalığı Olan Öğrenciler

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 4.maddesi'nde; “Sürekli ya da uzun süreli bakım ve tedavi gerektiren hastalığı nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” olarak tanımlanmıştır.Eğitimlerini yarak tedavi gerektiren durumlarda hastane ilköğretim okullarında veya hastalıktan etkilenme durumlarına göre normal okullarda,hazırlanacak BEP doğrultusunda kaynaştırma eğitimi ile devam ettirebilirler.

2.13.Üstün Yetenekli Öğrenciler

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 4.maddesi'nde; “Zekâ, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda akranlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren birey” olarak tanımlanmaktadır. “Üstün zekâlı

¹⁹ Kulaksızoğlu, A. , Farklı Gelişen Çocuklar, İstanbul, 2003, s.132

ve yetenekli bireyin tanınıp değerlendirildikten ve potansiyeli belirlendikten sonra gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayacak eğitim programına ve hizmetine verilmelidir. Sağlanacak eğitsel hizmetler ise üç ana başlık altında toplanabilir: Hızlandırma, gruplama ve zenginleştirme.”²⁰ Eğitimlerine kendileri için açılan okullarda devam edebilecekleri gibi eğitimsel özelliklerine uygun olarak hazırlanacak BEP ile kaynaştırma eğitimi ile eğitimlerine devam edebilirler.

3.BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI (BEP) HAZIRLAMA

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 69’da Bireyselleştirilmiş eğitim programı, “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programı” olarak tanımlanmıştır. “Eğer öğrencinin; aynı yaş grubundaki çocuklara sağlanan eğitim olanaklarından yararlanmasını engelleyen özel eğitim gereksinimi varsa, engeli ya da yetersizliği eğitimsel performansını olumsuz etkiliyorsa, gereksinimlerinin karşılanması için özel düzenlenmiş destek eğitime gereksinim duyuluyorsa bireyselleştirilmiş eğitim programlarına ihtiyaç var demektir.”²¹ Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) “Özel gereksinimli çocukların, öğretmenlerin, ailelerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere her bir çocuk için yazılı olarak hazırlanmış özel eğitim programlarıdır.”²² “Her çocuk sahip olduğu özellikler ve zorluklar açısından kendine özgüdür. Bireysel gereksinimleri doğrultusunda her çocuğa farklı yaklaşılmalıdır.”²³ BEP, çeşitli yetersizlikleri nedeniyle kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencileri destekleyerek daha yeterli bir hale getirmek için hazırlanır. Öğrencinin öğrenme hızı ve kapasitesini etkileyen engeline uygun olarak planlanan bir eğitim öğretim, bu faaliyetten elde edilecek maksimum faydayı sağlar. “Yapılan araştırmalar, en iyi öğrenmenin bireyin kendine özgü özelliklerine uygun olarak oluşturulan bire bir öğretimle

²⁰ Ersoy, Ö., Avcı, N. , Özel Gereksinimli Çocuklar ve Eğitimleri “Özel Eğitim”, İstanbul, 2001, s.136

²¹ M.E.B. , Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Yol Haritası, Ankara, 2004, s.34

²² Bir, A. ,Tüzünak, S. ,Altıntaş, B. ,Avan, M., Kaynaştırma Eğitimi Öğreticilerine Yönelik Tutumlar, Kırıkkale, 2006, s.40.

²³ Sürücü, Ö. , Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu, İstanbul, 2003, s.135

gerçekleştiğini göstermektedir. Bu koşul sağlandığı takdirde tüm öğrenciler öğrenme hedefine ulaşabilir.”²⁴

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı’nda; öğrencinin takip ettiği programa göre belirlenen kısa, orta ve uzun dönemli amaçlar, öğrencinin alacağı destek eğitim hizmetinin türü, süresi, sıklığı ve bu hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağı, öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknik, araç-gereç ve eğitim materyalleri, eğitim ortamına ilişkin düzenlemeler, davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile uygulanacak yöntem ve teknikler ve öğrencinin kişisel bilgileri bulunur.²⁵ “Bireyselleştirilmiş eğitim programı, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu ve BEP geliştirme biriminin iş birliğiyle hazırlanır. Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi, okul/kurum müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında; bir gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, bir rehber öğretmen, bir eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen, öğrencinin sınıf öğretmeni, öğrencinin dersini okutan ilgili alan öğretmenleri, öğrencinin velisi, öğrenci olmak üzere bu kişilerden oluşur.”²⁶

4.KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ UYGULAMALARI

Önceki başlıklarda kaynaştırma eğitiminin tanımlarına ve kimlerin kaynaştırma eğitimi ile eğitim alabileceğine bakmıştık. Kaynaştırma eğitimi ile eğitim alan öğrencilerin eğitimleri alınacak bazı tedbirlerle tam ve yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi olarak iki şekilde sürdürülmektedir.

4.1.Tam Zamanlı Kaynaştırma

Kaynaştırma eğitimine alınması uygun görülen öğrencilerin bulunduğu eğitim kademesine göre okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı sınıfta eğitim görmeleridir. Bu tür eğitimde

²⁴ Erden, M., Akman, Y. , Gelişim Ve Öğrenme, Ankara, 2005, s.249

²⁵ M.E.B. , a.g.k. , ss. 32-40

²⁶ M.E.B. ,a.g. y. , ss. 41-44

öğrenciye engel durumuna göre özel araç gereç ve eğitim materyalleri sağlanır ve BEP yapılarak uygulanır.

4.2.Yarı Zamanlı Kaynaştırma

Bilindiği gibi engelli çocuklar, belirli gelişim alanlarında gerilik ya da yetersizlik gösterirler. Bu, onların tüm gelişim alanlarında yetersizlik gösterecekleri anlamına gelmez. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulaması okul bünyesinde oluşturulan “Özel Eğitim Sınıfları’ndaki” öğrencilerin bazı derslerde, yetersizliği olmayan akranları ile bir arada normal sınıflarda eğitimlerini sürdürdükleri bir uygulamadır. Öğrenciler bazı derslerini bulunduğu özel eğitim sınıfında sürdürürken bazı derslerini de normal sınıflarda sürdürerek yetersizliği olmayan akranları ile sosyal bütünleşmeleri sağlanır.

5.KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

Kaynaştırma eğitimi belli amaçlara hizmet etmektedir. Bu eğitiminin amaçları çeşitli kaynaklarda şu şekillerde belirtilmiştir.

- “Kaynaştırmanın amacı çocuğun normal hale getirmek değil, onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmaktır.”²⁷
- “Kaynaştırma eğitimi ile normal eğitimden yararlanamayan özür ve özelliklerine uygun bir okula ya da sınıfa yerleştirilememiş özel eğitime muhtaç çocukların eğitim imkânına kavuşturularak topluma kazandırılmaları, özel eğitime muhtaç çocukların normal çocuklarla sosyal bütünleşmelerinin sağlanması, engelli çocukların kendilerini kabul etmeleri ve çevrelerinden de kabul görmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.”²⁸

¹²<http://www.sivasram.gov.tr/kaynastirmaegitimi.html> (20.12.2008)

²⁸ http://anamurram.gov.tr/dosyalar/BEP/Kaynastirma_Egitimi.doc (09.02.2009)

- “Özel eğitim gerektiren çocuğa benlik ve güven kazandırarak güçlüklerini yenmesini, kendi gerçeğini benimsemesini, ilgi ve yeteneklerini tanıyabileceği uygun bir ortamın hazırlanmasını, çevresinde horlanan değil aranan ve benimsenen duruma gelmesini, çevresindeki insanların engelini öne sürerek, çıkarları doğrultusunda kullanmasına izin verilmemesini, normal sınıfın bir üyesi haline gelmesi, normal öğrencilerin katıldığı tüm çalışmalara olabildiğince katılmasını sağlamaktır.”²⁹
- “Engelli çocukların kapasitelerini, ulaşabilecekleri en üst düzeye çıkarmak, kendi gereksinimlerini karşılayabilecek hale getirmek, topluma yük olmaktan kurtararak, toplum içinde uyumlu ve mutlu bireyler olmalarını sağlamak, kaynaştırma eğitiminde, engelli ya da normal olarak adlandırılan çocukların doğal ortamlarda birbirlerinden bir şeyler öğrenmeleri ve kurulan ilişkilerde birbirini eğitmeleri için bir araya getirilmeleridir.”³⁰

Kaynaştırma eğitimi ile ilgili kaynaklarda yer alan amaçlara bakıldığında öğrencinin toplumun bir parçası haline getirilmesi, yapabileceklerini en üst düzeye çıkarması, uyumlu ve mutlu bireyler olmaları, normal çocuklarla bütünleşmeleri, sosyal kabul görmeleri'nin ortak amaçlar olduğu görülmektedir.

6.KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİ UYGULAMA İLKELERİ

Kaynaştırma yoluyla eğitimin ilkeleri okullarda uygulanmasının resmi boyutunu oluşturan, 18.01.2000 tarih ve 23937 sayılı resmi gazete de yayınlanan özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinin 68.maddesinde şu şekilde belirtilmiştir.

Madde 68 - Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulama ilkeleri şunlardır:

- a)Özel eğitim gerektiren her bireyin akranları ile birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır.
- b)Hizmetler bireylerin yetersizliklerine göre değil, bireylerin eğitim gereksinimlerine göre plânlanır.
- c)Hizmetler okul merkezli olur.
- d)Karar verme süreci aile-okul-eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi dayanışmasına dayalı

²⁹ www.aysegularsoypio.k12.tr/ekler/BEP_Kurul_Tebliği.doc (30.01.2009)

³⁰ <http://www.muglaram.net/bep.asp> (17.02.2009)

olarak gerçekleşir.

e)Bütün bireyler öğrenebilir ve öğretilebilir.

f)Kaynaştırma, bir program dâhilinde verilen bir özel eğitim uygulamasıdır.

Bunların dışında kaynaştırma eğitimi uygulamalarında ilke olarak;“Kaynaştırma eğitimine alınacak öğrencilerin sayısı aynı sınıfta mümkünse belli bir sayıyı geçmemelidir. Çocuğun sosyal yönden akranlarıyla kaynaştırılması ve yeteneklerini azami derecede kullanmasını sağlayacak yöntemin seçilmesi gerekir. Kaynaştırma eğitimi özel ve genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Özür türü ve derecesine bakılmaksızın her insan bu hizmetlerden faydalanmalıdır. Kaynaştırma eğitime erken başlamak esastır. Kaynaştırma eğitiminde bireysel farklılıklar esas alınmalıdır. Öğretmenin öğrencinin bireysel başarı durumuna göre değerlendirme yapması esastır. Kaynaştırma eğitiminde okul-aile ve çevre işbirliği esastır. Kaynaştırma eğitiminde engelli çocuğun özür ve özellikleri ne olursa olsun, onu olduğu gibi kabul etmek esastır.”³¹

7.KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN YARARLARI

Şüphesiz ki kaynaştırmanın en önemli yararı doğrudan öğrencinin kendisine ilişkindir. Kaynaştırma eğitiminin yararlarına, yalnızca engelli öğrenci açısından bakmak yanlış olabilir. Bu tek taraflı bir uygulama değildir ve bu uygulamadan kaynaştırma uygulamasına alınan öğrencinin kendisi olduğu kadar, bu öğrencinin sınıfındaki normal gelişim gösteren öğrenciler, öğretmenler ve ailelerin göreceği yararlar da vardır.

7.1.Kaynaştırmanın özel gereksinimli öğrencilere yararları

“Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin, içinde yaşadıkları toplumla bütünleşmelerini kolaylaştırır. Normal öğrencilerin davranışları, özel gereksinimli öğrencilere model olur.”³² “Özelliklerine uygun eğitsel, sosyal ve fiziksel ortamlar düzenlendiği için uyum, başarı ve kendilerine güven kazanmaları kolaylaşır. Destek

³¹ Kırcaali İftar, a.g.k., s.18.

³² Kırcaali İftar, a.g.k., s.18.

eğitimi sayesinde zayıf yönlerini kısa sürede yeterli hale getirilebilirler. Kendine güven, takdir edilme, cesaret, sorumluluk, bir işe yarama duygusu gibi sosyal değerler dizgesi gelişir. Sosyal bütünleşmeleri kolaylaşır. Kaynaştırma ortamlarında olumsuzdan çok, olumlu davranış gösterme frekansları artar. Model olma ve özdeşim kurlmaları kolaylaşır. İletişim, işbirliği, kabullenme, ortak yaşam becerileri edinirler. Algı sistemi ve öğrenme özelliklerine uygun yöntem teknik araç ve gereçlerin kullanılması sayesinde öğrenmeleri pekişir. Eğitim programlarına ek olarak aile eğitimi, sosyal, kültürel, serbest zaman etkinlikleri sayesinde bütünsel gelişimleri kolaylaşır.”³³ “Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) yardımıyla kapasite ve öğrenme hızına göre eğitim alır. Normal öğrencilerle birlikte çalışmalarını daha büyük başarıları elde edebilme azmi oluşturur. Olumsuz davranışlarının yerini olumlu davranışlar almaya başlar. Diğer öğrencilerle paylaşmış oldukları ortam, onlara toplum içerisinde kendilerini gösterebilme imkânını doğurur.”³⁴

7.2.Normal Çocuk İçin Yararları

“Engelli insanlara karşı şartsız kabul, hoşgörü, yardımlaşma, ortak yaşam, demokratik ve ahlaki anlayışları gelişir. Engelli arkadaşlarını destekleyici ve teşvik edici deneyimler yaşayarak kendi gelişim alanlarındaki yetenek düzeylerinde bir artış sağlanmış olur. Bireysel farklılıkları doğal karşılar ve saygı gösterirler. Engelli arkadaşına model olmanın getirdiği sorumluluk, kendine güven duyma konusunda kazançlar sağlar. Engelli arkadaşlarına bilgi aktarımı sırasında öğrendikleri pekişecek ve yerleşir.”³⁵ Özel gereksinimli akranlarıyla bir arada bulunmak normal öğrencileri için yararlıdır. “Kaynaştırma uygulamasının normal öğrencilerin kendilerinden farklı olanlar hakkında öğrendiklerini ve bu farklılıkların önemsiz olduğunu öğrenme fırsatı yakaladıklarını göstermektedir.”³⁶ “Özürlü bireylere karşı hoşgörü, yardımlaşma ve

³³http://www.ogretmenlerforumu.com/kaynastirmaegitimi/kaynastirma_egitinin_yararlarit19847.0.html
10.01.2009

³⁴Battal, İ. ,“Sınıf Öğretmenlerinin Ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi Uşak İli Örneği.”(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyonkarahisar, 2007, s.42.

³⁵http://www.ogretmenlerforumu.com/kaynastirma_egitimi/kaynastirma_egitiminin_yararlari-t19847.0.html
17.02.2009

³⁶ Ataman, A. , Özel Gereksinimli Çocuklar Ve Özel Eğitime Giriş, Ankara, 2003, s.

ahlaki anlayışları gelişir. Bireysel farklılıkların farkına varır, doğal karşılar ve hoşgörölü olur. Lider olma, sorumluluk alma duygusu gelişir.”³⁷

7.3.Ailelere Yararları

“Çocuk üzerindeki beklenti düzeyleri, çocuklarının kapasiteleriyle uygunluk göstermeye başlar. Çocuklarının ilgi ve ihtiyaçları konusunda daha sağlıklı bilgi edinme imkânları olur. Aile içi çatışmaları azaltarak aile içi huzurun artmasını sağlar. Çocuklarına nasıl yardım edecekleri doğrultusunda fikir sahibi olmalarını sağlar.”³⁸

7.4.Öğretmenlere Yararları

“Şartsız kabul, sabır, hoşgörü, bireysel özelliklere saygı davranışları gelişir. Eğitimde ekonomiklik ve fırsat eşitliği sağlanır. Kaynaştırma öğrencisi ile yapılan çalışmalar sayesinde öğretim becerileri gelişecek ve deneyimleri artacaktır.”³⁹

8.KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN NİTELİĞİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Kaynaştırma eğitimi öğrencinin var olan özür ve özellikleri göz önüne alınmadan sürdürülebilecek bir uygulama olmayıp çeşitli düzenlemelerin de beraberinde sunulduğu bir uygulamadır.

- Kaynaştırma eğitiminde istenen sonuçların elde edilmesinde kaynaştırma eğitime alınan öğrenciye yönelik gerek okulda gerekse okul dışında öğrencinin kendisine, aileye ve öğretmene ihtiyaç halinde destek verecek personelin olmaması ya da yeterli sayıda bulunmaması.
- Öğrencilerin özür türlerine göre özel araç gereç ve çevre düzenlemesinin olmaması, örneğin, bedensel yetersizliğinden dolayı tekerlekli sandalye kullanan bir öğrenci için

³⁷ Battal, a.g.t. ,s.42.

³⁸ Battal, a.g.t., ss.42–43.

³⁹ Battal, a.g.t., s.43.

okulun giriş ve çıkışında uygun fiziksel çevrenin hazırlanması veya sınıfında kendi durumuna uygun bir sıradaki eğitimini sürdürmesi, görme yetersizliği olan bir öğrenci için braile daktilo'nun bulunmaması.

- Özürlü çocuk ailelerinin ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine alınan öğrencinin özellikleri hakkında yetersiz bilgiye sahip olmaları; öğrencinin performansının artarak sürmesi için sahip oldukları sosyal, duygusal ve bilişsel özelliklerin bilinmesi ve beklentilerin bu doğrultuda oluşması önemlidir.
- Plan program hazırlama ve uygulama eksiklikleri; öğrencinin durumuna uygun bireyselleştirilmiş eğitim planının hazırlanmaması veya hazırlanan planın tam olarak uygulanamaması.
- Okul aile işbirliğinin yeterli düzeyde olmaması.
- Öğretmen ve akran tutumları; öğrencinin olduğu gibi kabul edilmemesi ve öğrenciye ilişkin ön yargılar, gerek ders içinde gerekse ders dışı teneffüs vb. zamanlarda oyun gruplarına, çalışma gruplarına kabul edilmemesi, öğretmenlerin öğrenciyi kabul etmemesi gibi unsurlar kaynaştırma eğitiminin niteliğini etkileyen faktörler olarak söylenebilir.

9.KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDE TESPİT EĞİTSEL DEĞERLENDİRME VE TANILAMA YÖNLENDİRME YERLEŞTİRME VE İZLEME

Kaynaştırma eğitiminde tespit, eğitsel değerlendirme ve tanılama, yönlendirme, yerleştirme ve izleme çalışmaları illerde ve çeşitli ilçelerde bulunan Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından yapılmaktadır.

9.1. Tespit

Kaynaştırma eğitimine alınacak öğrencilerin tespiti çeşitli kaynaklarca öğrencilerin RAM'a gönderilmesi ile yapılır.

- Özel eğitim gerektiren öğrencinin mümkün olan erken sınıfta tespit edilmesi için öğretmen gözlemleri önemli bir yere sahiptir. Okul idareleri her öğretim yılı başında okulda görevli psikolojik danışmanla işbirliği yaparak, sınıf öğretmenlerinden, bir duyuru ile sınıflarında sınıf tekrarı yapmış, okuma-yazma ve dört işlemi başaramamış, öğrenme güçlüğü çeken, çok hareketli, bütün gelişiminde akranlarına göre gerilik gözlenen, dikkat ve algılama güçlüğü içinde bulunan, özellikle okula yeni başlamış öğrencilerden ortopedik özrü olan, görme veya işitme kaybı olduğundan şüphelenilen öğrencilerinin tespitini yaptırarak psikolojik danışman yardımıyla bir sınıf listesi hazırlanmasını ister. Okul müdürlüğü bu öğrencilerin isimlerini Rehberlik Araştırma Merkezi'ne göndererek öğrencilerin incelemesinin yapılmasını ister.

- Aile veya bireylerin tedavi ve yardım amaçlı başvurduğu hastane, sosyal hizmet kurumları, dernekler,sivil toplum kuruluşları,vakıflar,kaymakamlık vb. kurumlarda engelli öğrenciyi ilgili Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine yönlendirebilir.

- Aileler kendi çocuklarında farklı bir gelişim gözlemlediklerinde yine doğrudan öğrencinin okulunun bağlı olduğu Rehberlik ve Araştırma Merkezi'ne başvurabilir.

- Rehberlik ve Araştırma Merkezleri okullarda tarama yaparak bu tür öğrencileri kendileri tespit edebilir. Bu ve benzeri çeşitli kaynaklardan Rehberlik ve Araştırma Merkezi'ne yönlendirilen öğrenci için eğitsel değerlendirme ve tanılama yapılarak özel eğitim ihtiyacı olup kaynaştırma eğitimine tabi tutulacak öğrenciler tespit edilir.

9.2. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama

“Özel eğitim gereksinimi olan çocuklar için eğitsel kararlar öncesinde doğru tanı konması esastır.”⁴⁰Kaynaştırma eğitimine alınacak öğrenci ile ilgili eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde, eğitsel amaçla bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları belirlenir. Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılması Rehberlik ve Araştırma Merkezi’nde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından nesnel, standart testler ve bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılır.

Tanılamada bireyin; tıbbî değerlendirme raporu ile zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal gelişim öyküsü, tüm gelişim alanlarındaki özellikleri, akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri, eğitim performansı, ihtiyaçları, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi ve bireysel gelişim raporu dikkate alınır. Milli eğitim müdürlükleri, örgün ve yaygın eğitim kurumları, sağlık kuruluşları, üniversiteler, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı birimler ve yerel yönetim birimleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitsel değerlendirme ve tanılması amacıyla RAM’a yönlendirilmesinde sorumluluğu paylaşırlar.”⁴¹

9.3. Yönlendirme, Yerleştirme ve İzleme

Kaynaştırma eğitiminde yönlendirme; özel eğitime ihtiyacı olan bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucuna göre en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmetine karar verilerek eğitim planı ve özel eğitim değerlendirme kurul raporu hazırlanmasını içeren bir süreçtir.

Yerleştirme; il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu’nun, özel eğitim değerlendirme kurulu raporu doğrultusunda özel eğitime ihtiyacı olan bireyi uygun resmî okul veya kuruma

⁴⁰ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.69

⁴¹ M.E.B. , a.g.y. , s.7

yerleştirmesidir. Bireylerin uygun eğitim ortamına yerleştirilmesi konusunda zel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 12.maddesi'nde belirtildiği şekilde; “zel eğitime ihtiyacı olan bireylerin öncelikle yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği sınıf olmak üzere, özel eğitim sınıfı, gndzli özel eğitim okulu/kurumu, yatılı özel eğitim okulu/kurumu gibi en az sınırlandırılmış ortamdaki en çok sınırlandırılmış ortamda eğitimlerini sürdürmelerini sağlayacak şekilde yerleştirilmelerine dikkat edilir. Yerleştirme, bireylerin yetersizlik türü ve derecesi, tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki performansı, eğitim ihtiyaçları ile ilgi ve istekleri doğrultusunda yapılır. Yerleştirmede, bireyin yerleştirileceği okulun veya kurumun personel durumu, ğrenci mevcudu ve eğitim ortamı göz önünde bulundurulur. Yerleştirme kararında velinin yazılı görüşü dikkate alınır. Birey, ikamet adresine göre mümkün olan en yakın okul veya kuruma yerleştirilir. Yerleştirme kararına; bireyin velisi karar tarihinden itibaren, yerleştirme kararı verilen okul veya kurumdaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu ise kayıt tarihinden itibaren 70 iş günü içinde itiraz edebilir. Eğitimin her aşamasında, bireyin gelişimi ve eğitim performansı doğrultusunda durumuna uygun yeni bir okula veya kuruma yerleştirmesi kararı alınır.”⁴²

İzleme, zel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 13.maddesi'nde belirtildiği şekilde “zel eğitim hizmetlerinin planlanması ve eğitimde sürekliliğin sağlanması amacıyla erken çocukluk döneminden itibaren eğitimin her kademesinde özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişimlerinin izlenmesi esastır. Bireylerin gelişimlerinin izlenmesi; önerilen özel eğitim hizmetlerinin uygunluğunun ve BEP'lerinde yer alan amaçların gerçekleşme düzeyi bakımından değerlendirilerek her yıl eğitim planlarının yenilenmesi yoluyla yürütülür. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişimlerinin izlenmesine yönelik faaliyetler; özel eğitim hizmetleri kurulu, rehberlik ve araştırma merkezleri, okullar, kurumlar ve ailenin iş birliğiyle yürütülür.”⁴³

⁴² M.E.B.,a,g,y,. ss..8-9

⁴³ M.E.B.,a,g,y,.s.8.

II.BÖLÜM

ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN TARİHÇESİ VE YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde Türkiye’de özel eğitim ve kaynaştırmanın tarihçesi, Dünyada özel eğitim ve kaynaştırmanın tarihçesi ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili Türkiye de yapılmış araştırmalar incelenecektir.

1. TÜRKİYE’DE ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŞTIRMANIN TARİHÇESİ

“Engelli çocukların eğitiminde ilk olarak karşımıza, Osmanlı Devleti döneminde 16. yüzyılda uygulandığı ileri sürülen **“Enderun Mektebi”** uygulaması çıkmaktadır. Ülkemizde özel eğitim gerektiren çocukların eğitimine, 1889 yılında Grati adında birinin İstanbul Ticaret Mektebi bünyesinde işitme engelli çocuklara eğitim veren bir okulu açması ile başlanmıştır.”¹ “1921 yılında Kurtuluş Savaşı döneminde İzmir’de **“Özel İzmir Sağırlar ve Körler Müessesesi”** adıyla bir okulun açıldığı, daha sonra bu okulun Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak 1950 yılına kadar hizmet verdiği bilinmektedir.”² “1950’li yıllara kadar özel gereksinimli çocukların hasta ve eğitilemez oldukları düşünülmüş ve o dönemde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak hizmet veren kurumlarda daha çok bakım amaçlanmıştır.1950’li yıllara kadar Sağlık ve Soysal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak yürütülen özel eğitim hizmetleri 1951 yıldan itibaren Milli Eğitim Bakanlığı’na devredilmiştir.”³ “Özel eğitimin Milli Eğitim Bakanlığının örgün eğitim hizmetleri arasında yer alması ancak 1951 yılında sağlanabilmiştir.”⁴ Zihinsel engelli çocuklar için ise 1952 yılında Ankara da özel sınıf açılmıştır. Özel eğitim okullarına personel yetiştirmek için 1952 yılında Gazi Eğitim Enstitüsünde Özel Eğitim bölümü

¹ Özbey, Ç. , Özel Çocuklar ve Terapi Yöntemleri, İstanbul, 2007, s.11

² Akçamete, G., Kaner, S. , “Cumhuriyetin 75. yılında çocuğa yönelik özel eğitim çalışmaları.” II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi bildirileri. Ankara, 1999, s. 395–405.

³ Çinko, N. , “İlköğretim Kurumlarında Görev Yapmakta Olan Yöneticilerin Kaynaştırma Eğitimi İlişkin Tutumları İle Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.”(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2004, s.24.

⁴ Özsoy, Y. , Özyürek, M. , Eripek, S., Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar-Özel Eğitime Giriş, Ankara, 1989, s.15.

açılmıştır. Özel eğitime muhtaç öğrencileri tanımak, onları okullara yerleştirmek, eğitsel araştırmalar yapmak amacıyla 1955 yılında Ankara'da ilk Rehberlik ve Araştırma Merkezi açılmıştır.⁵

“222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu hükümlerine göre 06.07. 1962 tarihinde “Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Yönetmeliği” yayımlanmıştır. 1973 yılında kabul edilen “Millî Eğitim Temel Kanunu’nun” 8.maddesinde “Özel Eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır” ifadesi yer almaktadır. 1951 yılında Millî Eğitim Bakanlığı’na devredilen özel eğitim 1980 yılına kadar da İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde bir şube müdürlüğü tarafından yürütülmüştür. 1980 yılında Özel Eğitim Genel Müdürlüğü halinde teşkilatlanan birim 1983 yılında Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı’na dönüştürülmüştür.⁶ Ülke genelinde özel eğitim ve rehberlik alanında ihtiyaçların artması ile 1992 yılında Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur.”⁷

“12.10.1983 tarihli ve 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ve 2916 sayılı Kanun’a dayanılarak 03.12.1985 tarihli ve 18953 sayılı Özel Eğitim Okulları Yönetmeliği yayınlanmıştır. 31.03.1986 tarihli 1986/36 sayılı genelgesinde, “... Özel eğitime muhtaç çocukların eğitimlerine erken başlanması ve hizmetin çocuğun yakınına götürülmesi, aynı zamanda da, aynı özür grubundaki çocukların bir araya toplanmasından ziyade normal çocuklar arasında kaynaştırma yoluyla (entegrasyon) eğitim yapılması için valiliklerce gerekli tedbirler alınacaktır...”denilmektedir. Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın 27.07.1986 tarihli ve 1839 sayılı “İşitme Özürlü Öğrenciler” konulu bir yazısı tüm valiliklere gönderilmiştir. Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı’nın 20.04.1988 tarihli ve 1988/11 no.lu genelgesinin konusu “Özürlü Çocukların Normal Sınıflarda Kaynaştırma Yoluyla Eğitimi”dir. Bu genelgede kaynaştırma yoluyla eğitime alınacak engelli grupları ve engelli gruplarının kaynaştırmadan nasıl yararlanabilecekleri belirtilmiştir.”⁸

⁵ Efe, E., Özel Eğitime Giriş, Adana, 2004, s.5

⁶ Çinko, a.g.t., s.24

⁷ Ataman, A. , Özel Gereksinimli Çocuklar Ve Özel Eğitime Giriş, Ankara, 2003, s.19

⁸ KOÇER, D., “İlköğretimde Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulaması”, abece Dergisi, Sayı: 218, Ekim 2004, ss.25-30

“1991 tarihinde 1. Özel Eğitim Konseyi toplanmıştır. Alınan önemli kararlardan birisi, gündüzlü öğretime ağırlık verilmesi ve kaynaştırma programının yaygınlaştırılmasıdır. Kaynaştırma programına alınan öğrencilerin eğitiminin bireysel olarak planlanması, bu eğitimin alanında uzman kişiler tarafından verilmesi ve izlenmesi kararı alınmıştır.”⁹

“Engellilere ilişkin özel eğitim esaslarının düzenlenmesi 03.12. 1996 tarihli 4216 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu’na 30.05.1997 tarihli 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kararlaştırılmıştır. 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin hükümlerine göre Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 18.01.2000 tarih ve 23937 sayı ile Resmî Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmeliğin; 4/e-f, 14/d., 15., 16/c., 20., 22., 24., 25., 26., 28., 30., 33., 36., 55/a., 63., 64/b-1., 67., 68., 69., 70., 71., 72. ve 73. maddeleri kaynaştırma yoluyla eğitime ilişkindir. Millî Eğitim Bakanlığı’nın ilk kez “kaynaştırma yoluyla (entegrasyon) eğitim” kavramını 31.03.1986 tarihli 1986/36 sayılı genelge ile kullandığını söyleyebiliriz. Buna göre ülkemizde kaynaştırma yoluyla eğitim kavramının 1986 yılından bu yana kullanıldığını, kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamasının ise 1962 yılından itibaren yapıldığını söyleyebiliriz.”¹⁰

2. DÜNYADA ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŞTIRMANIN TARİHÇESİ

“Dünya’da özel eğitimde özel gereksinimleri olan bireylerin eğitimine ilişkin yaygın bir çalışmanın 16. yüzyıla kadar olmadığı dikkat çekmektedir. İlk çağlarda, engelli bireyler istismar ve ihmal edilerek, toplum dışına itilmişlerdir. Bu dönemde ‘normal’ olarak adlandırılan bireylerden dış görünüşü ya da davranışları bakımından belirgin bir biçimde farklı olan bireylerden korkulup uzak durulmuştur. Hıristiyanlığın kabul edilmesiyle, engelli bireylerin kilise tarafında koruma altına alındığı ve bu bireylere acıma ile

⁹ BİLEN,E., “Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Görüşleri Ve Çözüm Önerileri.”(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2007, s.16.

¹⁰ KOÇER,a.g.m.,s.25-30.

yaklaşıldığı görülmekle birlikte; yine de engellilerin insan olmadığına ilişkin düşüncelerin var olduğu bilinmektedir.”¹¹

“Dünyada özel eğitim alanında ilk sistematik çalışmalara 18. ve 19. yüzyıllarda rastlanılmaktadır. Bireysel çalışmalarla beraber birçok özel eğitim okulu açılmıştır. Fransa’da 1755 yılında işitme engelliler için, 1784 yılında ise görme engelliler için okullar açılmıştır. ABD’de 1817 yılında işitme engelliler için, 1829 yılında görme engelliler için, 1860 yılında ise, zihinsel engelliler için okullar açılmıştır.”¹² “Okullaşmanın 1700’lü yıllardan başlayarak 1900’lü yılların ortalarına kadar hızla devam ettiği bilinmektedir.”¹³ “

“1900’lü yılların ortalarına kadar olan dönemde özel gereksinimli öğrencilerin özel eğitim okullarında eğitilmeleri görüşü yaygın olmakla birlikte, sınırlı da olsa kaynaştırmaya yönelik çeşitli görüşlerin ve çabaların oluşmaya başladığı dikkati çekmektedir.1913 yılında görme engelli öğrenciler için başlatılan kaynaştırma programı bu yıllardaki ilk uygulamadır. Yine bu dönemde kaynaştırma açısından ortaya çıkan bir gelişme,1928 yılında İngiltere’de alınan bir kararla özel eğitim ve genel eğitim okullarının birlikte çalışmalarının vurgulanmış olmasıdır. Bu kararın ardından 1944 yılında kabul edilen yasa ile uygun olan öğrencilerin genel eğitim sınıflarında eğitimlerini sürdürmeleri görüşü benimsenmiştir.”¹⁴

“1960'lardan sonra özel eğitime gerek duyanları normal akranlarıyla bir araya getirerek eğitime görüşü ağırlık kazanmıştır. İlk kaynaştırma çalışmaları, bilinçli bir entegrasyon anlayışına dayanarak yapıldığı söylenemez; daha çok devlet okulları içerisinde açılan özel sınıflar şeklindedir.”¹⁵

¹¹ YEKELER, B. , “Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Bazı Psikososyal Değişkenler Açısından İncelenmesi-Sivas Merkez İlköğretim Okulları Örneği.”(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas, 2005, s.40-42

¹² ÖZBEY,a.g.k.,s.12

¹³ KARGIN, T. , “Kaynaştırma: Tanımı,Gelişimi Ve İlkeleri” Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, C.5. S.2. Ankara, Haziran 2004, s.2

¹⁴ KARGIN, a.g.m. s.3.

¹⁵ BİLEN,a.g.t., s.16

“Kaynaştırma uygulamaları1970’li yıllardan başlayarak birçok ülkenin yasalarında yer almıştır. İtalya’da 1971 yılında, Norveç’te 1976 yılında, İngiltere’de 1974 yılında, Amerika’da ve Fransa’da 1975 yılında yürürlüğe giren yasalarla, özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri yasal olarak kabul edilmiştir.”¹⁶

“Amerika Birleşik Devletleri 1975 yılında kabul edilen Tüm Engelli Çocukların Eğitimi Yasası (Education of all Handicapped Children Act., PL 94-142) okul çağındaki engelli çocukların uygun eğitimsel hizmetlerden yararlanmasını amaçlayan kapsamlı bir yasadır. Amerika’da kabul edilen bu yasada engellilerin eğitimine ilişkin çeşitli önemli kararlar alınmıştır. Bu kararlardan bazıları şunlardır:

- Özel gereksinimi olan bireyler devlet okullarının programlarından ve hizmetlerinden dışlanmayacak, din, dil, ırk farkı gözetmeksizin değerlendirme yapılacaktır
- Ayrıcalıklı olan bireylere bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlanacak, en az kısıtlayıcı ortamda eğitim hakkı verilecek (Kaynaştırma Uygulaması), karma eğitim yapılacak, bu programlara ilişkin özel eğitime muhtaç bireyler yasal itirazlarını yapabileceklerdir.”¹⁷

3. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ İLE İLGİLİ TÜRKİYE DE YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR

Türkiye’de bu araştırma ile ilgili olabilecek doğrudan ve dolaylı araştırma ve yayınlar incelenerek aşağıda özet olarak sunulmuştur.

Şahbaz(1997)“Öğretmenlerin Özürlü Çocukların Kaynaştırılması Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya İlişkin Tutumlarının Değişmesindeki Etkililiği” konulu araştırmada farklı bilgilendirme yöntemlerinin etkililiğini karşılaştırmak amacıyla öntest-sontest uygulamalı deneysel bir çalışma gerçekleştirmiştir.

¹⁶ KARGIN,a.g.m.,s.4.

¹⁷ BİLEN,a.g.t., ss.17-18

“Örnekleme olarak, Bolu ilinde çalışan ilkokul öğretmenleri arasından seçkisiz atama yöntemi ile 80 öğretmen seçilmiştir. Örnekleme giren öğretmenler yine seçkisiz olarak dört gruba ayrılmıştır. Grup 1 yazılı bilgilendirme grubu, grup 2 sözlü bilgilendirme grubu, grup 3 yazılı-sözlü bilgilendirme grubu, grup 4 ise kontrol grubudur.

Öntest ve sontest olarak “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Deneysel uygulama öncesinde bağımlı değişken açısından gruplar arasında herhangi bir fark olup olmadığı öntestle kontrol edilmiştir. Öntest verileri ANOVA ile analiz edilmiş ve dört grubun kaynaştırma hakkındaki tutumları arasında fark bulunamamıştır.

Deney grubuna deneysel uygulama yapıldıktan sonra, deneysel uygulamanın öğretmen tutumlarını değiştirip değiştirmediğini belirlemek için sontest uygulanmıştır. Sontest ANOVA sonuçları, grupların farklılaşmadığını göstermiştir.”¹⁸

“İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerinin Ve Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma İle İlgili Bilgi, Tutum Ve Uygulamalarının İncelenmesi” araştırmasının amacı, “573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname” ve ilgili yönetmeliklerle açıklanan kaynaştırma uygulamalarının, 2000–2001 öğretim yılı içerisinde Ankara ili’nde nasıl düzenlendiğinin incelenmesi. Ayrıca; Kaynaştırma uygulamasındaki yöneticilerin, rehber öğretmenlerin, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma programı ile ilgili bilgi ve tutumlarının nasıl olduğunun ve yapılan çalışmaların neler olduğunun ortaya konulmasıdır. Araştırma betimsel bir alan çalışmasıdır.

Araştırmanı evrenini, Çankaya ilçesindeki kaynaştırma uygulaması yapılan okullardaki yöneticiler, rehber öğretmenler, 3. sınıf öğretmenleri ile bağımsız özel eğitim sınıfları’nda görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır.

¹⁸ ŞAHBAZ, Ü. , “Öğretmenlerin Özürlü Çocukların Kaynaştırılması Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya İlişkin Tutumlarının Değişmesindeki Etkililiği.”(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bolu, 1997, s. özet

Araştırmanın örneklemini, Çankaya ilçesindeki kaynaştırma programı uygulanan okullarda rastlantısal olarak alınan 11 okuldaki 11 yönetici,10 rehber öğretmen ve 24 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Verilerin toplanması için, kaynaştırma uygulamasında yer alan yönetici, rehber öğretmen ve sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili olarak bilgilerini, bu uygulamalara karşı tutumlarını ve yapmış oldukları çalışmaları araştırmayı amaçlayan anket formları geliştirilmiş ve kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulguların sonucunda, anket uygulanan bireylerin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu, kaynaştırma uygulamalarına karşı olumlu tutum göstermedikleri ve yapılan çalışmaların yetersiz olduğu izlenimi belirgin olarak ortaya çıkmıştır.¹⁹

“Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Bazı Psikososyal Değişkenler Açısından İncelenmesi” konulu araştırma Sivas ili şehir ilköğretim okullarında 2004–2005 eğitim öğretim yılında görev yapan 141 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla, “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır.

Veriler SPSS programı ile çözümlenmiştir. Çözümleme işlemlerinde aritmetik ortalama ve standart sapma tekniklerine başvurulmuştur. Araştırma sonunda şu bulgular elde edilmiştir.

- Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

¹⁹Kaya, A. “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerinin Ve Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma İle İlgili Bilgi, Tutum Ve Uygulamalarının İncelenmesi” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara,2003,s.12.s.özet

- Sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları bölüm değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır.
- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarının mesleki kıdemleri ve yaşları değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır.
- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik tutumları ile sınıf mevcudu, özel eğitim konusunda alınan lisans dersi, eğitim hayatı boyunca özel gereksinimli bir öğrenci ile çalışmış olma durumu, aile bireyleri içinde özel gereksinimli bir birey bulunma, sınıfta kaynaştırma öğrencisi olması, rehberlik hizmetleri, özel eğitim konularında hizmet içi eğitim kursuna katılma, okutulan sınıfın derecesi ve okul rehberlik servisinden ihtiyaç olan desteği alma değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır.²⁰

“Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Görüşleri Ve Çözüm Önerileri” konulu bu çalışma ile sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri ve çözüm önerileri alınmakta ve sınıf öğretmenlerinin cinsiyeti, yaşı, mezun oldukları bölümü, kıdemi ve sınıflarındaki öğrenci sayıları, bu sorunlara olan etkisi ile tutumları arasındaki ilişkilerin neler olduğu araştırılmaktadır.

Araştırmanın evrenini, 2006–2007 eğitim öğretim yılında, İzmir ilinde özel ve resmi kurumlarda görev yapan tüm sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini ise 2006–2007 eğitim öğretim yılında İzmir ilinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak

²⁰ YEKELER,a.g.t., s.özet

öğretim yapan resmi ve özel 13 ilköğretim okulunda görev yapan 66 kadın, 54 erkek öğretmenin oluşturduğu toplam 120 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır.

Araştırmada ölçme aracı olarak Antonak ve Larrivee (1995) tarafından geliştirilen, özel gereksinimli öğrencilerin normal eğitim ortamlarına kaynaştırılmasına ilişkin öğretmen görüş ve tutumlarını değerlendiren KİGÖ (Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği) ile araştırmacı tarafından hazırlanan, öğretmenlerin bireysel özelliklerini içeren, kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri ve çözüm önerilerini belirlemek amacıyla hazırlanmış görüşme formu kullanılmıştır.

Verilerin analizinde ‘SPSS 11,0 For Windows’ paket programı kullanılarak bilgisayarda değerlendirilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri ve çözüm önerileri dağılımları ve yüzdelik değerleri belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik tutumları ile bireysel özellikleri arasındaki farkları bulmak için “t” testi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirmeleri yapıp betimlenmiştir.

Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının, mezun olduğu bölüm, kaynaştırma eğitimi alma, rehberlik servisinden destek almaktan etkilendiği; sınıf öğretmenliğinden mezun olanların olmayanlara göre, kaynaştırma eğitimi alanların almayanlara göre, rehberlik servisinden destek alanların almayanlara göre kaynaştırmaya ilişkin daha olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin tutumlarının, cinsiyetlerinden, yaşlarından ve çalışma sürelerinden, sınıftaki öğrenci sayısı, sınıfın fiziki yapısı ve ailelerle işbirliği yapıp yapmama değişkeninden etkilenmediği belirlenmiştir.

Öğretmenlerin, kaynaştırma ile ilgili belirttikleri sorunlar olarak sınıflarındaki mevcudun kaynaştırmaya uygun olmadığını, hizmet içi eğitim programlarına katılımın az olduğunu, kaynaştırma eğitimi için ayrı bir program hazırlamadıklarını, bazı düzenlemelerin yapıldığını, okullarda idarecilerden ve diğer personelden, rehberlik servisinden alınan desteğin yetersiz olduğunu, özel eğitim uzmanlarının olmamasını,

okulun fiziki yapısının özel gereksinimli bireylere uygun olmadığını, eğitimlerinde en çok zorlanılan engel türünün zihinsel engel olduğunu, öğrenci ile ilgili önceden bilgilendirilmediklerini, aileler ile işbirliğinin yeterli düzeyde olmadığını belirtmişler, çözüm önerileri olarak fiziksel koşulların düzeltilmesini, özel gereksinimli öğrenciler için araç-gereç ve materyal sağlanılmasını, öğretmenlerin, tüm okul personelinin ve ailelerin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili eğitim programlarına katılmasını, aile-öğretmen- okul personelinin daima işbirliği içinde olmaları gerektiğini, özel eğitim uzmanlarının okullarda olmasını ve ayrı eğitim ortamlarının yaratılmasını önermişlerdir.²¹

“Sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin değerlendirilmesi” konulu araştırmanın amacı; sınıf öğretmenleri sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin tespit edilmesi ve karşılaştırılmasıdır. Betimleme modelinin kullanıldığı bu çalışmanın evrenini Uşak ili ilköğretim okullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri, örneklemini ise Uşak ilindeki 23 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan 285 sınıf öğretmeni ve 104 branş öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin; özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliğini tespit edebilmek amacıyla 3 anket maddesi, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliğini tespit edebilmek amacıyla 12 anket maddesi, kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliklerinin tespit edilebilmesi için 9 anket maddesi ve ölçme değerlendirme konusundaki yeterliliklerinin tespit edilebilmesi amacıyla da 4 anket maddesi kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS for Windows 13,0 paket programı kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre; sınıf öğretmenlerinin %97,9’ unun öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanılayabileceklerini belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %81’i öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanılayabileceklerini belirtmişlerdir. Branş öğretmenlerinin %94’2’ si dil problemi olan öğrencilere yardım edebileceğini ifade etmiştir. Sınıf öğretmenlerinin ise %47,4’ ü dil problemi olan öğrencilere yardım

²¹ BİLEN, a.g.t., s. özet.

edebileceğini ifade etmiştir. Branş öğretmenlerinin büyük bir bölümü zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimi almaması gerektiğini ifade etmiştir. Sınıf öğretmenlerinin ise %64,2 si bu tür öğrencilerin kaynaştırma eğitimi alması gerektiğini belirtmiştir.

Araştırma sonucunda; sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine muhtaç öğrencileri tanıma konusunda yeterli oldukları gözlenmektedir. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin uygulama, değerlendirme alanlarında da kendilerini yeterli görmektedirler. Ancak bazı ilkeleri bilmedikleri de gözlenmektedir. Bunun sebebi olarak da Kaynaştırma Eğitimi konusunda yeterli bir eğitim almamış olabilecekleri düşünülmektedir. Bu nedenle de sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerine yönelik kaynaştırma eğitimine ilişkin tanılama, ilke, uygulama ve değerlendirme alanlarında yeterince bilgiye sahip olabilmeleri için hizmet içi eğitim programları düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca lisans düzeyindeki öğretmen adaylarına da kaynaştırma eğitimi konusunda verilecek teorik bilginin yanı sıra uygulama ortamları da sağlanması önerilebilir.²²

²² Battal, İ. ,“Sınıf Öğretmenlerinin Ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi Uşak İli Örneği.”(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyonkarahisar, 2007, s.özet.

III.BÖLÜM

REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (İstanbul İli Örneği)

1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ile verilerin analizine ilişkin bilgiler verilmektedir.

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları hakkında yapılan bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Tarama modelinde var olan durumu etkileme ve değiştirme çabası gösterilmez. Araştırmaya konu olan birey, nesne, olay kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Amaçlar genellikle soru cümleleri ile ifade edilir.

1.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2008–2009 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde açık bulunan 26 Rehberlik ve Araştırma Merkezi'ndeki yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışma örneklem grubu seçilmeden evrenin tümüne ulaşılarak yapılmıştır.

1.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Rehberlik ve Araştırma Merkezindeki yönetici ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek amacı ile “Bilgi Formu” ve “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır.

1.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların demografik ve kişisel-sosyal özelliklerine ait bilgiler araştırmacı tarafından ilgili literatür araştırmalar taranarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılarak toplanmıştır. Kişisel bilgi formu’nda yer alan ifadeler, Rehberlik ve Araştırma Merkezi yöneticilerinin; cinsiyet, mezun olunan bölüm, çalışma konumu, rehberlik, özel eğitim veya Psikoloji alanında yüksek lisans yapmış olmaları, mesleki kıdem, yaş, “Özel Eğitim” konusunda herhangi bir lisans dersi almaları, öğretmenlik hayatı boyunca farklı gelişen(Özel Eğitim İhtiyacı Olan) bir öğrenci ile çalışmış olmaları, aile bireyleri arasında farklı gelişen(Özel Eğitim İhtiyacı Olan) bir birey olması, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri vb. hizmet içi eğitim kurslarına katılmaları durumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir.

1.2.2. Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği

Bu araştırmada, Antonak ve Larivee(1995) tarafından geliştirilen ve Gönül Kırcaali İftar tarafından uyarlanarak düzenlenen “Normal Sınıflara Engelli Öğrencilerin Kaynaştırılmasına Yönelik Öğretmen Tutumlarını Belirlemek” amacıyla hazırlanan ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin kullanımı için Gönül Kırcaali İftar ile Tohum Otizm Vakfı’nda çalıştığı dönemde görüşülmüş ve izni istenmiştir.

Ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin 10 tanesi olumlu,10 tanesi de olumsuz ifadeler içermektedir. Ölçek Likert tipi yapıya sahiptir.Ölçek: 5. “Tümüyle Katılıyorum” , 4-“Katılıyorum” , 3-“Kararsızım” , 2-“Katılmıyorum” , 1-“Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde cevaplandırılmıştır.Ölçekte 10 olumsuz madde bulunmakta, bu maddeler ölçeğin tersten değerlendirilmesiyle puanlanmaktadır.

Orjinal ölçeğin 376 kişi üzerinde yapılan güvenilirlik çalışması sonucunda, Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı 0,88, iki yarım güvenilirliği 0,82 bulunmuştur. Ölçeğin geçerlik çalışmasında yapılan faktör analizi sonucu 25 madde 4 faktör altında toplanmıştır.

Yapı geçerliği analizinde Varimax rotasyonu ile yapılan faktör analizi ve Scree testi sonucunda 25 maddeden 20'si 5 faktörde toplanmıştır. Ölçekten alınan en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100'dür. Puan yükseldikçe tutum olumsuzlaşmaktadır. Ölçeğin 5 alt faktörünü oluşturan maddelerin ayrı ayrı başlıklar altında adlandırılmadığı görülmekle birlikte; 4.5.7.8.12.14.18 ve 19. maddelerden oluşan birinci faktör “Kaynaştırma Sınıf Kontrolü” ve “Kaynaştırmaya Karşı Görüşler” konularını içermektedir. İkinci faktörde 9,15 ve 17.maddeler bulunmakta, bu maddelerin “Sınıf Öğretmeninin Yeterliliği” konusunda yoğunlaştığı görülmektedir. Ölçeğin üçüncü faktörü;2.3.13.16 ve 20. maddelerden oluşmakta, bu maddeler “Kaynaştırmanın Yararları” konusunda yoğunlaşmaktadır. Ölçeğin dördüncü faktöründe ise 1. ve 6. maddeler bulunmakta ve bu maddeler “Engelli Öğrencinin Yeterliliği” ve “Kaynaştırmanın Yararı” konularını içermektedir. Ölçeğin beşinci faktörünü 10 ve 11. maddeler oluşturmakta, bu iki madde “Kaynaştırmanın Yararları” konusunda yoğunlaşmaktadır. Ölçeğin yapılan güvenirlik çalışmasında, Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı 0,08 olarak bulunmuştur.¹

1.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları 2008–2009 eğitim öğretim yılı içerisinde 01.12.2008 ve 31.04.2009 tarihleri arasında İstanbul ilindeki 26 Rehberlik ve Araştırma merkezindeki yönetici ve öğretmenlere bizzat ulaşılarak araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

1.4. Verilerin Çözümlemesi

“Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler” ölçeğinden elde edilen veriler “Kişisel Bilgi Formu”ndaki bilgilerle birlikte SPSS veri giriş sayfasına işlenmiştir.

¹ YEKELER, B. , “Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Bazı Psikososyal Değişkenler Açısından İncelenmesi-Sivas Merkez İlköğretim Okulları Örneği.”(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas, 2005, ss.40-42

Veriler bilgisayar ortamına aktarılmadan önce, bilgi işlem kodlama çizelgelerine geçirilmiş ve buradan bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin, hem bilgi işlem kodlama çizelgelerine hem de bu çizelgelerden bilgisayar ortamına aktarılması sırasında sık sık doğruluğu kontrol edilmiş ve yanlış aktarımlar önlenmeye çalışılmıştır.

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumlarını tespit etmek amacıyla oluşturulan değişkenler bağımsız grup t testi ve Anova testi ile işleme koyulmuştur. cinsiyet, çalışma konumu, branş, yüksek lisans, özel eğitim öğrencisi ile çalışma, ailede özel eğitim gerektiren birey olması ve özel eğitimle ilgili hizmetiçi eğitim alma değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan bağımsız grup t testi, mesleki kıdem ve yaş değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için Anova testi analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Verilerin analizinde 0.05 düzeyinde anlamlılığa bakılmıştır

2. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu başlıkta araştırmadan elde edilen veriler, araştırma grubunun kişisel özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri, araştırmanın alt problemlerine göre yönetici ve öğretmen görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar başlıkları altında incelenmiştir.

2.1. Araştırma Grubunun Kişisel Özelliklerine İlişkin Frekans Ve Yüzde Değerleri

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin kişisel özelliklerini (cinsiyet, konum, branş, mezun olunan program, kıdem, yaş, özel eğitim dersi alma durumu, özel eğitim öğrencisiyle çalışma durumu, aile bireylerinde özel eğitim çocuklarına sahip olma durumu ve hizmet içi eğitime katılma durumu) betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, sonra ölçeğin toplam puanları için \bar{x} , ss , SH_x değerleri sunulmuştur.

Araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlere ilişkin kişisel bilgi formu sonuçlarının tabloları aşağıda sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Cinsiyete göre frekans ve yüzde değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Bay	100	48,1	48,1	48,1
Bayan	108	51,9	51,9	100,0
Toplam	208	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin 100’ü (% 48,1) bay, 108’i (% 51,9) bayandır.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde çalışma konumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Çalışma Konumlarına göre frekans ve yüzde değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Yönetici	43	20,7	20,7	20,7
Öğretmen	165	79,3	79,3	100,0
Toplam	208	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin 43’ü (% 20,7) yönetici grubunda, 165’i (% 79,3) öğretmen grubunda bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin branşlarına göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Branş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Rehber öğretmen	173	83,2	83,2	83,2
Özel Eğitim Öğretmeni	35	16,8	16,8	100,0
Toplam	208	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin 173’ü (% 83,2) rehber öğretmen, 35’si (% 16,8) özel eğitim öğretmenidir.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin yüksek lisans yapmış olma durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Yüksek Lisans Yapmış Olma Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evet	30	14,4	14,4	14,4
Hayır	178	85,6	85,6	100,0
Toplam	208	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin 30'u (% 14,4) yüksek lisans düzeyinde, 178'i (% 85,6) lisans düzeyinde eğitime sahiptirler.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin kıdem durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5: Kıdem Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
1–5 yıl	43	20,7	20,7	20,7
6–10 yıl	79	38,0	38,0	58,7
11 ve üzeri	86	41,3	41,3	100,0
Toplam	208	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin 43'ü (% 20,7) 1–5 yıllık, 79'u (% 38,0) 6–10 yıllık, 86'sı (% 41,3) 11 yıl ve üzeri kıdeme sahiptirler.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin yaşlarına göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
20–30 yaş	77	37,0	37,0	37,0
31–35 yaş	74	35,6	35,6	72,6
36 ve üzeri	57	27,4	27,4	100,0
Toplam	208	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin 77'si (% 37,0) 20–30 yaş, 74'ü (% 35,6) 31–35 yaş, 57'si (% 27,4) 36 yaş ve üzerindedirler.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin özel eğitim dersi alma durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Özel Eğitim Dersi Alma Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Ders aldım	166	79,8	79,8	79,8
Ders almadım	42	20,2	20,2	100,0
Toplam	208	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin 166'sı (% 79,8) ders alanlar, 42'si (% 20,2) ders almamış olanlardır.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin özel eğitim ihtiyaç duyan çocuklar ile çalışma durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Özel Eğitim Çocukları ile Çalışma Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Çalıştım	173	83,2	83,2	83,2
Çalışmadım	35	16,8	16,8	100,0
Toplam	208	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin 173'ü (% 83,2) çalıştım diyenler, 35'i (% 16,8) çalışmadım diyenlerdir.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin ailesinde özel eğitim ihtiyaç duyan çocuk olma durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Ailede Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Çocuk Olma Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Var	34	16,3	16,3	16,3
Yok	174	83,7	83,7	100,0
Toplam	208	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin 34'ü (% 16,3) var diyenler, 174'ü (% 83,7) yok diyenlerdir.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin özel eğitim konusunda hizmet içi eğitime katılma durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Özel Eğitim Konusunda Hizmetiçi Eğitime Katılma Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Kursa katıldım	166	79,8	79,8	79,8
Kursa katılmadım	42	20,2	20,2	100,0
Toplam	208	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin 166'sı (% 79,8) kursa katılanlar, 13'ü (% 20,2) kursa katılmayanlardır.

Öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği ve Alt Ölçeklere İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Alınan En Düşük ve En Yüksek Değerler İle Ölçek Madde Sayısı

Kaynaştırma İlişkin Görüşler Ölçeği	N	En düşük değer	En yüksek değer	\bar{x}	Ss	Madde sayısı
Tüm ölçek	208	43	72	57,68	6,73	20

Tabloda görüldüğü üzere, araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği toplam puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=57,68$ standart sapması $ss=6,73$ en düşük değer 43 en yüksek değer 72 olarak hesaplanmıştır. Bu da yönetici ve öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin ortalamalar seviyesinde olduğunu göstermektedir.

2.2. Araştırmanın Alt Problemlerine Göre Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin "Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği" puanlarının cinsiyet, çalışma konumu, branş, yüksek lisans, özel eğitim öğrencisi ile çalışma, ailede özel eğitim gerektiren birey olması

ve özel eğitimle ilgili hizmetiçi eğitim alma değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan bağımsız grup t testi, mesleki kıdem ve yaş değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için Anova testi analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin bireysel özellikleri ile kaynaştırma eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere şu sorulara cevap aranacaktır:

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin kurumdaki çalışma konumunu değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin branş değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin yüksek lisans yapmış olmaları değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin yaş değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin “Özel Eğitim” konusunda herhangi bir lisans dersi almaları değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin öğretmenlik hayatı boyunca farklı gelişen(Özel Eğitim İhtiyacı Olan) bir öğrenci ile çalışmış olmaları değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin aile bireyleri arasında farklı gelişen(Özel Eğitim İhtiyacı Olan) bir birey olması değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri vb. hizmet içi eğitim kurslarına katılmaları değişkenine göre kaynaştırma eğitime yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

2.2.1. Yönetici Ve Öğretmenlerin Cinsiyeti Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

1. Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Yönetici ve öğretmenlerin cinsiyetlerine göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri tablo 12’de verilmektedir.

Tablo 12: Yönetici Ve Öğretmenlerin Cinsiyetleri Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	t Testi			
						t	Sd	P	
Kaynaştırma	Eğitime	Bay	100	57,32	6,28	,62	-,74	206	,45
İlişkin Görüşler Ölçeği	Bayan	108	58,01	7,14	,68				

Tablo’da görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, değişkenlerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,74; p>.05$).

Cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin algılama düzeylerine etkisi olmadığı belirlenmiştir. Çinko(2004)’nun ilköğretim okulu yöneticilerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve Yekeler(2005)’in sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi araştırmalarında da benzer sonuçlar bulunmuştur.

2.2.2. Yönetici Ve Öğretmenlerin Rehberlik ve Araştırma Merkezinde Çalışma Konumları Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

2. Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin kurumdaki çalışma konumunu değişkenine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Yönetici ve öğretmenlerin Rehberlik ve Araştırma Merkezlerindeki çalışma konumlarına göre kaynaştırma eğitimi konusunda öğretmen görüşleri tablo 13'de verilmektedir.

Tablo 13: Yönetici Ve Öğretmenlerin Rehberlik Ve Araştırma Merkezlerinde Çalışma Konumlarına Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	t Testi		
						t	Sd	P
Kaynaştırma Eğitimi İlişkin Görüşler Ölçeği	Yönetici	43	57,72	7,00	1,06	,04	206	,96
	Öğretmen	165	57,67	6,68	,52			

Tablo'da görüldüğü gibi, araştırmayı oluşturan öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği puanlarının çalışma konumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=,04$; $p>.05$).

Dolayısı ile yönetici ve öğretmen olma durumu kaynaştırma eğitimine yönelik tutum üzerinde etkili bir değişken olmadığı bu araştırmada görülmüştür. Ancak araştırmanın daha büyük gruplar ile de gerçekleştirilmesi gerekir.

Çinko (2004)' nun ilköğretim okulu yöneticilerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi araştırması sonuçlarında da benzer sonuç elde edilmiştir.

2.2.3. Yönetici Ve Öğretmenlerin Branşı Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

3. Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin branş değişkenine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Yönetici ve Öğretmenlerin Branşına göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri tablo 14'de verilmektedir.

Tablo 14: Yönetici Ve Öğretmenlerin Branşı Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Kaynaştırma Eğitimi İlişkin Görüşler Ölçeği	Rehber öğretmen	173	57,73	6,81	,51			
	Özel Eğitim Öğretmeni	35	57,42	6,45	1,09	,24	206	,80

Tablo'da görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği puanlarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=,24; p>.05$).

Mezun olunan program değişkeninin de kaynaştırmaya ilişkin görüşleri etkilemediği görülmüştür. Bu sonuç Özbaba(2000)'nin ve Yekeler(2005)'in yapmış olduğu araştırmalarda da benzer sonuçlar bulunmuştur. Çinko(2004)'nun ilköğretim okulu yöneticilerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi araştırmasında ise sınıf

öğretmenliği eğitim programından mezun olanların diğer program mezunlarına göre tutum puanları yüksek bulunmuştur.

2.2.4. Yönetici Ve Öğretmenlerin Yüksek Lisans Yapmış Veya Yapmamış Olmaları Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

4. Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin yüksek lisans yapmış olmaları değişkenine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Yönetici ve öğretmenlerin yüksek lisans yapmış olma durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda öğretmen görüşleri tablo 15’de verilmektedir.

Tablo 15: Yönetici Ve Öğretmenlerin Yüksek Lisans Yapmış Veya Yapmamış Olmaları Değişkenine Göre Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	P
Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşler Ölçeği	Yüksel lisans yaptım	30	57,33	7,95	1,45			
	Yüksek lisans yapmadım	178	57,74	6,53	,48	-,30	206	,76

Tablo’da görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği puanlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,30; p>.05$).

Yüksek lisans yapmış veya yapmamış olma değişkeninin de kaynaştırmaya ilişkin görüşleri etkilemediği görülmüştür.

2.2.5. Yönetici Ve Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

5. Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Yönetici ve öğretmenlerin mesleki kıdemine göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri tablo 16'da verilmektedir.

Tablo 16: Yönetici Ve Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine Göre Yapılan Anova Testi Analizi Sonuçları

<i>f</i> , <i>x</i> ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Ölçek	Kıdem	n	<i>x</i>	<i>Ss</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	P
Kaynaştırma Eğitimi İlişkin Görüşler Ölçeği	1-5 yıl	43	58,88	6,54	G.Arası	139,40	2	69,70	1,54	,21
	6-10 yıl	79	56,73	6,96	G.İçi	9255,65	205	45,15		
	11 ve üzeri	86	57,95	6,57	Toplam	9395,05	207			
	Toplam	208	57,68	6,73						

Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği mesleki kıdem değişkenine göre tüm ölçek puanlarında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla dağılım normal olduğundan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Sonuçta; değer ve uyum alt boyutlarında eğitim durumu gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. (F=1,54; p>.05)

2.2.6. Yönetici Ve Öğretmenlerin Yaşları Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

6. Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin yaş değişkenine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Yönetici ve öğretmenlerin yaşlarına göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri tablo 17’de verilmektedir.

Tablo 17: Yönetici Ve Öğretmenlerin Yaşları Değişkenine Göre Yapılan Anova Testi Analizi Sonuçları

<i>f</i> , <i>x</i> ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Ölçek	Yaş	n	<i>x</i>	<i>Ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	P
Kaynaştırma Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeği	20–30 yaş	77	58,37	6,81	G.Arası	102,16	2	51,08	1,12	,32
	31–35 yaş	74	56,77	6,57	G.İçi	9292,89	205	45,33		
	36 ve üzeri	57	57,92	6,81	Toplam	9395,05	207			
	Toplam	208	57,68	6,73						

Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği yaş değişkenine göre tüm ölçek puanlarında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla dağılım normal olduğundan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Sonuçta; yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. (F=1,12 p>.05)

Yaşlara göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Çinko(2004)’nun ilköğretim okulu yöneticilerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi araştırmasında ve Yekeler(2005)’in yapmış olduğu sınıf öğretmenlerin kaynaştırmaya

ilişkin bazı değişkenler açısından incelenmesi araştırmasında da benzer sonuçlar bulunmuştur.

2.2.7. Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitim Dersi Alma Durumu Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

7. Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin “Özel Eğitim” konusunda herhangi bir lisans dersi almaları değişkenine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Öğretmenlerin özel eğitim dersi alma durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda öğretmen görüşleri tablo 18’de verilmektedir.

Tablo 18: Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitim Dersi Alma Durumu Değişkenine Göre Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	t Testi		
						t	Sd	p
Kaynaştırma Eğitimi İlişkin Görüşler Ölçeği	Ders aldım	166	57,46	6,72	,52	-,93	206	,35
	Ders almadım	42	58,54	6,79	1,04			

Tablo’da görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi İlişkin Görüşler Ölçeği puanlarının özel eğitim dersi alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. ($t=-,93$; $p>.05$) Özel eğitim dersi alma durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Özbaba(2000)’nin ve Yekeler(2005)’in yapmış olduğu sınıf öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi araştırmasında da benzer sonuçlar bulunmuştur. Atay (1995) yaptığı çalışmada ülkemizde öğretmen yetiştirme programlarının özel eğitim alanında yetersiz olduğunu belirtmektedir.

2.2.8. Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitim Öğrencisi İle Çalışma Durumu Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

8. Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin öğretmenlik hayatı boyunca farklı gelişen(Özel Eğitim İhtiyacı Olan) bir öğrenci ile çalışmış olmaları değişkenine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Yönetici ve öğretmenlerin özel eğitim öğrencisi ile çalışma durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri tablo 19'da verilmektedir.

Tablo 19: Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitim Öğrencisi İle Çalışma Değişkenine Göre Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	t Testi		
						t	Sd	P
Kaynaştırma	Eğitime Çalıştım	173	57,86	6,87	,52	,84	206	,39
İlişkin Görüşler Ölçeği	Çalışmadım	35	56,80	6,04	1,02			

Tablo'da görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeği puanlarının özel eğitim öğrencisi ile çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=,84; p>.05$)

Çinko(2004), Özbaba (2000) ve Yekeler(2005)'in yapmış olduğu sınıf öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin bazı değişkenler açısından incelenmesi araştırmasında da benzer sonuçlar bulunmuştur.

2.2.9. Yönetici Ve Öğretmenlerin Ailede Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey Bulunması Durumu Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

9. Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin aile bireyleri arasında farklı gelişen(Özel Eğitim İhtiyacı Olan) bir birey olması değişkenine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Yönetici ve öğretmenlerin ailede özel eğitime ihtiyaç duyan birey bulunması durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda öğretmen görüşleri tablo 20'de verilmektedir.

Tablo 20: Yönetici Ve Öğretmenlerin Ailede Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey Bulunması Değişkenine Göre Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Kaynaştırma Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeği	Var	34	57,70	7,46	1,27	,02	206	,98
	Yok	174	57,67	6,60	,50			

Tablo'da görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeği puanlarının özel eğitime ihtiyaç duyan birey bulunma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=,02; p>.05$).

Yekeler(2005)'in yapmış olduğu sınıf öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin bazı değişkenler açısından incelenmesi araştırmasında da benzer sonuçlar bulunmuştur.

2.2.10. Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitimle İlgili Hizmetiçi Eğitime Katılma Durumları Değişkenine Göre Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

10. Rehberlik ve Araştırma Merkezi yönetici ve öğretmenlerinin Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri vb. hizmet içi eğitim kurslarına katılmaları değişkenine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları farklılık göstermekte midir?

Yönetici ve öğretmenlerin özel eğitimle ilgili hizmetiçi eğitime katılma durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri tablo 21’de verilmektedir.

Tablo 21: Yönetici Ve Öğretmenlerin Özel Eğitimle İlgili Hizmetiçi Eğitime Katılma Durumları Değişkenine Göre Yapılan t-Testi Analizi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Kaynaştırma Eğitimi İlişkin Görüşler Ölçeği	Hizmetiçi Eğitime katıldım	166	57,36	6,85	,53	-1,34	206	,180
	Hizmetiçi Eğitime katılmadım	42	58,92	6,16	,95			

Tablo’da görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşler Ölçeği puanlarının özel eğitimle ilgili hizmetiçi eğitime katılma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,34$; $p>.05$).

Çinko(2004) ve Yekeler(2005)'in yapmış olduğu sınıf öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin bazı değişkenler açısından incelenmesi araştırmasında da benzer sonuçlar bulunmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Araştırmada Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde çalışan yönetici ve öğretmenlerin “Kaynaştırma Eğitimi’ne” yönelik tutumlarının cinsiyet, kurumdaki çalışma konumunu, branşınızı, yüksek lisans eğitimi alma, mesleki kıdem, yaş, “özel eğitim” konusunda herhangi bir lisans dersi alma, öğretmenlik hayatınız boyunca özel eğitim gerektiren bir öğrenci ile çalışma, aile bireyleriniz arasında özel eğitim ihtiyacı olan) bir birey olması, özel eğitim ve rehberlik hizmetleri vb. hizmet içi eğitim kurslarına katılma değişkenleri ilişkisi araştırılmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Yönetici ve öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin ortalamalar seviyesinde olduğu görülmüştür. Cinsiyete göre bay ve bayanların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde çalışma konumlarına göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Branşlarına göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Eğitim durumlarına göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kıdemlerine göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Yaşlarına göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Özel eğitim dersi alma durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Özel eğitim öğrencisi ile çalışma durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Ailede özel eğitim gerektiren çocuk olması durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Özel eğitimle ilgili hizmetiçi eğitim alma durumuna göre kaynaştırma eğitimi konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Öneriler

Alanda çalışan uygulayıcılara öneriler: Özel eğitim konusunda bilimsel araştırma ve yayınlar göz önünde bulundurularak ilgili mevzuatlar düzenlenmelidir. Özel eğitim öğrencisiyle ilgili veli, öğretmen ve Rehberlik ve Araştırma Merkezi işbirliği düzenli yapılmalıdır. Kaynaştırma öğrencilerinin sınıflara dengeli dağıtımı sağlanmalıdır. Sınıf öğretmenleri özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciye uygun eğitim ortamını hazırlamalıdır. Özel eğitime muhtaç öğrenciye BEP planına uygun eğitim verilmelidir. Özel eğitime muhtaç öğrencinin eğitim ihtiyacının karşılanması yasal bir hak olduğu ve en önemli görevinde öğretmene düştüğü unutulmamalıdır. Özel eğitime muhtaç çocuğun olduğu aileye gerekli eğitim ve psikolojik destek sağlanmalıdır. Özel eğitime muhtaç öğrencinin sınıfa uyum sağlaması için gerekli destek sağlanmalıdır. Özel eğitim öğrencisinin sınıftaki arkadaşları tarafından empatik yaklaşılması için gerekli eğitim verilmelidir. Özel eğitimin hayatın bir parçası ve olmazsa olmazı olduğu tüm birimler tarafından kabullenilmelidir.

Bu konuda araştırma yapacak kişilere öneriler: Özel eğitime muhtaç öğrencilerle ilgili okul yöneticileri ve öğretmen görüşleri araştırılmalıdır. Özel eğitime muhtaç öğrencinin velisinin görüşleri araştırılmalıdır. Kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıfların normal öğrenci velilerinin görüşleri araştırılmalıdır. Öğretmen tutumlarının demografik özelliklere göre değişmediği görülse de yönetici ve öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin tutumlarını etkileyen başka faktörlerin olup olmadığı araştırılmalıdır. Rehberlik Araştırma Merkezleri'nde çalışan Rehber Öğretmen ve Özel Eğitim Öğretmen'lerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin ortalamalar seviyesinde olduğunu görülmektedir. Kendi alanları olmasına rağmen tutum puanlarının yüksek çıkmama sebepleri araştırılmalıdır. Araştırmacılar kaynaştırmaya ilişkin tutumları etkileyen faktörler olarak öğretmenlerin bu öğrencilerin başarısına olan inanç ve tutumları arasındaki ilişkiyi araştırmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akçamete**, G.- Kaner, S., “Cumhuriyetin 75. yılında çocuğa yönelik özel eğitim çalışmaları.” II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi bildirileri. Ankara, 1999.
- Aral**, N.- Gürsoy, F. , Özel Eğitim Gerektiren Çocuklar Ve Özel Eğitime Giriş, İstanbul, 2007.
- Ataman**, A., Özel Gereksinimli Çocuklar Ve Özel Eğitime Giriş,Ankara, 2003.
- Aydın**, A. , Otizmde İlk Adım, İstanbul, 2003.
- Aysev**, A., Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ve Özgül Öğrenme Güçlüğü ,Ankara ,2001.
- Battal**, İ., Sınıf Öğretmenlerinin Ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi Uşak İli Örneği,(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Afyonkarahisar, 2007.
- Bayhan**, P.S.-Artan, İ., Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi,İstanbul,2004.
- 573 Sayılı Özel Eğitim Hükümünde Kararname
- Bilen**, E., Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Görüşleri Ve Çözüm Önerileri.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),İzmir, 2007.
- Bir**,A., Tüzünak, S., Altınbaş,B., Avan,M., Kaynaştırma Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Tutumlar, Kırıkkale,2006.
- Çinko**, N., İlköğretim Kurumlarında Görev Yapmakta Olan Yöneticilerin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Tutumları İle Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),İstanbul, 2004
- Efe**, E., Özel Eğitime Giriş, Adana, 2004
- Erdem**, M., Akman, Y., Gelişim Ve Öğrenme, Ankara, 2005.
- Eripek**, S., Zeka Geriliği, Ankara, 2005.
- Ersoy**, Ö.- Avcı, N., Özel Gereksinimli Çocuklar Ve Eğitimleri “Özel Eğitim” ,İstanbul,2001
- İstanbul** İl M. E. M., Özel Eğitim Hatıraları, İstanbul, 2008.
- Kağıtçıbaşı**, Ç., Yeni İnsan Ve İnsanlar, İstanbul, 2006.
- Kargın**, T., “Kaynaştırma:Tanımı,Gelişimi Ve İlkeleri” Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, C.5. S.2. Ankara, Haziran 2004.
- Kaya**, A. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerinin Ve Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma İle İlgili Bilgi, Tutum Ve Uygulamalarının İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2003.

- Kırcaali İftar**, G. ,(Ed.S, ERİPEK), Özel Eğitim, Eskişehir, 1998.
- Koçer**, D., “İlköğretimde Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulaması”, abece Dergisi, Sayı: 218, Ekim 2004.
- Kulaksızoğlu**, A., Farklı Gelişen Çocuklar,İstanbul, 2003.
- Kurt**, M., “Makaleler Raporu” (Yüksek Lisans Ödevi) Ankara, 2006.
- M.E.B.**, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Yol Haritası, Ankara, 2004.
- M.E.B.**, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
- Nazik**, B. , Çocuk Ruh Sağlığı, İstanbul, 2003.
- Ordu**, F. , Farklı Gelişen Çocukların Tanımlanması Ve Eğitimi, İstanbul ,2005.
- Özgür**, İ., Engelli Çocuklar Ve Eğitimi-Özel Eğitim ,Adana ,2004.
- Özbey**, Ç., Özel Çocuklar ve Terapi Yöntemleri,İstanbul, 2007.
- Özsoy**, Y., Özyürek, M., Eripek, S., Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar, Ankara, 1989.
- Sarı**, H., Özel Eğitime Muhtaç Öğrencilerin Eğitimleriyle İlgili Öneriler, Ankara, 2002.
- Sucuoğlu**, B., Kargın, T., İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar Yöntemler Teknikler, İstanbul, 2006.
- Sürücü**, Ö., Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu, İstanbul, 2003.
- Şahbaz**,Ü.,Öğretmenlerin Özürlü Çocukların Kaynaştırılması Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya İlişkin Tutumlarının Değişmesindeki Etkililiği.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),Bolu, 1997.
- Yekeler**, B., Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Bazı Psikososyal Değişkenler Açısından İncelenmesi-Sivas Merkez İlköğretim Okulları Örneği.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),Sivas, 2005.
- http://anamurram.gov.tr/dosyalar/BEP/Kaynastirma_Egitimi.doc (09/02/2009)
- <http://www.muqlaram.net/bep.asp> (17/02/2009)
- http://www.ogretmenlerforumu.com/kaynastirma_egitimi/kaynastirma_egitiminin_yararlari-t19847.0.html 17/02/2009
- http://www.ogretmenlerforumu.com/kaynastirmaegitimi/kaynastirma_egitiminin_yararlai_t19847.0.html 17/02/2009
- [http://ozelegitimci.blogcu.com/OZEL+EGITIM+GENEL+BILGILER/\(16.02.2009\)](http://ozelegitimci.blogcu.com/OZEL+EGITIM+GENEL+BILGILER/(16.02.2009))
- <http://www.sivasram.gov.tr/kaynastirmaegitimi.html> (09.02.2009)
- www.aysegularsoypio.k12.tr/ekler/BEP_Kurul_Tebliqi.doc (30.01.2009)

ÖZGEÇMİŞ

17 Ağustos 1976 tarihi, İstanbul İli Bakırköy ilçesi doğumluyum. İlk, Orta ve Liseyi İstanbul Bağcılar' da tamamladım. Yüksek öğrenimimi 1995 yılında girdiğim İstanbul Üniversitesi Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Bölümü'nden 1999 yılında mezun olarak tamamladım.2000-2001 yıllarında askerlik hizmetimi İstanbul ve Edirne de Yedek Subay olarak tamamladım ve 2001 yılı Temmuz ayında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından atamamın yapılması ile Bakırköy Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nde Rehber Öğretmen olarak göreve başladım.2003 yılında aynı kuruma Müdür olarak görevlendirildim ve halen kurum müdürü olarak görevime devam ediyorum.2007 yılı Ekim ayında Beykent Üniversitesi'nde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yüksek lisans eğitimine başladım.

Özel ilgi alanlarım: Psikolojik testler, özel eğitim ve müziktir.

Yabancı dilim İngilizce olup, evli ve iki çocuk babasıyım.

Aday: Eren AYDIN

EK 1

ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, genel ve mesleki eğitim görme haklarından yararlanabilmelerini sağlamaya yönelik usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik; özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ile onlara doğrudan veya dolaylı olarak sunulacak eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik; 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 62 nci maddesi, 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 16 ncı maddesi ve 30/5/1997 tarihli ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey: Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki eksiklikleri nedeniyle öz bakım becerilerinin öğretimi de dahil olmak üzere yaşam boyu süren, yaşamın her alanında tutarlı ve yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

b) Aile: Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin anne, baba ve kardeşleri ya da kanunen bakmakla yükümlü olan kişi veya kurum temsilcisini,

c) Atölye: Okul ve kurumlarda eğitim programlarının gerektirdiği uygulamalı derslerde bilgi, beceri ve davranışların kazandırılması amacıyla gerekli donatımı yapılmış eğitim-öğretim, uygulama ve/veya üretim yapılan ortamı,

ç) Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,

d) BEP: Bireyselleştirilmiş eğitim programını,

e) Birden fazla yetersizliği olan birey: Birden fazla alanda görölen yetersizlik nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

f) Bireysel gelişim raporu: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine ilişkin değerlendirme sonucunu gösteren raporu,

g) Çocuk bakım elemanı: Özel eğitim okul ve kurumlarında öğrencilerin beslenme, temizlik ve tuvalet ihtiyaçlarının karşılanması, onların fiziksel güvenliğinin sağlanması ve öğretim materyali hazırlanmasında öğretmene yardımcı olan kişiyi,

ğ) Çok ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey: Bireyin zihinsel yetersizliği yanında başka yetersizlikleri bulunması nedeniyle öz bakım, günlük yaşam ve temel akademik becerileri kazanamaması nedeniyle yaşam boyu bakım ve gözetime ihtiyacı olan bireyi,

h) Destek eğitim hizmeti: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tıbbî ve eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda belirlenen eğitim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine ve okul personeline uzman personel, araç-gereç, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlamayı,

ı) Destek eğitim odası: Kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile üstün yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamı,

i) Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan birey: Yaşına ve gelişim seviyesine uygun olmayan dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtilerini en az iki ortamda ve altı ay süreyle gösteren, bu özellikleri yedi yaşından önce ortaya çıkan, özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

j) Dil ve konuşma güçlüğü olan birey: Dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlük nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

k) Duygusal ve davranış bozukluğu olan birey: Yaşına uygun olmayan sosyal ve kültürel normlardan farklı duygusal tepki ve davranışlar göstermesi nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

l) En az sınırlandırılmış eğitim ortamı: Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin; toplumla bütünleşmesini sağlamaya yönelik sosyal, öz bakım, dil ve iletişim alanlarındaki davranışlar ile düzeyine uygun akademik ve mesleki bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla destek eğitim hizmetlerinin de verildiği ve mümkün olduğunca yetersizliği olmayan akranlarıyla bir arada olmasını sağlayan en uygun eğitim ortamını,

m) Genel Müdürlük: Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünü,

n) Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen (gezici öğretmen): Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için evde, hastanede, okul ve kurumlarda eğitim ve destek eğitim hizmetlerini yürütmekle görevlendirilen görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenini,

o) Görme yetersizliği olan birey: Görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybindan dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

ö) Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey: Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde hafif düzeydeki yetersizliği nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine sınırlı düzeyde ihtiyaç duyan bireyi,

p) İşitme yetersizliği olan birey: İşitme duyarlılığının kısmen veya tamamen kaybindan dolayı konuşmayı edinmede, dili kullanma ve iletişimde yaşadığı güçlükler nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

r) Kurs: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda beceriler kazandırmak amacıyla belirli süre ve programa dayalı olarak yürütülen, tamamlayan bireylere sertifika veya belge verilen yaygın eğitim faaliyetlerini,

s) Kursiyer: İlgi ve ihtiyaçları doğrultusunda belirli süre ve programa dayalı olarak yürütülen yaygın eğitim faaliyetlerine katılan bireyi,

ş) Orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey: Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine yoğun şekilde ihtiyaç duyan bireyi,

t) Ortopedik yetersizliği olan birey: Hastalıklar, kazalar ve genetik problemlere bağlı olarak kas, iskelet ve eklemlerin işlevlerini yerine getirememesi sonucunda meydana gelen hareket ile ilgili yetersizlikler nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

u) Otistik birey: Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılığı erken çocukluk döneminde ortaya çıkan ve bu özellikleri nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

ü) Özel eğitim okul ve kurumları: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere hizmet veren, özel olarak yetiştirilmiş personelin bulunduğu, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemlerin uygulandığı, Bakanlığa bağlı her tür ve kademedeki yatılı ve gündüzlü resmî ve özel okul ve kurumları,

v) Özel eğitim sınıfı: Okul ve kurumlarda, durumları ayrı bir sınıfta eğitim görmeyi gerektiren öğrenciler için yetersizlik türü, eğitim performansları ve özelliklerine göre açılan sınıfları,

y) Özel eğitim: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi,

z) Özel eğitime ihtiyacı olan birey: Çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren bireyi,

aa) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin zorunlu öğrenim çağı: Okul öncesi dönemi de içine alan 3-14 yaş grubundaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim-öğretim süresini kapsayan dönemi,

bb) Özel öğrenme güçlüğü olan birey: Dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapma güçlüğü nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

cc) RAM: Rehberlik Araştırma Merkezini,

çç) Serebral palsili birey: Doğum öncesi, doğum sırası veya doğum sonrasında meydana gelen beyin hasarının neden olduğu kas ve sinir sistemi bozukluklarına bağlı motor becerilerde yetersizliğinden dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

dd) Süreğen hastalığı olan birey: Sürekli ya da uzun süreli bakım ve tedavi gerektiren hastalığı nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

ee) Tanılama: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile yeterli ve yetersiz yönlerinin, bireysel özelliklerinin ve ilgilerinin belirlenmesi amacıyla tıbbî, psiko-sosyal ve eğitim alanlarında yapılan değerlendirme sürecini,

ff) Usta öğretici: Ustalık yeterliğini kazanmış; öğrencilerin/kursiyerlerin kurum, okul ve iş yerindeki eğitiminden sorumlu, mesleki eğitim tekniklerini bilen ve uygulayan, usta öğreticilik belgesine sahip kişiyi,

gg) Uzaktan öğretim: Bilişim teknolojileri kullanılarak belirli bir mekândan bağımsız olarak yapılan öğretimi,

ğğ) Üstün yetenekli birey: Zekâ, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda akranlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren bireyi,

hh) Veli: Öğrencinin anne/babasını veya kanunî sorumluluğunu üstlenen kişiyi,

ıı) Zihinsel yetersizliği olan birey: Zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 18 yaşından önceki gelişim döneminde ortaya çıkan ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM **Özel Eğitimin Amaçları ve** **Temel İlkeleri**

Özel eğitimin amaçları

MADDE 5- (1) Özel eğitim, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin;

a) Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,

b) Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,

c) Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar.

Özel eğitimin temel ilkeleri

MADDE 6- (1) Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitimin temel ilkeleri şunlardır;

a) Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitim ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.

b) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.

c) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.

ç) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.

d) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, rehabilitasyon hizmetlerini sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.

e) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri ve tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak, bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.

f) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır.

g) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılır.

ğ) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

İKİNCİ KISIM Eğitsel Değerlendirme ve Yerleştirme

BİRİNCİ BÖLÜM

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama, Eğitim Planı

Eğitsel değerlendirme ve tanılama

MADDE 7- (1) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde, eğitsel amaçla bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları belirlenerek en az sınırlandırılmış eğitim ortamına ve özel eğitim hizmetine karar verilir.

(2) Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılması rehberlik ve araştırma merkezinde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından nesnel, standart testler ve bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılır. Tanılamada bireyin; tıbbî değerlendirme raporu ile zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal gelişim öyküsü, tüm gelişim alanlarındaki özellikleri, akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri, eğitim performansı, ihtiyaçları, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi ve bireysel gelişim raporu dikkate alınır.

(3) Eğitsel değerlendirme ve tanılama; eğitimin her tür ve kademesindeki geçişler ile bireylerin eğitim performansı ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak veli ya da okulun/kurumun isteği üzerine gerektiğinde tekrarlanır.

(4) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitime ihtiyacı olduğu belirlenen bireyler için Ek-1'de yer alan Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporu hazırlanır. Bu rapor, özel özel eğitim kurumlarından eğitim ve destek eğitim hizmeti alan öğrenciler için her yıl yenilenir.

(5) Millî eğitim müdürlükleri, örgün ve yaygın eğitim kurumları, sağlık kuruluşları, üniversiteler, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı birimler ve yerel yönetim birimleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitsel değerlendirme ve tanılama amacıyla RAM'a yönlendirilmesinde sorumluluğu paylaşırlar.

(6) Eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetlerine ilişkin bilgi işlem hizmetleri Bakanlıkça geliştirilir.

Eğitsel değerlendirme ve tanılamanın ilkeleri

MADDE 8- (1) Eğitsel değerlendirme ve tanılamanın ilkeleri şunlardır:

a) Eğitsel değerlendirme ve tanılama erken yaşta yapılır.

b) Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları birlikte değerlendirilerek yapılır.

c) Eğitsel değerlendirme ve tanılama; fiziksel, sosyal ve psikolojik bakımdan birey için en uygun ortamda yapılır.

ç) Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin yetersizliğine göre birden fazla yöntem ve teknik ile uygun ölçme araçları kullanılarak yapılır.

d) Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin eğitim ihtiyacı ve gelişimi dikkate alınarak gerektiğinde tekrarlanır.

e) Eğitsel değerlendirme ve tanılamada, bireyin öğrenme ortamları ile yeterli ve yetersiz olduğu yönler birlikte değerlendirilir.

f) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde veli, okul ve uzmanlar iş birliği içinde çalışırlar.

g) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde ailenin ve gerektiğinde bireyin görüşü alınır.

ğ) Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreciyle ilgili olarak birey ile ailenin görüş ve onayları alınmadan hiçbir açıklama yapılamaz. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonuçları sadece yasal ve eğitimle ilgili kararlar almak için kullanılır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama için gerekli belgeler

MADDE 9- (1) Eğitsel değerlendirme ve tanılamaya alınacak bireyler için aşağıdaki belgeler istenir:

a) Bireyin, velisinin ya da okul/kurum yönetiminin yazılı başvurusu.

b) Okula/kuruma kayıtlı öğrenciler için bireysel gelişim raporu.

c) Herhangi bir okula/kuruma kayıtlı olmayan bireyler için başvurduğu RAM'ın sorumluluk bölgesi içinde ikamet ettiğini gösteren belge.

ç) Gerektiğinde tıbbî tanınması ile ilgili sağlık kurulu raporu.

Eğitim planı

MADDE 10- (1) Özel eğitime ihtiyacı olan her birey için Ek-1/a'da yer alan Eğitim Planı Örneği hazırlanır. Eğitim planında, bireyin tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki performansı ile öncelikli eğitim ihtiyaçlarına göre belirlenen yıllık amaçlar yer alır.

(2) Eğitsel değerlendirme ve tanınması ilk kez yapılan her bireyin eğitim planı özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından hazırlanır.

(3) Eğitim planı yeniden hazırlanırken öğrencinin o yıla ait bireysel gelişim raporu ile bir önceki eğitim planı dikkate alınır.

(4) Resmî okul ve kurumlara devam eden öğrencilerin eğitim planı her yıl BEP geliştirme birimi tarafından yenilenir.

(5) Eğitim ve/veya destek eğitim hizmeti verilen özel özel eğitim okul ve kurumlarındaki bireylerin eğitim planı her yıl özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yenilenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yönlendirme, Yerleştirme ve İzleme

Yönlendirme

MADDE 11- (1) Yönlendirme, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucuna göre en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel

eğitim hizmetine karar verilerek eğitim planı ve özel eğitim değerlendirme kurul raporu hazırlanmasını içeren bir süreçtir.

(2) Özel özel eğitim okul ve kurumlarında eğitim ve/veya destek eğitim hizmeti alacak bireyler, eğitim planı ve özel eğitim değerlendirme kurul raporu ile okul ve kurumlara doğrudan başvurabilir.

Yerleştirme

MADDE 12- (1) Özel eğitim hizmetleri kurulu, özel eğitim değerlendirme kurul raporu doğrultusunda özel eğitime ihtiyacı olan bireyi uygun resmî okul veya kuruma yerleştirir.

(2) Bireylerin uygun eğitim ortamına yerleştirilmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin öncelikle yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği sınıf olmak üzere, özel eğitim sınıfı, gndzli özel eğitim okulu/kurumu, yatılı özel eğitim okulu/kurumu gibi en az sınırlandırılmış ortamdan en çok sınırlandırılmış ortamda eğitimlerini sürdürmelerini sağlayacak şekilde yerleştirilmelerine dikkat edilir.

b) Yerleştirme, bireylerin yetersizlik türü ve derecesi, tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki performansı, eğitim ihtiyaçları ile ilgi ve istekleri doğrultusunda yapılır.

c) Yerleştirmede, bireyin yerleştirileceği okulun veya kurumun personel durumu, ğrenci mevcudu ve eğitim ortamı göz önünde bulundurulur.

) Yerleştirme kararında velinin yazılı görüşü dikkate alınır.

d) Birey, ikamet adresine göre mümkün olan en yakın okul veya kuruma yerleştirilir.

e) Yerleştirme kararına; bireyin velisi karar tarihinden itibaren, yerleştirme kararı verilen okul veya kurumdaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu ise kayıt tarihinden itibaren 70 iş günü içinde itiraz edebilir.

f) Eğitimin her aşamasında, bireyin gelişimi ve eğitim performansı doğrultusunda durumuna uygun yeni bir okula veya kuruma yerleştirmesi kararı alınır.

zleme

MADDE 13- (1) Özel eğitim hizmetlerinin planlanması ve eğitimde sürekliliğin sağlanması amacıyla erken çocukluk döneminden itibaren eğitimin her kademesinde özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişimlerinin izlenmesi esastır.

(2) Bireylerin gelişimlerinin izlenmesi; önerilen özel eğitim hizmetlerinin uygunluğunun ve BEP'lerinde yer alan amaçların gerçekleşme düzeyi bakımından değerlendirilerek her yıl eğitim planlarının yenilenmesi yoluyla yürütülür.

(3) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişimlerinin izlenmesine yönelik faaliyetler; özel eğitim hizmetleri kurulu, rehberlik ve araştırma merkezleri, okullar, kurumlar ve ailenin iş birliğiyle yürütülür.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu ve zel Eğitim Değerlendirme Kurulunun

Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları

BİRİNCİ BÖLÜM Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu

Özel eğitim hizmetleri kurulu

MADDE 14- (1) Eğitim-öğretim kurumlarındaki özel eğitim hizmetlerini düzenlemek, bu hizmetlerin eş güdümünü sağlamak, izlemek ve değerlendirmek üzere il millî ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinde özel eğitim hizmetleri kurulu oluşturulur.

(2) Özel eğitim hizmetleri kurulu; millî eğitim müdürünün görevlendireceği müdür yardımcısı veya şube müdürünün başkanlığında;

a) Özel eğitim değerlendirme kurulu başkanı ya da birden fazla kurul başkanı olan illerde bir başkan,

b) Bir özel eğitim okul veya kurum müdürü, özel eğitim okulu veya kurumu bulunmayan yerlerde ise kaynaştırma uygulaması yapılan ilköğretim ya da ortaöğretim kurumlarından bir müdür,

c) Bir rehber öğretmen,

ç) Görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinden bir öğretmen,

d) Gezerek özel eğitim görevi yapan bir öğretmenden oluşur.

(3) Özel eğitim hizmetleri kuruluna gerektiğinde görüşlerine başvurulmak üzere; bireyin velisi, özel eğitim alanında yetişmiş ilköğretim müfettişi, bireyin eğitsel değerlendirmesi ve tanılmasının yapıldığı RAM temsilcisi, bireyin yerleştirilmesi planlanan okul veya kurum temsilcisi, sınıf öğretmeni ve ilgili sivil toplum kuruluşu temsilcisi, bireyin yetersizlik türü ve özelliğine göre ilgili diğer meslek elemanının katılımı sağlanır.

Özel eğitim hizmetleri kurulu başkanının görevleri

MADDE 15- (1) Özel eğitim hizmetleri kurulu başkanının görevleri şunlardır:

a) Özel eğitim hizmetleri kurulu üyelerini belirleyerek kurulun oluşumunu sağlamak.

b) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin resmî okul ve kurumlara yerleştirilmesini sağlamak.

c) Özel eğitim değerlendirme kurulu başkanının görüş ve önerileri doğrultusunda bu kurulda yer alacak RAM personeli dışındaki personelin görevlendirilmesini sağlamak.

ç) İl ve ilçe düzeyindeki özel eğitim hizmetlerinin planlanması, değerlendirilmesi ve eş güdümünü sağlamak.

d) Bakanlığa bağlı her tür ve kademedeki kaynaştırma yoluyla eğitim hizmetlerini yürüten resmî ve özel okul ve kurumlarda, destek eğitim odası ve özel eğitim sınıfı açılması için gerekli tedbirleri almak.

e) RAM'ların, özel eğitim okul ve kurumlarının, özel eğitim sınıflarının, destek eğitim odalarının personel ihtiyaçlarını belirleyerek gerekli tedbirleri almak.

f) Özel eğitim okul ve kurumları ile kaynaştırma yoluyla eğitim yapılan okul ve kurumlardaki özel eğitim hizmetlerine yönelik derslik, araç-gereç gibi ihtiyaçların sağlanması için tedbir almak.

g) Bulunduğu ilde bir okula yerleştirilemeyen bireylerden, yatılı ilköğretim okuluna yerleştirilecekleri valiliklere, yatılı ortaöğretim kurumlarına yerleştirilecekleri ise Genel Müdürlüğe bildirmek.

ğ) Özel eğitim değerlendirme kurulunun sekretarya, arşiv hizmetleri için gerekli personel görevlendirmesini, bu hizmetler için veri tabanı oluşturulmasını ve bilgi iletişim desteğini sağlamak.

Özel eğitim hizmetleri kurulunun görevleri

MADDE 16-(1) Özel eğitim hizmetleri kurulunun görevleri şunlardır:

a) Özel eğitim değerlendirme kurulu raporu doğrultusunda öğrencilerin resmî okul veya kuruma yerleştirilmesine karar vermek ve gerekli özel eğitim tedbirlerini almak.

b) Özel eğitim hizmetlerinin planlanması, yürütülmesi ve izlenmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

c) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tespitine yönelik tarama çalışmaları ve tespit edilen bireylerle ilgili eğitim hizmetlerini planlamak.

ç) RAM tarafından yapılacak özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri belirlemeye yönelik taramalar ile evde eğitim hizmetleri için gerekli personel, araç-gereç, taşıt gibi ihtiyaçların karşılanması amacıyla millî eğitim müdürlüklerine teklifte bulunmak.

d) Destek eğitim odası ve özel eğitim sınıfları açılması için millî eğitim müdürlüğüne teklifte bulunmak.

e) Kaynaştırma yoluyla eğitim yapılan okulların, destek eğitim odalarının ve özel eğitim sınıflarının ihtiyaçlarını belirlemek.

f) RAM'lar, özel eğitim okul ve kurumları, destek eğitim odası, özel eğitim sınıfları ve evde eğitim hizmetlerinde görevlendirilecek personel için millî eğitim müdürlüklerine teklifte bulunmak.

g) Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenlerin görev dağılımını ve görev yerleri ile ilgili düzenlemeleri yapmak.

ğ) Eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararına yapılan itirazları inceleyerek gerekli tedbirleri almak.

h) Özel eğitim hizmetlerine yönelik personel yetiştirilmesi amacıyla hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmesi için millî eğitim müdürlüklerine teklifte bulunmak.

ı) Destek eğitim hizmeti alan öğrencilerle ilgili olumlu gelişme olmadığını belirten başvuruları değerlendirmek ve ilgili okulun/kurumun gerekli tedbirleri almasını sağlamak.

i) Eğitim ve uygulama okulları ile otistik çocuklar eğitim merkezlerinde grup eğitimine uyum sağlayamayan ve bire bir eğitim alması gereken öğrencilerin eğitimini haftada toplam 10 saatten az olmamak üzere planlamak.

j) Özel eğitim hizmetlerine ilişkin politikaların geliştirilmesinde, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerle ilgili sivil toplum kuruluşlarının görüş ve önerilerini almak.

k) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini kesintisiz sürdürebilmeleri için rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

Özel eğitim hizmetleri kurulunun çalışma usul ve esasları

MADDE 17-(1) Özel eğitim hizmetleri kurulunun çalışma usul ve esasları şunlardır:

a) Kurul üyelerinin süresi bir yıldır.

b) Kurul üyelerinin görevden ayrılması hâlinde en geç 15 gün içinde yerlerine görevlendirme yapılır.

c) Kurul kararları, oy çokluğu ile alınır.

ç) Kurul haftada bir toplanır. Ancak, kurul gündeminin yoğun olması ve kurul başkanının gerekli gördüğü durumlarda süreye bağlı kalınmaksızın kurul toplanır.

d) Özel eğitim değerlendirme kurulu raporları incelenerek en geç 15 gün içinde karara bağlanır. Bu karar, bireyin velisine, ilgili okula/kuruma ve RAM'a yazılı olarak bildirilir.

e) Bireyin ikâmet ettiği ilçede uygun özel eğitim okulu veya kurumu bulunmaması hâlinde yerleştirme kararı il özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından alınır.

Özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazlar

MADDE 18-(1) Özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazlarda aşağıdaki hususlara dikkat edilir:

a) Veli, eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararlarının her birine birer defa olmak üzere, kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 60 gün içinde itiraz edebilir.

b) Okul ve kurumlardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu, okula/kuruma kayıt tarihinden itibaren en az 70 iş günlük izleme süreci sonucunda öğrenciyle ilgili eğitsel değerlendirme ve tanılama ya da yerleştirme kararının uygun bulunmaması hâlinde yeniden değerlendirilmesi isteğiyle özel eğitim hizmetleri kuruluna itiraz edebilir.

c) Eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararlarıyla ilgili özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazlar incelenerek en geç 30 gün içerisinde sonuçlandırılır. Sonuç, veliye, okula/kuruma ve RAM'a yazılı olarak bildirilir.

ç) Özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazların değerlendirilmesinde, gerektiğinde üniversitelerin ilgili bölümleri ile ilgili meslek elemanlarının görüş ve önerileri dikkate alınır.

İKİNCİ BÖLÜM

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu

Özel eğitim değerlendirme kurulu

MADDE 19-(1) Eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetlerini yürütmek üzere RAM'ın teklifi ve millî eğitim müdürlüğünün onayı ile RAM'larda özel eğitim değerlendirme kurulu oluşturulur.

(2) Özel eğitim değerlendirme kurulu, RAM müdürü ya da görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

- a) Özel eğitim hizmetleri bölüm başkanı,
- b) Psikolojik ölçme araçlarını kullanabilen bir rehber öğretmen,
- c) Görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinden bir öğretmen,
- ç) Gezerek özel eğitim görevi yapan bir öğretmen,
- d) Bireyin velisi,
- e) Varsa, bir çocuk gelişimi ve eğitimcısından oluşur.

(3) Özel eğitim değerlendirme kuruluna üyelerin dışında gerektiğinde; eğitim programcısı, odyolog, psikolog, psikometrist, sosyal çalışmacı, dil ve konuşma terapisti, fizyoterapist, uzman hekim gibi diğer meslek elemanlarından seçilecek birer kişi, çiraklık ve yaygın eğitime gidecekler için ilgili kurum temsilcisi, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin çalıştığı kurumdaki iş yeri temsilcisi kurula üye olarak katılabilir.

(4) Özel eğitim değerlendirme kurulunca, bilgilerine başvurulmak üzere; özel eğitime ihtiyaç duyan bireyin sınıf ve alan öğretmeni, sınıf rehber öğretmeni, kayıtlı olduğu okulun veya kurumun müdürü, başvuru yapan kurum temsilcisi, özel eğitim hizmetleri kurul üyesi, üniversitelerin ilgili bölümlerinden öğretim üyesi ve sivil toplum kuruluşu temsilcisi çağrılabilir.

Özel eğitim değerlendirme kurulu başkanının görevleri

MADDE 20-(1) Özel eğitim değerlendirme kurulu başkanının görevleri şunlardır:

a) Özel eğitim değerlendirme kurulu üyelerini belirleyerek kurulun oluşumunu sağlamak.

b) Eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetlerinin disiplinler arası bir yaklaşımla bütünlük içinde planlanması ve yürütülmesinde ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak eşgüdümü sağlamak.

c) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde, ailenin ve gerektiğinde görüşlerine başvurulmak üzere ilgili kişi ve meslek elemanının kurula katılımını sağlamak.

ç) Destek eğitim hizmeti alan öğrencilerin eğitim performanslarında gelişme olmadığının tespit edilmesi hâlinde, eğitim hizmeti veren okul ve kurumla ilgili denetimin yapılması hususunda özel eğitim hizmetleri kurulunu bilgilendirmek.

d) Kurul kararlarının tebliğ edilmesini ve kararlara ilişkin kayıtlar ile arşiv hizmetlerinin yürütülmesini sağlamak.

Özel eğitim değerlendirme kurulunun görevleri

MADDE 21-(1) Özel eğitim değerlendirme kurulunun görevleri şunlardır:

a) Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılamasını yapmak.

b) Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılanması sürecinde bireyin ailesini ve/veya okulu/kurumu, gerektiğinde tıbbî değerlendirme ile RAM'da yapılamaması durumunda psiko-sosyal değerlendirme için ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirmek.

c) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunu dikkate alarak birey için en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmetine ilişkin öneride bulunmak.

ç) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim planlarını hazırlamak.

d) İhtiyacı olan bireyin alacağı destek eğitimin türüne ve süresine karar vermek.

e) Eğitsel değerlendirme ve tanılaması yapılan bireyler için uygun eğitim ortamı, alacağı destek eğitim hizmeti ve eğitim planını içeren değerlendirme sonuçlarını Ek-1'de yer alan Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporunu düzenleyerek millî eğitim müdürlüklerinin onayına sunmak.

f) Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılama sonuçları ile diğer bilgi ve belgelerinin yer aldığı özel eğitim değerlendirme dosyası oluşturmak.

g) Özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından verilen yerleştirme kararı doğrultusunda ilgili okul veya kurum ile iş birliği yaparak uygulamayı takip etmek.

ğ) Bireyin uygun yerleştirilmediği durumlarda eğitsel değerlendirme ve tanılamayı tekrarlamak.

h) Özel eğitim değerlendirme kurulu raporu doğrultusunda, yerleştirmenin yapıldığı okula/kuruma, özel eğitime ihtiyacı olan bireylere, eğitim planının uygulanması ve destek eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde görev alanlara ve aileye rehberlik etmek.

ı) Ailenin eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecine katılımını ve bilgilendirilmesini sağlamak.

i) Ailelerin ihtiyaçları doğrultusunda aile eğitim programları düzenlemek, diğer kurum ve kuruluşlarda düzenlenen aile eğitim programları hakkında aileyi bilgilendirmek.

j) Çıraklık ve mesleki eğitime devam etmek isteyen bireyleri; ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda sağlık kurulu raporunu da dikkate alarak uygun alanlara yönlendirmek ve bu kurumlara devam eden bireylerin izlenmesini sağlamak.

k) Yüksek öğrenime başvuracak özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin, meslek seçimi ile meslekler ve üniversiteler konusunda bilgilendirilmesini sağlamak.

Özel eğitim değerlendirme kurulunun çalışma usul ve esasları

MADDE 22-(1) Özel eğitim değerlendirme kurulunun çalışma usul ve esasları şunlardır:

a) Kurul üyelerinin görev süresi bir yıldır.

b) Kurulun çalışma gün ve saatleri, ihtiyaç doğrultusunda süreklilik gösterecek şekilde planlanır.

c) Kurul kararları, oy çokluğu ile alınır.

ç) Kurul üyelerinin görevden ayrılması hâlinde en geç 15 gün içinde yerlerine görevlendirme yapılır.

d) RAM bünyesinde görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmeni, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, çocuk gelişimi ve eğitimcisi ile psikolojik ölçme araçlarını kullanabilen rehber öğretmen bulunmaması hâlinde, ihtiyaç duyulan personel il içinde görev yerlerine bakılmaksızın kurulda görevlendirilir.

e) Eğitsel değerlendirme ve tanılama amacıyla yapılacak başvurular en geç 60 gün içinde karara bağlanır.

f) Kurul raporu, başvuru evrakında talep edildiği sayıda düzenlenir.

g) Kurul raporları il veya ilçe millî eğitim müdürü tarafından onaylanır.

ğ) Kurul raporları onaylandıktan sonra istenilen sayıda sureti ilgili kuruma resmî olarak gönderilir ya da bireyin ailesine imza karşılığı verilir. Kararın bir sureti bireyin dosyasında muhafaza edilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları

BİRİNCİ BÖLÜM

Kaynaştırma Yoluyla Eğitim ve Başarının Değerlendirilmesi

Kaynaştırma yoluyla eğitim

MADDE 23- (1) Kaynaştırma yoluyla eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır.

(2) Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitimlerini öncelikle yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı kurumda sürdürmeleri sağlanır.

b) Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler kaynaştırma yoluyla eğitimlerini, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı sürdürebilecekleri gibi özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak da sürdürebilirler. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin bazı derslere yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yoluyla yapılır.

c) Eğitim hizmetleri, bireylerin eğitim performansına ve öncelikli ihtiyaçlarına göre planlanır.

ç) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler, yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görmeleri hâlinde kayıtlı buldukları okulda uygulanan eğitim programını; özel eğitim sınıflarında ise sınıfın türüne göre bu Yönetmeliğin 26 ncı ve 27 nci maddelerinde belirtilen eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP hazırlanır.

d) Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulaması yapılan okul ve kurumlarda, bu Yönetmeliğin 73 üncü maddesinde yer alan hükümler doğrultusunda BEP geliştirme birimi oluşturulur.

e) Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda öğrencinin yetersizliğine uygun fiziksel, sosyal, psikolojik ortam düzenlemeleri yapılır. Bu okul ve kurumlarda öğrenciye verilen eğitim hizmetlerinin etkin bir biçimde yürütülebilmesi amacıyla özel araç-gereç ile eğitim materyalleri sağlanır ve destek eğitim odası açılır.

f) Kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve kurumlardaki personel, diğer öğrenciler ve onların aileleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özellikleri hakkında okul idaresince yapılan planlama doğrultusunda RAM, BEP geliştirme birimindeki ilgili kişilerce bilgilendirilir.

g) Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak bireylerin bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır.

ğ) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylerin bulunduğu sınıflarda sınıf mevcutları; okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 10, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir.

h) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin destek eğitim hizmeti almaları için gerekli düzenlemeler yapılır. Bu doğrultuda destek eğitim hizmetleri, sınıf içi yardım şeklinde olabileceği gibi destek eğitim odalarında da verilebilir.

1) Özel eğitim okul ve kurumlarına devam eden öğrencilerin kaynaştırma uygulamaları kapsamında, yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği okul ve kurumlarda bazı derslere ve sosyal etkinliklere katılması için gerekli tedbirler alınır.

i) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin yetersizlik türü, eğitim performansı ve ihtiyacına göre; araç-gereç, eğitim materyalleri, öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirmede gerekli tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır.

j) Kaynaştırma uygulamaları ilköğretim programlarını uygulayan özel eğitim okul ve kurumlarında; yetersizliği olmayan öğrencilerin, yetersizliği olan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmeleri yoluyla ya da yetersizliği olmayan öğrenciler için bu okul ve kurumların bünyesinde ayrı sınıf açılması şeklinde de uygulanabilir.

k) Yetersizliği olmayan öğrenciler, istekleri doğrultusunda, çevrelerindeki özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırabilirler. Bu sınıfların mevcutları 5'i özel eğitime ihtiyacı olan birey olmak üzere okul öncesi eğitimde en fazla 14, ilköğretim ve ortaöğretimde 20, yaygın eğitimde 10 öğrenciden oluşur.

l) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin bulunduğu ilköğretim okullarında bu öğrencileri örgün eğitime hazırlamak amacıyla gerektiğinde hazırlık sınıfları açılabilir. Bu sınıflardaki eğitim-öğretim hizmetleri, bu Yönetmeliğin 48 inci maddesindeki hükümler doğrultusunda yürütülür.

Başarının değerlendirilmesi

MADDE 24-(1) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde ilgili mevzuatın yanında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Bulunduğu okulun eğitim programını veya denkliği olan bir programı izleyen öğrencilerin başarıları, devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümlerine göre değerlendirilir. Ancak, değerlendirmelerde öğrencilerin BEP'leri dikkate alınır.

b) Bulunduğu okulun eğitim programına denkliği olmayan bir özel eğitim programını izleyen öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesiyle ilgili işlemler, bu Yönetmeliğin 85 inci maddesindeki ilgili hükümlere göre yapılır.

c) Öğrencilerin başarılarının değerlendirmesinde kullanılacak yöntem, teknik, ölçme araçları ve değerlendirme süresi, değerlendirme zamanı, değerlendirme aralıkları, değerlendirmeden sorumlu kişiler ve değerlendirmenin yapılacağı ortam, BEP geliştirme biriminin görüş ve önerileri doğrultusunda belirlenir.

ç) Yazma güçlüğü olan öğrenciler ve özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin değerlendirilmesi sözlü, sözlü ifadeye güçlük yaşayan öğrencilerin değerlendirilmesi ise yazılı olarak yapılır. Yazılı ve sözlü ifade etme becerilerinde yetersizliği olan bireyler ise davranışlarının gözlemlenmesi yoluyla değerlendirilir.

d) Yazılı sınavlar öğrencilerin yetersizlik türüne, eğitim performanslarına ve gelişim özelliklerine göre çeşitlendirilir. Sınavlar kısa cevaplı ve az sorulu olarak düzenlenir.

e) Öğrenciler, yetersizliklerinden kaynaklanan güçlüklerini gidermek amacıyla sınavlarda uygun araç-gereç, cihaz ve yöntemlerden yararlandırılır. İhtiyacı olan bireyler için yazılı sınavlarda refakat etmek üzere bir öğretmen görevlendirilir.

f) Görme yetersizliği olan öğrencilerin yazılı sınavlarda Braille yazı olarak verdiği cevaplar sınavdan hemen sonra öğretmenin öğrenciye okutmasıyla değerlendirilir. Bu öğrenciler, çizimli ve şekilli sorulardan muaf tutulurlar. Az gören öğrenciler için sınav soruları kalın ve büyük puntolu hazırlanır.

g) İşitme yetersizliği olan öğrenciler ilköğretim ve ortaöğretimde, istekleri doğrultusunda yabancı dil programlarındaki bazı bilgi ve becerilerin öğretiminden veya dersin tamamından muaf tutulurlar.

ğ) Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler; dikkat, bellekte tutma ve hatırlama güçlükleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla değerlendirilirler.

h) Otistik bireyler ile duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerin değerlendirilmesi, iletişim özellikleri ile sosyal-duygusal hazır bulunuşlukları dikkate alınarak yapılır.

ı) Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerin değerlendirilmesi, bu öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla ve kısa süreli sınavlarla yapılır.

i) Kas ve sinir sistemi bozukluklarına bağlı motor becerilerde yetersizliği olan öğrenciler motor beceri gerektiren derslerin uygulamalı bölümlerinden istekleri doğrultusunda muaf tutulurlar.

İKİNCİ BÖLÜM Özel Eğitim Sınıfları

Özel eğitim sınıflarının açılması

MADDE 25-(1) Özel eğitime ihtiyacı olan ve ayrı bir sınıfta eğitim almaları uygun bulunan bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile bir arada eğitim görmeleri amacıyla her tür ve kademedeki resmî ve özel okul ve kurumlarda, özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda millî eğitim müdürlükleri tarafından özel eğitim sınıfları açılabilir.

(2) Bu okul ve kurumlarda, uygulanacak eğitim programı temel alınarak iki tür özel eğitim sınıfı oluşturulur.

Bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programını uygulayan özel eğitim sınıfları

MADDE 26-(1) Zorunlu öğrenim çağındaki bireylerden ilköğretim programları veya bu programa denkliği kabul edilen bir özel eğitim programını takip edebilecek durumda olan bireyler için açılan özel eğitim sınıflarında, eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Özel eğitim sınıflarında aynı tür yetersizliği olan öğrenciler eğitim görür.

b) Özel eğitim sınıflarında görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri görev yapar. Bu sınıflara, öğrencilerin yetersizlik türüne göre öğretmen görevlendirmesi yapılır.

c) Görme ve işitme yetersizliği olan öğrenciler için açılan özel eğitim sınıflarının 1-5 inci sınıflarında dersler sınıf öğretmenleri, 6-8 inci sınıflarında ise alan öğretmenleri tarafından okutulur. 4-5 inci sınıflarda beden eğitimi, müzik, görsel sanatlar, din kültürü ve ahlak bilgisi, bilgisayar, yabancı dil dersleri alan öğretmenleri tarafından okutulabilir. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.

ç) Görme ve işitme yetersizliği olan öğrenciler için açılan özel eğitim sınıflarının dışındaki sınıflarda 1-8 inci sınıflarında dersler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. 4-8 inci sınıflarda beden eğitimi, müzik, görsel sanatlar, din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri ile 6-8 inci sınıflarda teknoloji ve tasarım dersi alan öğretmenleri tarafından okutulabilir.

d) İlköğretim okullarında açılan özel eğitim sınıflarında birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılır. Ancak, görme ve işitme yetersizliği olan bireyler için açılan sınıflarda bu uygulama 1-5 inci sınıflar arasında yapılır. Bu öğrencilerin 6 ncı sınıftan itibaren akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitim görmeleri sağlanır.

e) Bu sınıflardaki öğrenciler, buldukları okul veya kurumda uygulanan eğitim programı takip ederler. Bu program temel alınarak, öğrencilerin eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'leri hazırlanır.

f) Özel eğitim sınıflarının mevcudu en fazla; okul öncesi eğitimde ve ilköğretimde 10, ortaöğretim ve yaygın eğitimde 15 öğrenciden oluşur. Ancak, otistik çocuklar için her tür ve kademedeki açılan özel eğitim sınıflarında ise sınıf mevcudu en fazla 4 öğrencidir.

g) Özel eğitim sınıfını tamamlayan öğrencilere kayıtlı bulunduğu okulu veya kurumu tamamlayan yetersizliği olmayan diğer öğrencilere verilen belge verilir.

ğ) Bu sınıflar ders, dinlenme, yemek ve diğer etkinlik saatleri bakımından okulda/kurumda uygulanan programa uyular.

h) Sınıfların okul/kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.

ı) Öğrencilerin akranlarıyla bir arada bulunduğu ders, yemek ve diğer etkinlik saatlerinde sosyal uyumlarına yönelik düzenlemeler yapılarak gerekli koruyucu tedbirler alınır.

i) Okul ve kurumlarda özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerin, yetersizliği olmayan akranları ile alan dersleri ve sosyal etkinlikleri bir arada yapmalarını sağlamaya yönelik düzenlemeler yapılır.

j) Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde özel eğitim sınıfları açılabilir. Bu sınıflarda; okul veya kurumun eğitim programı, okulun fizikî şartları ve personel durumu, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin yetersizliği ve gelişim özellikleri ile bireysel yeterlilikleri dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılır.

Bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programından farklı bir eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıfları

MADDE 27- (1) Zorunlu öğrenim çağındaki bireylerden ilköğretim programları veya bu programlara denkliği kabul edilen bir özel eğitim programını takip edemeyecek durumda olan bireyler için açılan özel eğitim sınıflarında eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde, aynı yetersizliği olan bireyler için açılan özel eğitim okul ve kurumlarının mevzuat hükümlerin yanı sıra aşağıdaki hususlar da dikkate alınır:

- a) Özel eğitim sınıflarında, aynı tür yetersizliği olan öğrenciler eğitim görür.
- b) Bu sınıflarda eğitim alan öğrenciler, yetersizlik türüne göre hazırlanan özel eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin BEP'leri hazırlanırken takip ettikleri bu eğitim programı temel alınır.
- c) Açılan özel eğitim sınıflarında birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılır.
- ç) Özel eğitim sınıflarında görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri görev yapar. Ancak, bu sınıflarda zihinsel engelliler sınıf öğretmenin görevlendirmesine öncelik verilir.
- d) Sınıfların mevcutları, takip edilen eğitim programının uygulandığı okul veya kurumlardaki mevcutlar dikkate alınarak oluşturulur.
- e) Dersler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. 4-8 inci sınıflarda beden eğitimi, müzik, görsel sanatlar, iş eğitimi dersleri alan öğretmenleri tarafından okutulabilir. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.
- f) Özel eğitim sınıfını tamamlayan öğrencilere, takip ettikleri özel eğitim programını uygulayan özel eğitim okul veya kurumlarındaki programı tamamlayan öğrencilere verilen belge verilir.
- g) Bu sınıflarda ders, dinlenme, yemek ve diğer etkinlik saatlerinde okul veya kurumda uygulanan programa uyulur.
- ğ) Öğrencilerin akranlarıyla bir arada bulunduğu ders, yemek ve diğer etkinlik saatlerinde sosyal uyumlarına yönelik düzenlemeler yapılarak koruyucu tedbirler alınır.
- h) Okul ve kurumlarda özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerin, yetersizliği olmayan akranları ile bazı ders ve sosyal etkinlikleri bir arada yapmalarını sağlamaya yönelik düzenlemeler yapılır.
- ı) Sınıfların okul içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Destek Eğitim Odası

Destek eğitim odası açılması

MADDE 28- (1) Okul ve kurumlarda, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile üstün yetenekli

öğrenciler için özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak özel eğitim desteği verilmesi amacıyla destek eğitim odası açılır.

(2) Destek eğitim odasında eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Destek eğitim odaları, özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda millî eğitim müdürlükleri tarafından açılır.

b) Destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre okulda veya kurumda birden fazla destek eğitim odası açılabilir.

c) Destek eğitim odasında yürütülecek eğitim hizmetlerinin planlaması okul yönetimince yapılır.

ç) Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, BEP geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonunca belirlenir. Her öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda ve azami ölçüde bu eğitimden yararlanması sağlanır.

d) Öğrencinin destek eğitim odasında alacağı haftalık ders saati, haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde planlanır.

e) Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak birebir eğitim yapılır. Ancak, gerektiğinde eğitim performansı bakımından aynı seviyede olan öğrencilerle grup eğitimi de yapılabilir.

f) Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansı ve ihtiyaçları, yetersizlik türüne uygun araç-gereç ve eğitim materyalleri bulunur.

g) Destek eğitim odası açılan okullarda öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir. Destek eğitim odasına öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere RAM'da görevli öğretmenler ya da diğer okul ve kurumlardaki öğretmenler görevlendirilir.

ğ) Öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde, destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınır.

h) Destek eğitim odasında verilen destek eğitim hizmetleri okulun veya kurumun ders saatleri içinde yapılır.

ı) Destek eğitim odasının okul veya kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.

BEŞİNCİ KISIM **Eğitim Hizmetleri**

BİRİNCİ BÖLÜM **Eğitim Tür ve Kademelerindeki Özel Eğitim Hizmetleri**

Okul öncesi dönemde özel eğitim hizmetleri

MADDE 29- (1) 37-72 ay arasındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul öncesi eğitimi zorunludur. Ancak, bireylerin gelişim ve bireysel özellikleri dikkate alınarak okul öncesi eğitim dönemi süresi bir yıl daha uzatılabilir.

(2) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul öncesi eğitimlerini, öncelikle okul öncesi eğitim kurumlarında kaynaştırma uygulamaları kapsamında sürdürmeleri esastır. Ancak, bu bireyler için okul öncesi özel eğitim okulu/kurumu ve özel eğitim sınıfları da açılabilir.

İlköğretimde özel eğitim hizmetleri

MADDE 30- (1) Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ilköğretimlerini, öncelikle kaynaştırma uygulamaları yoluyla akranları ile bir arada sürdürebilecekleri gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ilköğretim okullarında da sürdürebilirler.

(2) İlköğretim programlarının amaçlarını gerçekleştirecek durumda olmayan bireyler ise eğitimlerini, gelişim alanlarındaki performans düzeylerine göre hazırlanmış eğitim programlarının uygulandığı özel eğitim okul ve kurumlarında sürdürürler.

(3) İlköğretim okullarını bitiren öğrenciler genel, mesleki ve teknik ortaöğretim okullarına yönlendirilirler. İlköğretim programlarına denk olmayan eğitim programlarını tamamlayan özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ise özelliklerine uygun okul ve kurumlara yönlendirilirler.

(4) Çeşitli nedenlerle ilköğretimlerini tamamlayamayan, zorunlu öğrenim çağı dışına çıkan bireyler Millî Eğitim Bakanlığı Açık İlköğretim Okulunda eğitimlerini sürdürebilirler. Özel eğitim gerektirdiğini Özel Eğitim Hizmetleri Kurulundan alınacak belge ile belgelendirenlerde yaş kaydı aranmaz. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim sürecinde ve başarılarının değerlendirilmesinde Bu Yönetmeliğin 24 üncü maddesindeki hükümler doğrultusunda özel tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır.

Ortaöğretimde özel eğitim hizmetleri

MADDE 31- (1) Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ortaöğretimlerini, öncelikle kaynaştırma uygulamaları yoluyla akranları ile bir arada genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarında sürdürebilecekleri gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ortaöğretim kurumlarında da sürdürebilirler.

(2) Merkezî sınavla öğrenci almayan genel, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına yönlendirme kararı alınan özel eğitime ihtiyacı olan bireyler, ilgili birimlerle yapılacak iş birliği çerçevesinde kontenjan sağlanarak yatılı okulların pansiyonlarına Bakanlıkça sınavsız yerleştirilirler.

(3) Genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarına yönlendirme kararı alınanlardan, yatılı okumak isteyen öğrenciler için, ikamet adresine göre yakın yatılı okulların olanakları da değerlendirilerek yeterli kontenjan sağlanır.

(4) İlköğretimlerini tamamlayan ancak çeşitli nedenlerle ortaöğretime devam edemeyen bireyler, uzaktan öğretim yoluyla Millî Eğitim Bakanlığı Açık Öğretim Lisesi veya Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki Açık Öğretim Lisesinde eğitimlerini sürdürebilirler. Millî Eğitim Bakanlığı Açık Öğretim Lisesi veya Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki Açık Öğretim Lisesine devam eden ve özel eğitime ihtiyacı olduğunu özel eğitim hizmetleri kurulu kararıyla belgelendiren bireylerin eğitim sürecinde ve başarılarının

değerlendirilmesinde Bu Yönetmeliğin 24 üncü maddesindeki hükümler doğrultusunda özel tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır.

Yüksek öğretimde özel eğitim hizmetleri

MADDE 32- (1) Ortaöğretimlerini tamamlayan özel eğitime ihtiyacı olan bireyler; RAM'lar, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu veya rehberlik ve psikolojik danışma servisi tarafından yüksek öğretime yönlendirilirler.

(2) Yüksek öğretime giriş sınavlarında ve değerlendirmede bu bireylerin yetersizlik türü ve özelliklerine uygun düzenlemeler yapılması konularında ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.

Yaygın eğitimde özel eğitim hizmetleri

MADDE 33- (1) Özel eğitim kurumları ile diğer kurum ve kuruluşlarda farklı konu ve sürelerde düzenlenen programlarla özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik eğitim hizmeti verilir. Bu hizmetlerin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Yaygın eğitim hizmetleri; bireylerin temel yaşam becerilerini geliştirmek, öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak, onları işe ve mesleğe hazırlamak amacıyla yönelik programların hazırlanması ve uygulanması biçiminde yürütülür.

b) Yaygın eğitim programları, ailenin, bireyin eğitimine etkin katılımını sağlamaya ve temel yaşam becerilerini kazanmasına yönelik bilgi ve beceriler içerecek şekilde hazırlanır.

c) Yaygın eğitim programları; bireylerin gelişim özellikleri ve yeterlilikleri doğrultusunda bulunduğu çevrenin imkânları ve iş piyasasının talepleri dikkate alınarak uygulama ağırlıklı planlanır.

ç) Yaygın eğitim hizmetleri, illerde oluşturulan il mesleki eğitim kurulu ile resmî ve özel kurum ve kuruluşların iş birliğiyle planlanır ve uygulanır.

d) Kaynaştırma uygulamaları kapsamında özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, diğer resmî ve özel kurum ve kuruluşlarla yapılacak iş birliği çerçevesinde yaygın eğitim programlarından yararlanmaları sağlanır.

e) Özel eğitim okul ve kurumlarında açılan yaygın eğitim programlarına katılan bireylerin işe ve ibateleri eğitimleri süresince Bakanlıkça karşılanır. Ayrıca, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin aile eğitimi programlarına katılan birinci derecedeki yakınları ya da velisi de aynı haktan yararlanır.

f) Yaygın eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için özel eğitim sınıfları oluşturulabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Evde Eğitim Hizmetleri

Evde eğitim hizmetleri

MADDE 34- (1) Okul öncesi ve ilköğretim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden eğitim-öğretim kurumlarından doğrudan yararlanamayacak durumda olanlara evde eğitim hizmeti verilmesi esastır. Bu hizmetlerin verilmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Evde eğitim hizmetleri özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından planlanır.

b) Özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından evde eğitim hizmeti almasına karar verilen bireylerin kaydı, bir ilköğretim okulu veya özel eğitim okuluna/kurumuna yapılır ve okula/kuruma devam etme şartı aranmaz.

c) Bu hizmetler, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen tarafından sürdürülür. Ancak, bireyin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda okul öncesi, sınıf ve alan öğretmenleri de görevlendirilir.

ç) Evde eğitim hizmetinden yararlanan birey, kayıtlı bulunduğu okulda uygulanan öğretim programlarından sorumludur. Ancak BEP geliştirme birimince, bu programlara dayalı olarak bireyin eğitim performansına göre, ihtiyaç duyduğu alanlarda bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanır.

d) Evde eğitim alan bireyin başarı durumunun değerlendirilmesi, kayıtlı bulunduğu okuldaki diğer öğrenciler gibi yapılır. Ancak, bireyin durumu ve özelliğine göre değerlendirme şekli, yöntem ve tekniklerinde öğretmen tarafından gerekli değişiklikler yapılır ve özel tedbirler alınır.

e) Evde eğitimde, ailelerin bilgilendirilmesi, desteklenmesi ve eğitimin her aşamasına katılımları sağlanır.

f) Evde eğitim süreci birey, aile ve öğretmenin iş birliği ile planlanır.

g) Aile, etkili bir eğitimin gerçekleştirilmesi için uygun eğitim ortamının hazırlanmasını sağlar.

ğ) Bireyin evde eğitim almasını gerektiren şartların ortadan kalkması durumunda bu hizmet sona erdirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi

Erken çocukluk döneminde özel eğitim hizmetleri

MADDE 35- (1) Erken çocukluk dönemi eğitimi, 0-36 ay arasındaki bireyleri kapsayan eğitimdir.

(2) Bu eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Erken çocukluk dönemi eğitimi hizmetleri, bu dönemdeki eğitimin daha sonraki eğitim kademelerinde istenilen hedeflere ulaşılmasındaki önemi dikkate alınarak planlanır.

b) Erken çocukluk dönemi eğitimi, bireyin eğitimi ve bireyin eğitimine katkı sağlamak amacıyla ailenin bilgilendirilmesi ve desteklenmesi yoluyla yapılır.

c) Erken çocukluk dönemi eğitimi hizmetleri okul ve kurumlarda veya gerektiğinde evde yürütülür.

ç) Erken çocukluk dönemi eğitimi hizmetlerinin planlanması ve koordinasyonu özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yapılır. Erken çocukluk dönemindeki bireylerin yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim almalarına yönelik tedbirler alınarak buna uygun düzenlemeler yapılır veya açılacak bağımsız birimlerde bu eğitim hizmetleri verilebilir.

d) Erken çocukluk dönemi eğitimi hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesi için öncelikle bireyin ve ailenin eğitim ihtiyaçları belirlenir.

e) Bakanlık, erken çocukluk dönemindeki bireylerin tespiti ve tanınması ile bu bireylere sunulacak hizmetlerin gerçekleştirilmesinde ilgili kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yapar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Aile Eğitimi

Aile eğitimi hizmetleri

MADDE 36- (1) Aile eğitimi, tüm eğitim kademelerinde bireyin eğitimine katkı sağlamak amacıyla aileye verilecek her türlü rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini içeren bir eğitimidir.

(2) Aile eğitimi hizmetleri yürütülürken aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Aile eğitim programları; aile eğitiminde esas olacak genel ilke ve amaçlar doğrultusunda bireyin yetersizliği, gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve ailenin ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanır ve yürütülür.

b) Aile eğitimi hizmetlerinin planlanması ve koordinasyonu özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yapılır.

c) Aile eğitim programları, RAM'lar, özel eğitim okul ve kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullar tarafından hazırlanır ve yürütülür.

ç) Aile eğitimi hizmetleri, bireyin ve ailenin ihtiyaçları doğrultusunda bireysel, grup ya da uzaktan eğitim şeklinde yürütülür.

d) Aile eğitim programları ailenin katılımıyla bir yıllığına planlanır ve aile ile bireyin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda her yıl yeniden geliştirilerek uygulanır.

e) Aile eğitimi hizmetleri, kurumlarda yürütülür. Ancak, ihtiyaç hâlinde bu hizmet evlerde de yürütülebilir.

ALTINCI KISIM

Kurumlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Özel Eğitim Okul ve Kurumları

Özel eğitim okul ve kurumlarının açılması

MADDE 37- (1) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini öncelikle yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte kaynaştırma yoluyla sürdürmeleri esas olmakla birlikte, bu bireyler için Bakanlıkça her tür ve kademede örgün ve yaygın özel eğitim okul ve kurumları da açılır. Gerçek ve tüzel kişiler, özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ve öğretimleri için 8/6/1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunundaki esaslara uygun olarak özel okul veya kurum açabilirler.

(2) Bakanlık, özel eğitim okul ve kurumlarında farklı özel eğitim modelleri denemek, geliştirmek ve yaygınlaştırmak üzere pilot uygulama yapabilir ve bu eğitim modellerinin uygulanacağı özel eğitim okul ve kurumları açabilir.

(3) Okul ve kurumların açılmasında bireylerin yetersizlik türüne göre sayısı, yerleşim biriminin özellikleri ve ulaşım imkânları dikkate alınır.

(4) Bu okul ve kurum binaları, yatırım programından ya da bağış yapanlar tarafından, yetersizlik türüne göre hazırlanmış tip projeye uygun olarak yapılır.

(5) Okul ve kurum binalarının yapımında çevrenin özellikleri ve ihtiyaca göre özel tip projeler de uygulanabilir. Ayrıca, mahallen temin edilen binalarda da Bakanlıkça belirlenen ölçütlere uygun olması durumunda özel eğitim okul ve kurumu açılabilir.

(6) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin devam ettiği okul ve kurumların dışında, bu bireylere eğitim materyalleri ile araç-gereçler hazırlanması ve eğitim programları geliştirilmesi amacıyla da özel eğitim kurumları açılır.

İşitme, görme ve ortopedik yetersizliği olan bireyler için açılan okul ve kurumlar

MADDE 38- (1) İşitme, görme ve ortopedik yetersizliği olan bireyler, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte her tür ve kademede kaynaştırma yoluyla eğitim alabilecekleri gibi bu bireyler için her tür ve kademede, resmî ve özel gündüzlü ve/veya yatılı özel eğitim okul ve kurumu açılabilir.

(2) Bu okul ve kurumlarda eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Bu okul ve kurumlarda; aynı tür ve kademede öğrenim gören yetersizliği olmayan öğrencilerin takip ettiği eğitim programı uygulanır. Okul veya kurumda uygulanan eğitim programı temel alınarak öğrencilerin BEP'leri hazırlanır ve başarılarının değerlendirilmesinde BEP'lerinde yer alan amaç ve davranışlar dikkate alınır.

b) Sınıf mevcutları en fazla; okul öncesi, ilköğretim ve yaygın eğitimde 10, ortaöğretimde 15 öğrencidir. İşitme engelliler meslek liseleri ve ortopedik engelliler meslek liselerinde uygulamalı atölye ve laboratuvar derslerinde gruplar en fazla 10 öğrenciden oluşturulur.

c) Bu okul ve kurumlardaki öğrencilerin yetersizlik türleri dikkate alınarak, işitme, görme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri görevlendirilir.

ç) Bu okul ve kurumlarda ilköğretimin 1-5 inci sınıflarında dersler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak 4-5 inci sınıflarda; beden eğitimi, müzik, görsel sanatlar, din kültürü ve ahlak bilgisi, yabancı dil, bilgisayar dersleri ile modelaj-iş dersleri alan öğretmenleri tarafından okutulabilir. 6-8 inci sınıflarda ise dersler alan öğretmenleri tarafından okutulur.

d) İşitme engelliler meslek liselerinde ve ortopedik engelliler meslek liselerinde uygulamalı meslek derslerinin yapılacağı atölyeler ve laboratuvarlar bulunmaması hâlinde öğrenciler bu derslerle ilgili eğitimlerini diğer mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında sürdürürler.

e) İşitme yetersizliği bulunan öğrencilerin eğitim gördüğü okul ve kurumlarda, öğrenciler istekleri doğrultusunda yabancı dil dersinden muaf tutulur.

Görme Engelliler Basımevi ve Akşam Sanat Okulu

MADDE 39- (1) Görme yetersizliği olan bireyler için gerekli olan araç-gereç ve diğer eğitim materyallerinin üretilmesi, çoğaltılması, dağıtılması ve eğitim programları ile yeni eğitim-öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi amacıyla Bakanlıkça özel eğitim kurumları açılır.

(2) Görme yetersizliği olan bireylerin eğitimi için gerekli olan; Talim ve Terbiye Kurulunca ilköğretim ve ortaöğretim için kabul edilen ders kitaplarının yanı sıra ayrıca, kaynak kitapları, edebî eserleri ve sanat eserlerini, dergi, gazete gibi yazılı materyali Braille yazı ile basar, çoğaltır ve dağıtımını sağlar. Bu bireylerin eğitiminde kullanılan eğitim-öğretim yöntemlerinin ve eğitim programlarının geliştirilmesi konusunda çalışmalar yürütür ve konuşan kitap kasetleri hazırlar.

Zihinsel yetersizliği olan bireyler için açılan okul ve kurumlar

MADDE 40- (1) Zihinsel yetersizliği olan bireyler, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte her tür ve kademede kaynaştırma yoluyla eğitimlerini sürdürebilecekleri gibi bu bireyler için her tür kademede, resmî ve özel gündüzlü özel eğitim okul ve kurumları açılır.

a) Orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler için açılan okul ve kurumlarda eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

1) Orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler için açılan ilköğretim okullarında, Bakanlıkça hazırlanan ve ilköğretim programlarına denkliği kabul edilen özel eğitim programı uygulanır. Bu eğitim programı temel alınarak BEP hazırlanır ve bireylerin başarılarının değerlendirilmesinde BEP'lerinde yer alan amaç ve davranışlar dikkate alınır.

2) Sınıf mevcutları en fazla; okul öncesi ve ilköğretimde 10 öğrencidir.

3) 1-8 inci sınıflarda dersler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. 4-8 inci sınıflarda beden eğitimi, din kültürü ve ahlak bilgisi, müzik, görsel sanatlar dersleri ile 6-8 inci

sınıflarda teknoloji ve tasarım dersi alan öğretmenleri tarafından okutulabilir. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.

b) Ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler için açılan okul ve kurumlarda eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

1) Zorunlu öğrenim çağında olup ilköğretim programlarını takip edemeyecek durumdaki bu bireyler için açılan eğitim ve uygulama okullarında öğrencilerin, öz bakım ve günlük yaşam becerileri ile işlevsel akademik becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla Bakanlıkça hazırlanmış özel eğitim programı uygulanır. Bu program temel alınarak BEP hazırlanır. Bu bireylerin başarılarının değerlendirilmesinde BEP'lerinde yer alan amaç ve davranışlar dikkate alınır.

2) Bu okullarda; tuvalet eğitimini kazanamamış, yoğun davranış problemleri gösteren ve grup eğitimine uyum sağlayamayan öğrencilerin grup eğitimine hazırlanması amacıyla bire bir eğitim uygulaması yapılır. Birebir eğitim uygulaması kapsamındaki öğrenciler grup eğitimine katılmazlar. Bu öğrencilere verilecek eğitimin süresi ve haftalık ders saati sayısı özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından belirlenir.

3) Bir ders saati 40 dakika olup, ders saati ve derslerin dağılımı, Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edilen haftalık ders dağıtım çizelgesine göre uygulanır.

4) Toplam altı saatlik günlük çalışma süresinin ders, dinlenme, yemek ve diğer etkinliklere dağılımı okul yönetimince belirlenir.

5) Sınıf mevcutları en fazla; okul öncesinde 6, diğer sınıflarda ise 8 öğrencidir.

6) Dersler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. 4-8 inci sınıflarda ise beden eğitimi, müzik, görsel sanatlar, iş eğitimi dersleri alan öğretmenleri tarafından okutulabilir. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.

7) Eğitim ve uygulama okulu programını tamamlayanlara Ek-2'de yer alan Eğitim ve Uygulama Okulu Diploması verilir. Bu diploma, ortaöğretime devam etme hakkı sağlamaz.

Otistik bireyler için açılan okul ve kurumlar

MADDE 41- (1) İlköğretim programlarının amaçlarını gerçekleştiremeyecek durumdaki otistik bireyler için resmî ve özel gündüzlü özel eğitim kurumları açılır.

(2) Bu kurumlarda eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Zorunlu öğrenim çağındaki otistik bireyler için açılan otistik çocuklar eğitim merkezlerinde bireylerin öz bakım ve günlük yaşam becerileri ile işlevsel akademik becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla Bakanlıkça hazırlanmış özel eğitim programı uygulanır. Bu program temel alınarak BEP hazırlanır. Bu bireylerin başarılarının değerlendirilmesinde BEP'lerinde yer alan amaç ve davranışlar dikkate alınır.

b) Bu okullarda; tuvalet eğitimini kazanamamış, yoğun davranış problemleri gösteren ve grup eğitimine uyum sağlayamayan öğrencilerin grup eğitimine hazırlanması amacıyla bire bir eğitim uygulaması yapılır. Birebir eğitim uygulaması kapsamındaki

öğrenciler grup eğitimine katılmazlar. Bu öğrencilere verilecek eğitimin süresi ve haftalık ders saati sayısı özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından belirlenir.

c) Bir ders saati 40 dakika olup, ders saati ve derslerin dağılımı, Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edilen haftalık ders dağıtım çizelgesine göre uygulanır.

ç) Toplam altı saatlik günlük çalışma süresinin ders, dinlenme, yemek ve diğer etkinliklere dağılımı kurum yönetiminin belirler.

d) Dersler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. 4-8 inci sınıflarda ise beden eğitimi, müzik, görsel sanatlar, iş eğitimi dersleri alan öğretmenleri tarafından okutulabilir. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.

e) Otistik çocuklar eğitim merkezi programını tamamlayanlara Ek-3'de yer alan Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi Diploması verilir. Bu diploma, ortaöğretime devam etme hakkı sağlamaz.

Sağlık kuruluşlarında yatarak tedavi gören bireyler için açılan okul ve kurumlar

MADDE 42- (1) Resmî ve özel sağlık kuruluşlarında yatarak tedavi gören ve/veya süreğen hastalığı olan zorunlu öğrenim çağındaki bireylerin eğitimlerini sürdürmeleri için Bakanlık, Sağlık Bakanlığı ve üniversiteler arasında imzalanan protokole göre hastanelerin bünyesinde Bakanlığa bağlı ilköğretim okulları açılır.

(2) Bu ilköğretim okullarında eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Eğitim hizmeti, velinin yazılı isteği ve bireyin tedavisinden sorumlu hekim/hekimlerin yazılı görüşü ile sağlanır.

b) Bireylerin kayıtları, kayıtlı bulunduğu okulda kalır. Kayıtlı olmayan öğrencilerin kaydı ise hastanenin bulunduğu bölgedeki bir okula/kuruma ya da ikamet ettiği yerleşim birimindeki bir okul veya kuruma yapılır.

c) Hastane ilköğretim okullarında eğitim alan her birey için geçici kayıt formu düzenlenerek bu okula geçici kayıt yapılır.

ç) Sağlık kuruluşlarında eğitim alan bireyin başarı durumunun değerlendirilmesi, kayıtlı bulunduğu okuldaki diğer öğrenciler gibi yapılır. Ancak, bireyin durumu ve özelliğine göre değerlendirme şekli, yöntem ve tekniklerinde öğretmen tarafından gerekli değişiklikler yapılarak özel tedbirler alınır.

d) Bu bireylerin başarı değerlendirme sonuçları kayıtlı oldukları okula yazılı olarak bildirilir. Sınıf geçme ve diploma işlemleri bu okul tarafından yürütülür.

e) Hastane ilköğretim okullarında sınıf mevcudu en fazla, okul öncesi ve ilköğretimde 10 öğrenciden oluşur.

f) Sınıfa gelemeyecek durumda olan öğrencilere odalarında eğitim verilir.

g) Sınıf öğretmenlerinden biri, millî eğitim müdürlüğünce müdür yetkili öğretmen olarak görevlendirilir. Müdür yetkili öğretmen aynı zamanda sınıf okutur.

ğ) Bireyler kayıtlı bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programından sorumludur.

h) Bu okullarda birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılır.

ı) Eğitim alacak bireylerin hastalığı ve eğitim ortamına ilişkin şartlar dikkate alınarak bireylerin haftalık ders saatleri 10 saatten az olmamak üzere planlanır.

i) Dersler sınıf ve alan öğretmenleri tarafından okutulur.

j) Millî eğitim müdürlüğü bu okullara, müdür yetkili öğretmenin önerileri doğrultusunda gerektiğinde okul öncesi, sınıf ve alan öğretmenleri ile gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen görevlendirir.

k) Derse başlama ve bitiş saatleri ile derslerin süresi, bireyin sağlık durumu ve hastane şartları dikkate alınarak okul yönetimi tarafından belirlenir.

l) Yatarak tedavi sürecinin tamamlanması hâlinde veya velinin isteği ya da hekimin eğitim hizmetinin sona erdirilmesine ilişkin görüşü doğrultusunda sağlık kuruluşunda bireye verilen eğitim hizmeti sona erdirilir.

Üstün yetenekli bireylerin eğitimi amacıyla açılan kurumlar

MADDE 43- (1) Okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla Bakanlıkça gündüzlü özel eğitim kurumları açılır.

(2) Bu kurumlarda eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Bireysel eğitim-öğretim yapılması esastır.

b) Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde, sosyal ve duygusal gelişim bütünlük içerisinde ele alınır.

c) Kurumdaki eğitim-öğretim etkinlikleri, öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarındaki programlara destek olacak şekilde planlanır ve yürütülür.

ç) Öğrencilerin özel yetenek alanlarıyla ilgili örgün eğitim kurumlarında izledikleri program ile kurumdaki yapacakları çalışmalar arasında paralellik sağlanır.

d) Öğrencilere, geleceğe yönelik düşünme, tahminlerde bulunma ve bunları tartışarak çalışmalarına yansıtma becerileri kazandırılır.

e) Eğitim-öğretim etkinlikleri öğrencileri dıştan yönelimli ve yönetimli bir disiplin ile denetim yerine içten odaklı disiplin ve denetim anlayışını geliştirmeye yönelik olarak düzenlenir.

f) Öğrencilere, kapasiteleri ölçüsünde benlik gelişimi ve iletişim becerileri kazandırılır.

g) Öğrencilerin, liderlik, yaratıcı ve üretici düşünme yetenekleri, ulusal ve toplumsal bir anlayışla ülke kalkınmasına katkıda bulunacak şekilde geliştirilir.

ğ) Öğrencilere, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerileri kazandırılır.

h) Öğrencilere, öğrenme, araştırma, problem çözme ve bağımsız karar verme becerileri kazandırılır.

ı) Eğitim-öğretim süreci; öğrenci, veli, okul ve kurumun iş birliğinde devam ettirilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Diğer Özel Eğitim Okul ve Kurumları

Birden fazla yetersizliği olan bireyler için açılan özel eğitim kurumları

MADDE 44- (1) Zorunlu öğrenim çağındaki birden fazla yetersizliği olan öğrenciler için gündüzlü özel eğitim okul ve kurumları ya da özel eğitim okul ve kurumları bünyesinde özel eğitim sınıfları açılabilir.

(2) Bu öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri sınıflarda, eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Öğrenciler ilköğretim programlarını veya yetersizlik türüne göre hazırlanan özel eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin BEP'leri, takip ettikleri eğitim programı temel alınarak hazırlanır. Bu bireylerin başarılarının değerlendirmesinde BEP'lerinde yer alan amaç ve davranışlar dikkate alınır.

b) Programı tamamlayan öğrencilere, ilköğretim diploması veya takip ettikleri özel eğitim programını tamamlayan öğrencilere verilen belge verilir.

c) Bu sınıflarda aynı tür ek yetersizliği olan öğrenciler eğitim görür.

ç) Bu sınıflarda, öğretmenlerden birinin öğrencilerin ek yetersizliğine göre görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri arasından görevlendirilmesine dikkat edilir.

d) Sınıfların mevcudu en fazla 4 öğrenciden oluşur.

e) Bu sınıflarda bireylerin ek yetersizlik türü dikkate alınarak uygun öğretim yöntem ve teknikleri ile araç-gereç ve eğitim materyallerinin kullanılması, uygun eğitim ortamının sağlanmasına dikkat edilir.

f) Öğrencilerin eğitiminde ek yetersizliklerinden kaynaklanan sorunlarını en aza indirmek amacıyla personel, araç-gereç ve eğitim materyallerini içeren hizmetlerin sağlanmasına yönelik gerekli tedbirler alınır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan iş okulları

MADDE 45- (1) İlköğretimlerini tamamlayan, genel ve mesleki ortaöğretim programlarına devam edemeyecek durumda olan ve 21 yaşından gün almamış özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak, iş ve mesleğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla resmî ve özel iş okulları açılır.

(2) Bu okullarda eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) İş okullarında akademik bilgi ve becerilerin yanında iş eğitimi uygulamalarının da yer aldığı eğitim programı uygulanır. Bu program temel alınarak BEP hazırlanır ve bireylerin başarılarının değerlendirilmesinde BEP'lerinde yer alan amaç ve davranışlar dikkate alınır.

b) Personel ve eğitim ortamının uygun olması durumunda farklı yetersizlikleri olan bireyler için özel eğitim sınıfları açılır. Zihinsel yetersizliği olan bireyler için açılan iş okullarında böyle bir uygulamaya yer verilmez.

c) Sınıf mevcutları en fazla 10 kişiden oluşur.

ç) İş okullarında dersler görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak beden eğitimi, görsel sanatlar, müzik dersleri ile atölye laboratuvar dersleri alan öğretmenleri tarafından okutulabilir. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.

d) Bu kurumlarda bir ders saati 40 dakika olup, ders saati ve derslerin dağılımı, Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edilen haftalık ders dağıtım çizelgesine göre uygulanır. Günlük çalışma süresinin ders, dinlenme, yemek ve diğer etkinliklere dağılımı okul yönetimince belirlenir.

e) Programın süresi dört yıldır. Programın birinci sınıfında bireylere akademik bilgi ve beceriler ile uygulamalı iş eğitimi yoluyla atölyelerde gerekli olan temel bilgi ve beceriler kazandırılır. İkinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda ise akademik bilgi ve becerilerin kazandırıldığı dersler ile uygulamalı atölye dersleri verilir.

f) Uygulamalı iş eğitimi dersleri, çevrenin sosyal, kültürel, ekonomik özellikleri ve şartları ile istihdam imkânları dikkate alınarak belirlenir.

g) İş yerine yerleştirilen bireyler kültür ve meslek derslerini haftada bir gün okulda, uygulamalı beceri eğitimini ise dört gün iş yerlerinde eğitim görürler. İş yerine yerleştirilemeyen bireyler ise okulda eğitimlerine devam ederler.

ğ) İş yerine yerleştirilen bireyler, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun çirak öğrencilere verdiği haklardan yararlanırlar.

h) İzleme ve yöneltme kurulu tarafından belirlenen bireyler, birinci sınıfın sonunda bir iş yerine yerleştirilirler. Ancak kurul, uygun olan bireyler için birinci sınıftan itibaren de iş yerine yerleştirme kararı alabilir.

ı) Bireylerin iş yerine yerleştirilmesi kararı bir aylık deneme süreci sonucunda kesinleşir.

i) Bireylerin iş yerine yerleştirilebilmesi için velisinden Ek-4’de yer alan İş Yerine Yerleştirilecek Öğrenciler İçin Veli Muvafakat Belgesi alınır.

j) İş yerine yerleştirilen bireyler; iş yeri koordinatör öğretmeni tarafından düzenlenen Ek-5’te yer alan Öğrenciyi İş yerinde Gözlem ve İzleme Formu ile işveren tarafından düzenlenen Ek-6’da yer alan İşe Yerleştirilen Öğrencilerin Devam Takip Çizelgesi dikkate alınarak izleme ve yöneltme kurulunca takip edilir.

k) İşe ya da iş yerine uyum sağlayamayan bireyler için gerekli düzenlemeler yapılarak tedbirler alınır. Ancak, alınan tüm tedbirlere rağmen uyum sorunu devam eden bireylerin iş yeri, iş yeri koordinatör öğretmenin önerisiyle kurul tarafından değiştirilir veya bu bireyler eğitimlerine okulda devam ederler.

l) Okulun imkân ve şartları uygun olduğu takdirde yarıyıl ve yaz tatillerinde de programlara devam edilebilir.

m) Dönem sonlarında bireylere karne verilir. Programı tamamlayan bireylere Ek-7’de yer alan İş Okulu Diploması verilir. Bu diploma, yüksek öğretime devam etme hakkı sağlamaz. Ancak, bu diploma işe girerken ortaöğretim kurumlarından mezun olanlara tanınan haklardan yararlanılmasını sağlar.

n) Programı tamamlayamayan bireyler, yaygın eğitim programlarına, işe ve mesleğe yönlendirilirler.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan iş eğitim merkezleri

MADDE 46- (1) Zorunlu öğrenim çağı dışında kalan ve genel eğitim programlarından yararlanamayacak durumda olan özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin; temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak ve iş ve mesleğe yönelik beceriler kazandırmak amacıyla farklı konu ve sürelerde meslek kurslarının düzenlendiği resmî ve özel yaygın eğitim kurumları açılır.

(2) Bu kurumlarda eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) İş eğitim merkezlerinde akademik bilgi ve becerilerin yanında iş eğitimi uygulamalarının da yer aldığı eğitim programı uygulanır. Bu program temel alınarak BEP hazırlanır ve bireylerin başarılarının değerlendirilmesinde BEP’lerinde yer alan amaç ve davranışlar dikkate alınır.

b) Personel ve eğitim ortamının uygun olması durumunda farklı yetersizlikleri olan bireyler için özel eğitim sınıfları açılabilir.

c) Bir kurs programı en az beş kursiyer olması durumunda açılır.

ç) Bu kurumlarda sınıf mevcutları en fazla 10 kişiden oluşur. Aynı kurs programına devam edecek kursiyer sayısı 10 kişiden fazla olduğunda kursiyerlerin yaş, bireysel ve gelişim özellikleri ile yeterlilikleri dikkate alınarak birden fazla sınıf oluşturulabilir.

d) Bu kurumlarda dersler görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak beden eğitimi, görsel sanatlar, müzik dersleri ile atölye

laboratuvar dersleri alan öğretmenleri tarafından okutulabilir. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.

e) Kurs programları, çevrenin sosyal, kültürel, ekonomik özellikleri ve şartları ile istihdam imkânları dikkate alınarak açılır.

f) Kursların süresi, programın içeriğine göre en az bir en fazla üç öğretim yılı olarak belirlenir.

g) Kurumun imkân ve şartları uygun olduğu takdirde yarıyıl ve yaz tatillerinde de programlara devam edilebilir.

ğ) Bu kurumlarda bir ders saati 40 dakika olup, ders saati ve derslerin dağılımı, Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edilen haftalık ders dağıtım çizelgesine göre uygulanır. Günlük çalışma süresinin ders, dinlenme, yemek ve diğer etkinliklere dağılımı okul yönetimince belirlenir.

h) Bakanlıkça hazırlanan programların dışındaki programlar; il millî eğitim müdürlüğü tarafından onaylanır ve bir örneği Bakanlığa gönderilir.

ı) Açılacak kursların türleri ile alınacak kursiyer sayıları ve yeterlilikleri, kurum tarafından en az iki ay önceden duyurulur.

i) Bir kurs programını tamamlayan kursiyer, farklı bir kurs programından da yararlanabilir.

j) Bir kurs programını tamamlayan kursiyere Ek-8'de yer alan İş Eğitim Merkezi Kurs Bitirme Belgesi verilir. Ancak, bu belge mesleki eğitim merkezlerince verilen belgeye denk değildir.

k) Kurs için başvuru, kontenjandan fazla ise daha önce kurs programından yararlanmayanlara öncelik verilir.

l) Kurs programını tamamlayan bireyler diğer yaygın eğitim programlarına, işe ve mesleğe yönlendirilirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Hazırlık Sınıfları

Hazırlık sınıflarının açılması

MADDE 47- (1) Okul öncesi eğitimini tamamlayan veya zorunlu ilköğretim çağına gelmiş özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri örgün eğitime hazırlamak amacıyla resmî ve özel ilköğretim okulları ile özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ilköğretim okullarında gerektiğinde hazırlık sınıfları açılabilir.

Hazırlık sınıflarında eğitim-öğretim

MADDE 48- (1) Hazırlık sınıflarındaki eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunca, öğrencilerin eğitim performansları ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda, hazırlık sınıflarına devam edecek öğrenciler velilerin de görüşü alınarak karar belirlenir.

b) Bu sınıfların mevcudu en fazla 10 öğrenciden oluşur.

c) Hazırlık sınıflarında dersler görme, işitme ve zihinsel engelli sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Bu sınıflarda altı öğrenciye kadar bir, mevcudu altı öğrenciden fazla olan sınıflarda ise iki öğretmen görevlendirilir.

ç) Bu sınıflardaki öğrenciler için, okul öncesi eğitim programı ile ilköğretim programları temel alınarak BEP hazırlanır ve öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde BEP'lerinde yer alan amaç ve davranışlar dikkate alınır.

d) Hazırlık sınıflarında öğrenim süresi bir yıldır. Ancak, üç aylık izleme süreci sonucunda bireyin eğitim performansı doğrultusunda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu tarafından birinci sınıfa geçişi sağlanabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Kurumlarda Özel Eğitim Hizmetleri

Rehberlik ve araştırma merkezleri

MADDE 49- (1) Rehberlik ve araştırma merkezleri; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitsel değerlendirme, tanılama, izleme ve yönlendirme hizmetlerini yürüterek birey için en az sınırlandırılmış eğitim ortamını önerir, birey ve ailesine destek eğitim ile rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri sunar.

Okul ve kurumların özel eğitim hizmetleri sorumluluğu

MADDE 50- (1) Resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumları ile yaygın eğitim kurumları, özel eğitime ihtiyacı olan bireylere özel eğitim hizmetleri sağlamakla yükümlüdürler.

(2) Bu okul ve kurumlarda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylere sunulan eğitim-öğretim hizmetlerinin etkililiğini arttırmak amacıyla özel eğitim tedbirleri alınarak gerekli düzenlemeler yapılır. Bu bireylere sağlanacak her türlü özel eğitim hizmeti için millî eğitim müdürlükleri, RAM'lar ve özel eğitim okulları ile iş birliği yapılır.

YEDİNCİ KISIM

Personel, Görev, Yetki ve Sorumlulukları

BİRİNCİ BÖLÜM

Yönetici ve Öğretmenlerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Personel

MADDE 51- (1) Özel eğitim okul ve kurumlarına atanacak personelin sayısı, nitelikleri Bakanlıkça belirlenir ve yürürlükteki mevzuata göre atanır.

Müdürün görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 52- (1) Müdür, millî eğitimin temel ilkeleri ve genel amaçları doğrultusunda okulun/kurumun, amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirilmesinden sorumludur.

(2) Müdür, eğitim-öğretim ve işleyişle ilgili olarak okulun/kurumun amacı, türü, kademesi ve uygulanan eğitim programına göre Millî Eğitim Bakanlığı özel eğitim okul ve kurum müdürleri görev tanımında belirtilen görevleri yürütür.

(3) Okul müdürü; ders okutma görevinin yanında kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak görevlerini yürütmeye, okulu düzene koymaya ve personeli denetlemeye yetkilidir.

Müdür başyardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 53-(1) Müdür başyardımcısı görevlerini, bulunduğu okulun/kurumun özelliklerini dikkate alarak yapar. Müdür başyardımcısı, ders okutma görevinin yanında yönetimde müdürün en yakın yardımcısıdır. Müdürün olmadığı zamanlarda müdüre vekâlet eder.

(2) Müdür başyardımcısı, okulun her türlü eğitim-öğretim, yönetim, rehberlik, denetim, öğrenci, personel, tahakkuk, ayniyat, yazışma, sosyal etkinlikler, yatılılık, bursluluk, güvenlik, beslenme, bakım, koruma, temizlik, düzen, nöbet, halkla ilişkiler gibi işleriyle ilgili olarak okul müdürü tarafından verilen görevleri yapar. Bu görevlerin yapılmasından ve okulun amaçlarına uygun olarak işleyişinden müdüre karşı sorumludur.

(3) Ayrıca, görev tanımında belirtilen diğer görevler ile müdür tarafından verilen görevleri de yapar.

Müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 54- (1) Müdür yardımcısı görevlerini, bulunduğu okulun/kurumun özelliklerini dikkate alarak yapar. Müdür yardımcısı, yönetimde müdür ve müdür başyardımcısının en yakın yardımcısıdır.

(2) Müdür yardımcısı; ders okutma görevinin yanında okulun her türlü eğitim-öğretim, yönetim, öğrenci, personel, tahakkuk, ayniyat, yazışma, eğitici etkinlikler, yatılılık, bursluluk, güvenlik, beslenme, bakım, koruma, temizlik, düzen, halkla ilişkiler gibi işleriyle ilgili olarak okul müdürü tarafından verilen görevleri yapar. Bu görevlerin yapılmasından ve okulun amaçlarına uygun olarak işleyişinden müdüre karşı sorumludur.

(3) Ayrıca, görev tanımında belirtilen diğer görevler ile müdür tarafından verilen görevleri de yapar.

Teknik müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 55- (1) Döner sermayesi bulunan özel eğitim okul ve kurumlarında müdür yardımcılarında biri, mevzuatına göre teknik müdür yardımcısı olarak görevlendirilir. Teknik müdür yardımcısı, müdür ve sayman ile birlikte döner sermaye işletmesi çalışmalarının tümünden sorumludur.

(2) Ayrıca, görev tanımında belirtilen diğer görevler ile müdür tarafından verilen görevleri de yapar.

Pansiyondan sorumlu müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 56- (1) Pansiyondan sorumlu müdür yardımcısı, pansiyonun yönetim, eğitim-öğretim ve her türlü hizmetlerin planlı ve amacına uygun olarak yürütülmesinden sorumludur.

(2) Ayrıca, görev tanımında belirtilen diğer görevler ile müdür tarafından verilen görevleri de yapar.

Müdür yetkili öğretmenin görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 57- (1) Bağımsız müdürlüğü bulunmayan ilköğretim okullarında sınıf öğretmenlerinden biri müdür yetkili öğretmen olarak görevlendirilir. Müdür yetkili öğretmen, müdürün görev, yetki ve sorumluluklarını üstlenir.

Atölye şefinin görev ve sorumlulukları

MADDE 58- (1) Atölyeler arasındaki eş güdümü sağlamak üzere, meslek dersleri alan öğretmenlerinden biri okul veya kurum müdürü tarafından atölye şefi olarak görevlendirilir. Atölye şefinin görevleri şunlardır:

- a) Atölyeler arasında iş bölümü yaparak eş güdümü sağlamak.
- b) Meslek dersleri alan öğretmenlerinin eğitim-öğretimle ilgili ihtiyaçlarını belirlemek.
- c) Atölyelerde bulunan makine, avadanlık ve malzemelerin bakım, onarım ve korunmasını, bunların kullanmaya hazır hâlde bulundurulmasını sağlamak.
- ç) Atölyelerde yürütülen işlerle ilgili belgelerin düzenlenmesi ve kayıtların tutulmasını sağlamak.
- d) Eğitimin etkililiğini sağlamak amacıyla atölyelerde her türlü ders araç-gereç ve materyallerinin bulundurulmasını sağlamak.
- e) Atölyelerin temizliğinin öğrencilerle bir plan dahilinde yapılmasını ve çalışma yerinin temiz tutulmasının iş alışkanlığının gerektirdiği bir davranış hâline getirilmesini sağlamak.
- f) Meslek dersleri alan öğretmenleri ve usta öğreticilerin atölyeleri derse hazırlaması ve derslere düzenli olarak devamlarını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak
- g) İş kazaları, yangın ve diğer tehlikelere karşı gerekli koruyucu güvenlik tedbirlerini almak.

Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları

MADDE 59- (1) Öğretmenler, kendilerine verilen sınıfın veya şubenin derslerini, programda belirtilen esaslara göre planlamak, okutmak, bunlarla ilgili uygulama ve deneyleri yapmak, ders dışında okulun eğitim-öğretim ve sosyal etkinliklerine katılmak ve bu konularda kanun, yönetmelik ve emirlerde belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

(2) Öğretmenler bu görevlerinin yanında aşağıdaki görevleri de yürütürler:

a) Bireyselleştirilmiş eğitim programları, gelişim ölçekleri ile ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak.

b) Bireyselleştirilmiş eğitim programlarını uygulamak ve değerlendirmek.

c) Öğrencilerin eğitim performansları ve yetersizlik türünü dikkate alarak gerekli öğretim materyallerini hazırlamak ve/veya temin etmek.

ç) Okul ve kurumdaki aile eğitim çalışmalarına katılmak, sınıfındaki öğrencilerinin ailelerine yönelik aile eğitim çalışmalarını planlamak ve yürütmek.

d) Öğrencilere destek eğitim hizmeti sağlanması ve eğitim performansları doğrultusunda başka bir okul veya kuruma yönlendirilmesinde, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu ve BEP geliştirme birimiyle iş birliği yapmak.

e) Öğrencilerin yetersizliklerinden dolayı kullandığı kişisel cihaz ve aletlerin bakımı ve kontrolüne ilişkin tedbirler almak.

f) Öğrencilerin eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda bire bir eğitim yapmak.

g) Sınıf öğretmenliğinin esas olduğu okul ve kurumlarda alan öğretmenleri ile birlikte ders okutmak.

(3) Öğretmenler ayrıca, görev tanımında belirtilen diğer görevler ile müdür tarafından verilen eğitim-öğretimle ilgili görevleri de yapar.

Grup gözetimi ve eğitimi görevi verilen sınıf öğretmenin görev ve sorumlulukları

MADDE 60- (1) Yatılı özel eğitim okul ve kurumlarında grup gözetimi ve eğitimi görevi verilen sınıf öğretmenin görevleri şunlardır:

a) Okul ve kurum yönetimince belirlenen süre, zaman ve yerlerde, grubundaki öğrencilerin etütlerde ders çalışmalarını sağlamak ve gerektiğinde onların çalışma sırasında derslerde karşılaştıkları güçlüklerin çözümüne yardımcı olmak.

b) Eğitim-öğretim hizmetlerini, grubundaki öğrencilerin bireysel gelişimi, eğitim performansı ve ihtiyaçları ile ilgi ve isteklerini dikkate alarak planlamak ve yürütmek.

c) Grubundaki öğrencilerin fiziksel, zihinsel, sosyal ve kültürel gelişimlerini destekleyici etkinlikler düzenlemek, etkinliklere rehberlik etmek ve öğrencilerini bu etkinliklere yönlendirmek.

ç) Öğrencilerin kişisel sorun ve ihtiyaçları ile ilgilenmek ve bunların çözümünde okul yönetimi, rehberlik ve psikolojik danışma servisi, öğretmenler ve diğer ilgili personel ile iş birliği yapmak.

d) Okul veya kurum yönetimince hazırlanan nöbet çizelgesine göre gece nöbeti tutmak.

e) Öğrencilerin gelişimi ve davranışlarını değerlendirmek ve gerekli bilgileri öğrenci gözlem defterine kaydetmek.

f) Grup gözetimi ve eğitimi ile ilgili yaptığı çalışmalarını günlük olarak planlamak ve ders defterine işlemek.

İş yeri koordinatör öğretmenin görev ve sorumlulukları

MADDE 61- (1) İzleme ve yöneltme kurulu tarafından hazırlanan program doğrultusunda, haftada bir gün okulda, dört gün iş yerlerinde görevlendirilen iş yeri koordinatör öğretmenin görevleri şunlardır:

a) Öğrencilerin işe ve iş yerine uyumlarına yönelik bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazandırmak amacıyla yöneltme ve izleme faaliyetlerini yürütmek.

b) Öğrencilerin iş yerlerindeki eğitimlerinin etkili ve verimli bir şekilde sürdürülmesi için, çalışma ortamı ve şartlarının düzenlenmesi konularında iş yeri yetkilileri ile iş birliği yaparak gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak.

c) İş yerlerinde çalışan personelin öğrencilere yönelik olumlu tutum ve davranış geliştirmelerini sağlamak amacıyla düzenlenecek faaliyetler konusunda iş yeri yetkilileri ile iş birliği yapmak.

ç) Öğrencilerin eğitim ve mesleki gelişimini izleyerek yöneltme ve izleme kuruluna bilgi vermek ve alınacak tedbirlerin uygulanmasını sağlamak.

d) Öğrencilerin mesleki yönlendirilmesinde, işe yerleştirilmesinde rehberlik etmek ve bu amaçla ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

Atölye ve laboratuvar dersleri öğretmenin görev ve sorumlulukları

MADDE 62- (1) Atölyelerde meslek dersleri, alan öğretmenlerince okutulur. Bu öğretmenler diğer görevlerinin yanında aşağıdaki görevleri yürütürler:

a) Sorumluluğunda bulunan atölyeyi yönetmek ve atölyedeki eşya, makine, avadanlık ve malzemelerinin bakım, onarım ve korunmasını sağlamak, bunları kullanmaya hazır hâlde bulundurmak.

b) Atölyedeki demirbaşların kaydını yaparak bunları sayım ve kontrole hazır hâlde bulundurmak.

c) Atölyede ihtiyaç duyulan araç-gereç ve materyalin sağlanması için okul veya kurum yönetimi ile diğer kişi ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

ç) Atölyesinde görevli usta öğretici ve diğer personelin iş bölümünü yaparak atölyede verilen eğitimin etkin ve koordineli bir şekilde yürütülmesini sağlamak.

d) Sorumluluğundaki atölyenin türü ve özelliğine göre, okulun veya kurumun eğitim ve öğretim hizmetlerinde kullanılacak araç-gereç ve materyallerin üretimini sağlamak.

Rehber öğretmenin görev ve sorumlulukları

MADDE 63- (1) Rehber öğretmen bulunduğu okul ve kurumdaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yanında aşağıdaki görevleri de yapar:

a) Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin ailelerine yönelik aile eğitimi hizmetlerini planlamak, yürütmek ve gerektiğinde ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

b) Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bireysel gelişimini değerlendirmek üzere formlar hazırlanmasında BEP geliştirme birimiyle, öğretmenler ve ilgili personel ile iş birliği yapmak.

c) Öğretmenler ve ailelerle iş birliği yaparak öğrenciler için bireysel gelişim raporu düzenlemek.

ç) Öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonu, BEP geliştirme birimi, izleme ve yöneltme kurulu ile öğretmenlerle iş birliği yapmak.

Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin görev ve sorumlulukları

MADDE 64- (1) Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin görevleri şunlardır:

a) Özel eğitim hizmetleri kurulunun planlaması doğrultusunda, kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylere sağlanacak destek eğitim hizmetleri ile evde eğitim alan ve bir sağlık kuruluşunda tedavi gören bireylerin eğitimlerini yürütmek.

b) BEP ve ölçme değerlendirme araçlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak.

c) Sosyal kabul çalışmaları, eğitim ortamının düzenlenmesi, eğitim materyalleri, araç-gereçler, öğretim yöntem ve teknikleri gibi konularda öğretmenlere, okul/kurum yönetimine, bireye ve aileye rehberlik ve danışmanlık yapmak.

ç) Aile eğitimi çalışmalarını okul yönetimi, öğretmenler ve aileyle iş birliği yaparak planlamak ve yürütmek.

d) Öğrencilerin eğitim performansları ve yetersizlik türünü dikkate alarak gerekli öğretim materyallerini hazırlamak ve/veya temin etmek.

e) Öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonu, izleme ve yöneltme kurulu, BEP geliştirme birimi ve öğretmenlerle iş birliği yapmak.

f) Öğrencilerin yetersizliklerinden dolayı kullandığı kişisel cihaz ve aletlerin bakımı ve kontrolüne ilişkin olarak öğretmenleri bilgilendirmek.

(2) Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen ayrıca, özel eğitim hizmetleri kurulu ve/veya okul/kurum müdürü tarafından verilen görevleri de yapar.

Eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmenin görev ve sorumlulukları

MADDE 65- (1) Eğitim programları ve öğretim alanında lisans düzeyinde eğitim alan ya da bu alanda yüksek lisans yapan ve özel eğitim kurumlarında eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmenin görevleri şunlardır:

- a) BEP hazırlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde öğretmenler, aileler, öğrenciler ve diğer personel ile iş birliği yapmak.
- b) Eğitim programlarının amaçlarının gerçekleştirilmesinde etkililiği artırmak amacıyla, eğitim materyalleri ve araç-gereçlerinin hazırlanması, uygun öğretim yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi, ölçme ve değerlendirme araçlarının geliştirilmesi konularında önerilerde bulunmak ve bunların gerçekleştirilmesinde okul veya kurum personeli ile iş birliği içinde çalışmak.
- c) Okul ve kurumda, eğitim programlarının uygulanması ve uygulamada ortaya çıkan sorunları tespit etmek, bu sorunlara ilişkin öneriler hazırlayarak kurum yönetimine iletmek.
- ç) Aile eğitimi programlarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde okul rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle iş birliği içinde çalışmak.
- d) Eğitim programında yer alan amaçların gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla, kurum içi ve kurum dışındaki etkinliklerin düzenlenmesinde, bunların planlanması ve uygulanmasında ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.
- e) Seçmeli derslerin verimliliğini ve ihtiyaçlara uygunluğunu değerlendirerek, bu derslerin çeşitlendirilmesi konusunda okul yönetimine önerilerde bulunmak.

İKİNCİ BÖLÜM

Usta Öğretici ve Diğer Personel

Usta öğreticinin görev ve sorumlulukları

MADDE 66- (1) Usta öğretmenler, özel eğitim okul ve kurumlarında eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde öğretmenlerle birlikte ve öğretmenlik sorumluluğu içinde görev yapar. Ayrıca, ilgili mevzuat çerçevesinde okul ve kurum yönetiminin verilen diğer görevleri de yerine getirir.

Özel eğitim okul ve kurumlarında görev yapan diğer personel

MADDE 67- (1) Özel eğitim okul ve kurumlarına; uzman hekim, hekim, diyetisyen, dil ve konuşma terapisti, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimi ve eğitimcisi, fizyoterapist, odyometrist, iş ve uğraş terapisti, hemşire, teknisyen, veri hazırlama ve kontrol işletmeni, ders aletleri ve kütüphane memurları, iç hizmetler şefi, ambar ve depo memurları, Braille daktilograf, idari işler memuru, ayniyat mutemedi, çocuk bakım elemanı, şoför, aşçı, kaloriferci, bahçıvan, terzi, gece bekçisi ve hizmetli atanır veya diğer kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yapılarak görevlendirilir.

(2) Bu personel, ilgili mevzuata göre verilen görevleri yerine getirmekle sorumludur.

(3) Diğer kurum ve kuruluşlardan görevlendirilecek personelin çalışma yeri ve saatleri ile görev alanları hazırlanacak protokollerde belirlenir.

SEKİZİNCİ KISIM Eğitim-Öğretim

BİRİNCİ BÖLÜM Programlar

Eğitim programları

MADDE 68- (1) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin devam ettiği okul ve kurumlarda Bakanlıkça hazırlanan genel ve mesleki eğitim programları ile özel eğitim okul, kurum ve sınıflarında içerikleri öğrencilerin özelliklerine göre hazırlanmış özel eğitim programları da uygulanır.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı

MADDE 69- (1) Bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır.

(2) Bireyselleştirilmiş eğitim programı,

a) Eğitim planında yer alan yıllık amaçlar ve öğrencinin takip ettiği eğitim programı/programları temel alınarak belirlenen kısa dönemli amaçlarını,

b) Öğrencinin alacağı destek eğitim hizmetinin türü, süresi, sıklığı ve bu hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağını,

c) Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknik, araç-gereç ve eğitim materyallerini,

ç) Eğitim ortamına ilişkin düzenlemeleri,

d) Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile uygulanacak yöntem ve teknikleri,

e) Öğrencinin kişisel bilgilerini

içerir.

(3) Bireyselleştirilmiş eğitim programı, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu ve BEP geliştirme biriminin iş birliğiyle hazırlanır.

(4) Bireyselleştirilmiş eğitim programı, öğrenci için hedeflenen amaçların gerçekleşme düzeyi doğrultusunda değerlendirilir. Birey için hazırlanacak yeni bireyselleştirilmiş eğitim programında ve bireyin yönlendirilmesinde BEP'e ilişkin değerlendirmeler esas alınır.

İKİNCİ BÖLÜM

Okul ve Kurumlarda Kurulacak Kurullar, Birimler Komisyonlar ve Ekipler

İzleme ve yöneltme kurulu ve üyeleri

MADDE 70- (1) İş okullarına ve iş eğitim merkezlerine yerleştirilen öğrencilerin eğitim hizmetlerini planlamak, öğrencilerin gelişimlerini izlemek ve değerlendirmek amacıyla bu okul ve kurumlarda izleme ve yöneltme kurulu oluşturulur.

(2) İzleme ve yöneltme kurulu, okul/kurum müdürü veya müdür başyardımcısı ya da görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

a) Meslek derslerini okutan bir alan öğretmeni,

b) İşitme, görme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinden biri veya sınıf öğretmeni,

c) Bir rehber öğretmen,

ç) Atölye şefi

olmak üzere bu kişilerden oluşur.

(3) İzleme ve yöneltme kurulunun çalışma usul ve esasları okul/kurum yönetimince belirlenir.

İzleme ve yöneltme kurulunun görevleri

MADDE 71-(1) İzleme ve yöneltme kurulu:

a) İş okullarında;

1) Birinci sınıfı tamamlayan öğrencilerden işe yerleştirilecekleri; eğitim performansları, ilgi, istek ve yeterliliklerini dikkate alarak belirlemek,

2) İş yerinde çalışan öğrencileri izlemek amacıyla öğretmenler arasından iş yeri koordinatör öğretmenlerini belirlemek,

3) En fazla 15 öğrenciden sorumlu olacak şekilde seçilen iş yeri koordinatör öğretmenlerinin çalışma planlarını hazırlamak,

4) İş yeri koordinatör öğretmenlerinin öğrencilerin iş yerindeki çalışmalarıyla ilgili raporları doğrultusunda öğrencilerin eğitim planlamalarında değişiklik ve düzenlemeler yaparak gerekli tedbirleri almak,

5) Öğrencilerin işe yerleştirilmesini sağlamak ve işe yerleştirilen öğrencilerle ilgili eğitim hizmetlerinin planlamak,

6) İşe yerleştirilen öğrencilerin iş yerinde karşılaşılabileceği sorunların çözümüne hizmet edecek eğitim faaliyetlerini düzenlemek,

7) Öğrencilerin işe yerleştirilmesini sağlamak amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak öğrencilerin yerleştirileceği iş yerlerini belirlemek,

8) İş yerinde çalışan öğrencilerin yarı yıl ve yaz tatilinde işe devamı ve izlenmesi amacıyla gerekli eş güdümü sağlamak,

9) İş okulu programını tamamlayan öğrencilerden işe yerleştirilenlerin takibini yapmak, işe yerleştirilemeyen öğrencilerin yerleştirilmesi amacıyla gerekli iş birliği ve koordinasyonu sağlayarak tedbirler almak,

10) Öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda uygun programlara yerleştirilmesini sağlamak,

11) Gerek duyulması durumunda özel eğitim sınıfı açılması için okul yönetimine öneride bulunmak,

12) Öğrencilerle ilgili eğitim hizmetlerinin planlanması, yürütülmesi ve işe yerleştirilmesi konularında velinin görüşünü alarak iş birliği içinde çalışmak ve gerektiğinde kurul toplantılarına katılımını sağlamak,

13) Okul programını tamamlayan öğrencileri yaygın eğitim programlarına, işe ve mesleğe yönlendirmek görevlerini yürütür.

b) İş eğitim merkezlerinde;

1) Kurumdaki özel eğitim hizmetlerini planlamak ve açılacak kurs programlarına karar vermek,

2) Bireyin ilgili kurs programına devam edip edemeyeceğine karar vermek,

3) Bireylerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda uygun kurs programlarına yerleştirilmesini sağlamak,

4) Kurumdaki bireylerin gelişimlerini izlemek, değerlendirmek ve gerekli özel eğitim tedbirlerinin alınması hususunda okul/kurum yönetimine öneride bulunmak,

5) Kurumdaki özel eğitim hizmetlerinin yürütülmesine yönelik olarak personel arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlamak,

6) Kurumdaki özel eğitim hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesi ile ilgili olarak özel eğitim hizmetleri kurulu ve özel eğitim değerlendirme kurulu ile iş birliği yapmak,

7) Eğitim hizmetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi amacıyla aile ile iş birliği yapmak,

8) Gerek duyulması durumunda özel eğitim sınıfı açılması için kurum yönetimine öneride bulunmak,

9) Bireyle ilgili eğitim hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesinde velinin görüşünü alarak iş birliği içinde çalışmak ve gerektiğinde kurul toplantılarına katılımını sağlamak,

10) Kurumun programını tamamlayan bireyleri diğer yaygın eğitim programlarına ve işe yönlendirmek

görevlerini yürütür.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi

MADDE 72- (1) Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'lerini hazırlamak amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur.

(2) Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi, okul/kurum müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

- a) Bir gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen,
 - b) Bir rehber öğretmen,
 - c) Bir eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen,
 - ç) Öğrencinin sınıf öğretmeni,
 - d) Öğrencinin dersini okutan ilgili alan öğretmenleri,
 - e) Öğrencinin velisi,
 - f) Öğrenci,
- olmak üzere bu kişilerden oluşur.

(3) BEP geliştirme birimine, gerektiğinde görüşlerine başvurulmak üzere özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üyenin katılımı sağlanır.

(4) Bu birimin çalışma usul ve esasları okul/kurum yönetimince belirlenir.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi başkanı ve görevleri

MADDE 73- (1) Okul/kurum müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısı bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi başkanı olarak görev yapar. Birim başkanının görevleri şunlardır:

- a) Birimde görev alacak üyeleri belirleyerek BEP geliştirme birimini oluşturmak.
- b) Birimde gerektiğinde görev alacak üyelerin katılımını sağlamak.
- c) BEP'in geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde, öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbir almak.
- ç) BEP geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde ihtiyaç duyulan araç-gereç ve eğitim materyallerinin geliştirilmesi veya sağlanması için özel eğitim hizmetleri kurulu ile eş güdümlü çalışmak.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme biriminin görev ve sorumlulukları

MADDE 74- (1) BEP geliştirme birimi üyelerinden sınıf, alan, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, eğitim programlarını hazırlamakla görevlendirilen öğretmen ile

rehber öğretmen, bu Yönetmeliğin ilgili hükümleri doğrultusunda görev tanımında yer alan BEP ile ilgili görevleri yürütürler.

(2) Bu birimde görev alan özel eğitim değerlendirme kurulu üyesi; öğrenci için belirlenen destek eğitim hizmetlerinin uygulanmasında rehberlik etme ve öğrencinin bireysel gelişiminin izlenmesinden sorumludur.

(3) Veli; BEP geliştirme sürecinde öğrencinin eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüş bildirmek ve öğrencinin eğitiminde etkililiği sağlamak amacıyla gerektiğinde araç-gereç ile eğitim materyali desteği sağlamaktan sorumludur.

(4) Öğrenci; BEP geliştirme sürecinde eğitim ihtiyaçlarını belirtmek ve eğitimine ilişkin alınacak kararlarda görüş bildirmekten sorumludur.

(5) BEP geliştirme birimi üyelerinin bu sorumluluklarının yanı sıra bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme biriminin görevleri şunlardır:

a) Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili çalışmaların koordinasyonunu sağlamak.

b) Eğitimde etkililiği sağlamak amacıyla araç-gereç ve eğitim materyali geliştirilmesinde, sağlanmasında, kullanımında özel eğitim hizmetleri kurulu ve özel eğitim değerlendirme kurulu ile iş birliği yapmak.

c) Öğrencinin tüm gelişim alanındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda gerektiğinde BEP’inde değişiklik ve düzenlemeler yapılmasını ya da yeniden BEP hazırlanmasını sağlamak.

ç) Öğrenciler için hazırlanan eğitim planlarını değerlendirerek her yıl yenilemek.

d) Eğitim ortamlarının düzenlenmesi konusunda okul/kurum yönetimine ve öğretmenlere önerilerde bulunmak.

e) Öğrencilerin eğitimi konusunda yapılacak düzenleme ve alınacak tedbirlerle ilgili olarak rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonuyla iş birliği yapmak.

f) Eğitim ve uygulama okulu ile otistik çocuklar eğitim merkezlerinde öğrencilerin grup eğitimine hazırlanması amacıyla bire bir eğitim alacak öğrencileri belirlemek.

g) Hazırlık sınıflarına devam edecek öğrencileri belirlemek.

ğ) Özel eğitim okul veya kurumlarında öğrenimlerini sürdüren öğrencilerden kaynaştırma yoluyla eğitim alması uygun olanları belirleyerek rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunu bilgilendirmek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Öğrenci İşleri

Yeni kayıt

MADDE 75- (1) Zorunlu öğrenim çağında olup özel eğitime ihtiyacı olduğu tespit edilen veya tanısı konulmamış ve yerleştirme kararı alınmamış her bireyin okul ve kurumlara kaydı, yıllık çalışma takviminde belirlenen süreye bakılmaksızın yapılır.

Okula kayıt yaşı

MADDE 76- (1) 37 ayını dolduran bireylerin kaydı okul öncesi eğitim kurumlarına, 72 ayını dolduran bireylerin kaydı ise ilköğretim veya zorunlu öğrenim çağındaki bireylere eğitim veren özel eğitim okul ve kurumlarına yapılır. Bu bireyler yaş, gelişim özellikleri ve eğitim performansına göre uygun sınıfa yerleştirilir.

(2) İş okullarına, kayıt tarihinde 21 yaşından gün almamış bireylerin kaydı yapılır. İş eğitim merkezlerinde ise yaş kaydı aranmaz.

Kayıt kabul

MADDE 77- (1) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul ve kurumlara kayıtlarında özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yerleştirme kararı alınmış olması şartı aranmaz. Ancak, bu bireyler için yerleştirme kararı alınması konusunda okul/kurum yönetimi gerekli resmî işlemleri başlatır. Öğrencinin kayıtlı olduğu okul veya kurum, yerleştirme kararına uygun ise öğrenci bulunduğu okul ya da kurumda öğrenimine devam eder. Farklı bir yerleştirme kararı olması hâlinde ise öğrencinin yerleştirme kararına uygun okula nakli konusunda gerekli işlemler yapılır.

(2) Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için gündüzlü okul ve kurumlara kayıta tuvalet eğitimi kazanmış olma şartı aranmaz.

Kayıt için gerekli belgeler

MADDE 78- (1) Okul ve kurumlara kayıtlarda aşağıdaki belgeler istenir:

- a) Nüfus cüzdanı sureti.
- b) İkamet belgesi.
- c) Fotoğraf.
- ç) Yatılı okul ve kurumlar için sağlık kurulu raporu.
- d) Ortaöğretim kurumları ile iş okullarına kayıta ilköğretim diploması.
- e) Yerleştirme kararı alınmış öğrenciler için özel eğitim hizmetleri kurulu kararının bir sureti.

Devam Zorunluluğu

MADDE 79- (1) Eğitim ve uygulama okulları, otistik çocuklar eğitim merkezleri ve iş okullarına devam eden öğrenciler, okul yönetiminin en az iki defa yazılı uyarısına rağmen mazeret göstermeksizin 70 iş günü sürekli devamsızlık yapmaları durumunda bu öğrencilere devamsızlıklarından dolayı sınıf tekrarı yaptırılır. İki yıl üst üste devamsızlık nedeniyle sınıfta kalan öğrencilerin kaydı silinir.

(2) İş eğitim merkezlerinin kurs programına mazeret göstermeksizin 70 iş günü sürekli devam etmeyen kursiyerler izleme ve yöneltme kurulu tarafından programdan çıkartılırlar.

Nakil

MADDE 80- (1) Okul ve kurumlara nakil işlemlerinde aşağıdaki esaslara uyulur:

a) Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ilköğretim okullarının hazırlık sınıflarına devam eden öğrencilerin zorunlu hâller dışında ilk üç aydan önce nakli yapılmaz.

b) Aynı tür ve kademedeki özel eğitim okul ve kurumları arasında nakillerde yeni bir yerleştirme kararı istenmez.

Öğrenim süresi

MADDE 81- (1) İlköğretim programlarına denk olmayan eğitim programlarının uygulandığı okul ve kurumlara devam eden öğrencilerden, zorunlu öğrenim çağı sonuna kadar sekizinci sınıfı bitiremeyenlere öğrenimlerini tamamlamak üzere en çok iki öğretim yılı daha okula devam etme hakkı verilir.

Öğrenci kıyafetleri

MADDE 82- (1) Özel eğitim kurumlarından hastane ilköğretim okulları ve iş eğitim merkezlerinde forma giyme zorunluluğu aranmaz.

Öğrenci karnesi ve bireysel gelişim raporu

MADDE 83- (1) Eğitim ve uygulama okulları, otistik çocuklar eğitim merkezleri ve iş okullarında öğrencilerin durumlarını velilere duyurmak amacıyla yarıyıl ve öğretim yılı sonunda olmak üzere iki defa karne verilir. Karnede öğrencinin derslerdeki başarısı ile davranış gelişimi değerlendirme sonuçları ve okula devam durumları gösterilir.

(2) Her öğrenci için yılda iki defa olmak üzere bireysel gelişim raporu hazırlanır. Bu rapor yarıyıl ve öğretim yılı sonunda karneyle birlikte öğrenci velisine gönderilir. Öğrencinin gelişiminin ailesi tarafından izlenerek eğitimde sürekliliğin sağlanması amacıyla hazırlanan raporda; öğrencinin BEP'inde yer alan ve her dönemde kazandırılması hedeflenen bilgi becerilerin kazanım düzeyi ayrıntılı olarak gösterilir.

(3) Karneler ve bireysel gelişim raporları sınıf öğretmenleri tarafından doldurulur.

Öğrenci başarısının değerlendirilmesi

MADDE 84- (1) Eğitim ve uygulama okulları, otistik çocuklar eğitim merkezlerinde ve iş okullarında öğrenci başarısının değerlendirilmesi aşağıdaki hususlara göre yapılır:

a) Öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde BEP'lerinde yer alan amaç ve davranışlar dikkate alınır. Bu kapsamda öğrencinin bütün dersleri için ayrı ayrı olmak üzere her dönemde kazandırılması hedeflenen amaçların davranışlarının yer aldığı çizelgeler hazırlanır. Bu çizelgede bir dönem için belirlenen davranışların toplamı 100 puan olacak şekilde her bir davranış puanlanır.

b) Bu okullara devam eden öğrenciler başarısız notla değerlendirilmez. Öğrencilerin başarıları ise dört ayrı notla aşağıdaki şekilde değerlendirilir.

<u>DERECE</u>	<u>RAKAM İLE</u>	<u>PUANLAMA</u>
Pekiyi	5	85-100

İyi	4	70-84
Orta	3	55-69
Geçer	2	0-54

Kimlik-paso

MADDE 85- (1) Özel eğitim okul ve kurumlarında öğrenimlerini sürdüren öğrencilere kurum müdürlüğünce öğrenci kimlik belgesi verilir. Kimlik ve paso ile ilgili giderler, öğrenci velileri tarafından karşılanır. Paso ile ilgili iş ve işlemler, yerel yönetimlerle iş birliği yapılarak yürütülür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Eğitim-Öğretimin Denetimi

Denetim

MADDE 86- (1) Özel eğitim okul/ kurumları ve özel eğitim sınıfları ile özel eğitime destek sağlayan kurumların faaliyetlerinin denetimi öncelikle özel eğitim ve/veya psikolojik danışma ve rehberlik alanlarında yetişmiş Bakanlık veya ilköğretim müfettişlerince yapılır.

(2) Özel eğitim okul/ kurumları ve özel eğitim sınıfları ile özel eğitime destek sağlayan kurumların faaliyetlerinin denetiminde; Bakanlığa bağlı her tür ve derecedeki kurumların denetimindeki mevzuat hükümleriyle birlikte aşağıdaki esaslar da dikkate alınır:

- a) Öğretmenlerin denetiminde;
 - 1) BEP geliştirme birimiyle iş birliği yaparak BEP hazırlaması,
 - 2) BEP'i uygulaması ve BEP'te yer alan amaçların gerçekleştirilmesini sağlaması,
 - 3) Öğrencinin okula/kuruma gelmeden önceki eğitim durumu hakkında bilgi toplamış olması,
 - 4) Öğrencinin kişisel cihaz ve aletlerinin kullanımı ve bakımına ilişkin tedbirleri alması,
 - 5) Öğrencinin yetersizliği ve ihtiyaçlarına uygun öğretim yöntem ve tekniklerini kullanması,
 - 6) Eğitimin etkililiğini artırmak ve sürekliliğini sağlamak amacıyla aile eğitimi programlarına katılması ve aile ile iş birliği içinde çalışması,
 - 7) Öğrencinin yetersizlik türü ve eğitim ihtiyaçlarına uygun ölçme değerlendirme araçları ile eğitim materyallerini kullanması, gerektiğinde bu araç ve materyalleri hazırlaması,
 - 8) Eğitim ortamında etkileşimi kolaylaştıracak ve dersin etkililiğini sağlayacak biçimde düzenlemeler yapması,

9) Öğrencinin eğitsel ve tıbbî değerlendirmesinin yapılması için gerekli tedbirleri alması,

10) Öğrencilerin sosyal bütünleşmesini sağlayamaya yönelik tedbirler alması,

11) Ders planlarını BEP’te yer alan amaçları gerçekleştirecek şekilde hazırlaması

hususları dikkate alınır.

b) Yöneticilerin denetiminde;

1) Öğretim yılı başında öğrenciler için alınacak tedbirler konusunda planlama yapması,

2) Okulda/kurumda BEP geliştirme birimi oluşturması,

3) Okulda/kurumda öğrencilerin yetersizlik türü ve ihtiyaçlarına uygun eğitim ortamı düzenlemelerini yapması ve koruyucu tedbirleri alması,

4) Personelin özel eğitim konusunda bilgi ve deneyimlerini artırmak amacıyla düzenlenen eğitim faaliyetlerine katılımını sağlaması,

5) Personelin özel eğitim konusunda bilgi ve deneyimlerini artırmak amacıyla okulda/kurumda kurs, seminer ve benzeri eğitim faaliyetleri düzenlemesi,

6) Okulda/kurumda faaliyet gösteren birim, kurul, komisyonlar ile rehberlik ve psikolojik danışma servisi arasında eş güdümü sağlaması,

7) Kurumdaki hizmetlerin etkin bir şekilde yürütülmesi için; özel eğitim hizmetleri kurulu, özel eğitim değerlendirme kurulu, aile, okul aile birliği, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve hastaneler arasında iş birliği sağlaması,

8) Aile eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasına yönelik planlama yapması,

9) Öğrencilerin sosyal bütünleşmelerini sağlamak amacıyla okul ve kurumda sosyal, kültürel faaliyetler düzenlemesi ve diğer okul ve kurumlarda düzenlenen faaliyetlere bireylerin katılımının sağlanması

hususları dikkate alınır.

DOKUZUNCU KISIM
Çeşitli ve Son Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM
Çeşitli Hükümler

Özel eğitim araçları

MADDE 87- (1) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin öğrenim gördüğü resmî okul ve kurumlarda eğitim ve öğretim hizmetlerinin etkililiğini arttırmak amacıyla gerekli her türlü araç-gereç Bakanlıkça karşılanır.

(2) Bu okul ve kurumlarda kullanılacak eğitim araç-gereç ve materyallerinin hazırlanması, geliştirilmesi ya da temin edilmesi sürecinde, araç-gereçlerin niteliği ve uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla üniversitelerin ilgili bölümleri ile iş birliği yapılır.

Eğitim ortamları

MADDE 88- (1) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumların özelliğine göre;

- a) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisi,
- b) Destek eğitim odası,
- c) Gözlem odası,
- ç) Bireysel eğitim odası,
- d) Dinlenme odası,
- e) Oyun odası,
- f) Revir,
- g) Aile eğitimi odası,
- ğ) Resim ve müzik odaları,
- h) Uygulama evi,
- ı) Çok amaçlı salon,
- i) Hidroterapi havuzu,
- j) Kütüphane,
- k) Açık ve kapalı bahçe,
- l) Beden eğitimi salonu,

- m) Gösteri ve tiyatro salonları,
- n) İşitme, konuşma ve dil lâboratuarları,
- o) Fizik tedavi ve rehabilitasyon salonu,
- ö) Atölye

gibi bölümlere yer verilmesi için tedbirler alınır.

(2) Okul ve kurumlarda ortak kullanım alanları tekerlekli sandalye ile dolaşmayı sağlayacak şekilde düzenlenir, rampa-tutamak gibi ek tedbirler alınır. İşitme yetersizliği olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri ortamlarda ses yalıtımı yapılır.

Öğretmenlerin nöbeti

MADDE 89- (1) Özel eğitim okul ve kurumlarında okul öncesi, sınıf ve alan öğretmenleri nöbet tutar. Yatılı özel eğitim okul ve kurumlarında nöbet süresi 24 saattir. Bu kurumlardaki nöbetler için yeteri kadar öğretmen bulunmadığı takdirde kurumun yöneticileri de nöbetçi öğretmen olarak görev yaparlar. Nöbetlerde en az bir bayan ve bir erkek öğretmen görevlendirilir.

Ücretsiz taşıma

MADDE 90- (1) Bakanlık, özel eğitim okul ve kurumları ile özel eğitim sınıflarındaki gündüzlü öğrencilerin okula ulaşımlarının ücretsiz sağlanması için gerekli tedbirleri alır.

Ücretsiz öğle yemeği

MADDE 91- (1) Yatılı veya gündüzlü özel eğitim okul ve kurumlarında gündüzlü olarak okuyan ve parasız yatılılık şartlarını taşıyan öğrencilere genel bütçeden karşılanan ödenekle ücretsiz olarak öğle yemeği verilir.

Defter ve dosyalar

MADDE 92- (1) Özel eğitim okul ve kurumlarında, kurumun özelliğine ve kullandığı teknolojiye göre Ek-9'da yer alan Özel Eğitim Okul ve Kurumlarında Tutulacak Defter, Çizelge ve Dosyalar tutulur.

Bütün defterlerin, sayfalarının birleştiği yer, okul/kurum mührü ile mühürlenir. Defterlere ilk sayfadan başlayarak sayfa numaraları yazılır ve defterin kaç sayfa olduğu belirtilerek onaylanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Yönetmelikte hüküm bulunmayan haller

MADDE 93- (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hususlarda; 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu ve 30/5/1997 tarihli ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükümünde Kararname

kanunlarına dayanılarak çıkarılan yönetmelik hükümleri ile ilgili diğer kanun ve yönetmelik hükümleri uygulanır.

(2) Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan her tür ve kademedeki gündüzlü veya yatılı okul ve kurumlarda; eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili iş ve işlemlerde, okul ve kurumların özelliğine göre; bu Yönetmelik hükümleri ile Bakanlığın okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarıyla ilgili mevzuat hükümleri birlikte uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 94- (1) 18/1/2000 tarihli ve 23937 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce, özel özel eğitim kurumlarından özel eğitim ve rehabilitasyon desteği için alınan sağlık kurulu raporları süresi doluncaya kadar geçerlidir.

Yürürlük

MADDE 95 - (1) Bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 96- (1) Bu Yönetmeliğin;

a) Eğitsel değerlendirme, tanılama ve Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu ile ilgili hükümlerini, Özürlüler İdaresi Başkanlığının bağlı olduğu Bakan ile Millî Eğitim Bakanı birlikte,

b) Eğitsel değerlendirme, tanılama ile Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu ilgili hükümleri dışındaki hükümlerini Millî Eğitim Bakanı yürütür.

EK 2

KAYNAŞTIRMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLER ÖLÇEĞİ

Bu ölçeğin amacı, sizin özörlü öğrencilerin normal eğitim ortamlarına kaynaştırılmasına ilişkin görüşlerinizi belirlemektir. Dolayısıyla, doğru cevapların neler olacağı kaygısından uzak, görüşlerinizi zihinsel engelli çocukların normal sınıflara kaynaştırılmasını göz önünde bulundurarak işaretleme yapmanızı rica ediyoruz.

Ölçekte yer alan her bir maddeyi, aşağıdaki anahtara göre cevaplayınız:

1. *Tümüyle katılıyorum*
2. *Katılıyorum*
3. *Kararsızım*
4. *Katılmıyorum*
5. *Kesinlikle katılmıyorum*

Her bir maddede size en uygun olan seçeneği, karşısındaki rakamı daire içine alarak gösteriniz.

1. Özörlü öğrencilerin çoğu ödevlerini yapmada yeterli çabayı gösterirler.	1	2	3	4	5
2. Özörlü öğrencilerin kaynaştırılması, kaynaştırma uygulamasında yer alacak normal sınıf öğretmenlerinin yoğun bir eğitim almalarını gerektirir.	1	2	3	4	5
3. Kaynaştırmanın sağladığı toplumsal etkileşim öğrenciler arası farklılıkların anlaşılmasını ve kabul edilmesini kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
4. Özörlü öğrencinin normal sınıfta davranış sorunlarını gösterme olasılığı yüksektir.	1	2	3	4	5
5. Özörlü öğrenciye normal sınıfta gösterilecek özel ilgi, diğer öğrencilerin zararına olur.	1	2	3	4	5
6. Normal sınıfta bulunmanın yol açtığı zorlu koşullar, özörlü öğrencinin akademik gelişimini hızlandırır.	1	2	3	4	5
7. Özörlü öğrencilerin kaynaştırılması, normal sınıf düzeninde önemli değişiklikler yapılmasını gerektirir.	1	2	3	4	5
8. Normal sınıftaki rahatlık, özörlü öğrencinin karmaşa yaşamasına yol açar.	1	2	3	4	5
9. Normal sınıf öğretmenleri, özörlü öğrencilerle çalışabilecek yetenektedirler.	1	2	3	4	5

10. Sınıfta özürlü bir öğrencinin bulunması, normal öğrencilerin öğrenciler arası farklılıkları kabul etmelerine katkıda bulunur.	1	2	3	4	5
11. Özürlü öğrencinin kaynaştırılması, bağımsızlık kazanmasına katkıda bulunmaz.	1	2	3	4	5
12. Kaynaştırma öğrencisi bulunan bir sınıfta kontrol sağlamak, kaynaştırma öğrencisi bulunmayan bir sınıfta kontrol sağlamaktan daha zor değildir.	1	2	3	4	5
13. Özürlü öğrencini kaynaştırılması, sınıftaki normal öğrenciler açısından yararlıdır.	1	2	3	4	5
14. Özürlü öğrenci, normal sınıfta karmaşaya yol açabilir.	1	2	3	4	5
15. Normal sınıf öğretmenleri, özürlü öğrencilerin eğitimiyle ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahiptirler.	1	2	3	4	5
16. Özürlü öğrenciye, normal sınıftaki tüm etkinliklere katılabilmesi için her türlü fırsat verilmelidir.	1	2	3	4	5
17. Özürlü öğrencinin sınıf içi davranışları, öğretmenin diğer öğrencilere gösterdiğinden daha fazla sabır göstermesini gerektirmez.	1	2	3	4	5
18. Özürlü öğrencilerin eğitimini en iyi şekilde gerçekleştirecek kişiler, özel eğitim öğretmenleridir.	1	2	3	4	5
19. Özel sınıftaki ayrıştırılmış eğitim, özürlü öğrencinin toplumsal ve duygusal gelişimi açısından yararlıdır.	1	2	3	4	5
20. Özürlü öğrenci normal sınıfta diğer öğrencilerden soyutlanmaz	1	2	3	4	5

EK 3

Değerli Eğitimci Meslektaşım:

Bu anket, Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yönetici ve Öğretmenleri'nin "Kaynaştırma Eğitimi" ile ilgili tutumlarını etkileyen kişisel özelliklerin belirlemek amacı ile hazırlanan yüksek lisans tezi için düzenlenmiştir. Bu sebeple ilgili taraf olarak sizlerin bilgilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Anketten elde edilen veriler, bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Ankete vereceğiniz samimi cevaplar, araştırma bulgularının gerçeğe uygunluk derecesini yükseltecektir. Dolayısı ile her soruya cevap vermeniz, araştırma sonuçları açısından önemlidir. Adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Eren AYDIN
Beykent Üniversitesi
Eğitim Yönetimi ve Denetimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

Aşağıda kişisel bilgilerle ilgili sorulara yer verilmiştir. Lütfen durumunuza uygun seçeneği işaretleyiniz.

1.Cinsiyetiniz: Bay () Bayan ()

2.Kurumdaki çalışma Konumunuzu belirtiniz: Yönetici() Öğretmen()

3.Branşınızı belirtiniz: Rehber Öğretmen() Özel Eğitim Öğretmeni()

4.Yüksek Lisans Eğitimi Aldınız mı? : Evet() Hayır()

5.Mesleki kıdeminizi(Yıl Olarak) belirtiniz: 1-5() 6-10() 11-15() 16-20() 21ve üzeri()

6.Yaşınızı belirtiniz: 20-25() 26-30() 31-35() 36-40() 41 ve üzeri()

7.“Özel Eğitim” konusunda herhangi bir lisans dersi aldınız mı? Evet() Hayır()

8.Öğretmenlik hayatınız boyunca özel eğitim gerektiren bir öğrenci ile çalıştınız mı?
Evet() Hayır()

9.Aile bireyleriniz arasında özel eğitim ihtiyacı olan) bir birey var mı? Evet() Hayır()

10.Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri vb. hizmet içi eğitim kurslarına katıldınız mı?

Evet() Hayır()